

“O” Kifiliya Timirte Pirograamiya Usuppun Moojuleta

(Tossaa, kifileeppe Karen polettee kaassaa, Poluwan doyussaa, Mala hilla, Kifile giddo kaassanne Muuzuk’aa)

Toop’iya Peediraale Dimokkiraase
Iripublike Timirte Minsteeriya

D/Z/Z/D/A/K/A/Timirte
Beeruwa

“O” Kifiliya Timirte pirograamiya Usuppun Moojuleta

(Tossaa, kifileeppe Karen polettee kaassaa, Poluwan
doyussaa, Mala hallaa, Kifile giddo kaassanne Muuzuk’aa)

Amaaraatson Giigissdeegati:

Daannaa Hawaazi H/Iyeesusi
Daannaa Maatebe Alamaayo
Genni Maakkelechchi Giday
Daannaa Ali Amenti
Daannaa Daagn’achchew Melesee
Genni Nets’aneti Ayen
Daannaa Mulugeeta Gabiisa
Genni Yoodiiti Mekketee
Daannaa Mespunee Tefera
Daannaa Debiree Abidiisa
Daannaa Abera Mehaarii

Kontaatson Billideegati:-

Astamaariya Abebe Demissie
Astamaari Mak’idasi Bayana

Kaalli ts’eellideegati:

Daannaa Dagafu Dawana
Daannaa Wosen Wojju

Toop’iya Peediraale Dimokiraase Iripublike
Timirte Minsteeriya

D/Z/Z/D/A/K/A/Timrte
Beeruwa

Galataa

Ha mats'aafa giigissee wode tekkinikininne shaluwa baggara maaduwa udide alame bankiya, yuunissee fiya, seebi zechildireeniya, irayti to pilay, EDB, Kotebe mettiropolittiyaa yunberessitiya nne D/Z/Z/A/K/A/Timirte beeruwa. Ha galataan suntsay ts'eegettibeenna c'ora ek'otinne asati ha timirtiya maaraay poluwakko gakkana mala d'ok'k'a maaduwa udiisona. Hagassikka timirte ministeerey galataa shiishshees.

Toop'p'iyaa Peediraale Dimokkaraase Iripulilike Timirte Minsteeriya

1tso d'ishey:- 2010 M.I

Toop'p'iyaa Peediraale Dimokkaraase Iripulilike
Timirte Minsteeriya

ISBN: 978-99944-2-859-5

Fissiixxa

Geluwa	vi
Tossaa Moojuliya	vii
Kifileeppe Karen Polettee Kaassata Moojuliya.....	29
Poluwan doyuwa moojuliya	63
Mala Hiillaa Moojuliya.....	97
Kifile gidдон polettee kaassata muujuliya.....	119
Muuziik'aa Moojuliya	143

Geluwa

Ha mats'aafaa guddon usuppun moojuleti issippe beettoosona. Hegatikka tossaa moojuliya, kifileeppe Karen polettee kaassaa moojuliya, poluwan doyyaa moojuliya, mala hallaa moojuliya, kifile gidдон polettee kaassaa moojuliya nne muuziik'aa moojuleta. Ha moojuleti astamaariya kaaletsuwa mats'aafaa kiitaa bolla peeshshanaassi astamaaretassi k'onc'e ogeen paatettidi shiik'ideegata.

“O” Kifiliya Timirte Pirogiraamiya

Tossaa Moojuliya

Kessuwa

Geluwa	x
Tossaa paydo 1:- Bana erissussaa.....	1
Tossaa paydo 2:- Heeraa erissussaa	1
Tossaa paydo 3:- Geeshshatetsaa naaguwa!	2
Tossaa paydo 4:- Naa”u Ec’areta.....	3
Tossaa paydo 5 :- Dolanne Baraata	4
Tossaa paydo 6 :- Malatidi kaassaa	5
Tossaa paydo 7:- woraa medossata shiik’uwa	5
Tossaa paydo 8:- Genni Baalotonne I shoorota	6
Tossaa paydo 9- Golle medossanne antata marata	7
Tossaa paydo 10:- Baalango Timirte Golliya	8
Tossaa paydo 11:- Shempoy de’eenne shmpoy baynnabata	9
Tossaa paydo 12:- Jarretaw k’osettee sa’ay baawa	10
Tossaa paydo 13:- Dosaami kaassaa	11
Tossaa paydo 14:- Haakimiya Mak’uwa	12
Tossaa paydo 15:- heezzu koshettide deeshshata	13
Tossaa paydo 16:- Doojjamo dosee c’iishshsaa.....	14
Tossaa paydo 17:- Pidaliya aayyiww.....	15
Tossaa paydo 18:- Nu kaa’eebaa worak’atan kiitettussaa	16
Tossaa paydo 19:- Maatafonne I buzo geeshshatetsaa	16
Tossaa paydo 20:- Maamiti gabareta	17
Tossaa paydo 21:- Siik’otonne I shoorota	18
Tossaa paydo 22:- Aawatonne I laggeta	19
Tossaa paydo 23:- Gallassaa gallassaa polota	20
Tossaa paydo 24:- Aayyi mak’k’uwa.....	21
Tossaa paydo 25:- Darko Doozaa	22
Tossaa paydo 26:- Ooni boozay de’ii	23
Tossaa paydo 27:- Aginatanne wodeta laamiya	24
Tossaa paydo 28:- K’eeec’ee Ts’ak’k’uwa	25
Tossaa paydo 29:- K’eerri zo’o kuttiiw	26

Geluwa

Ha tossaa moojuley naatassi odettee taariketa oyk'k'ideega. Tossay saaminta kifile wodetan tamaare ayfe k'ofaa minisseega gidee wode, hayzzussaa, astamaarey tossaa odideegappe guyye zaari tossussaa, oychchussaa, tossaa gidдон k'onc'ettide asata, miishshata, medoosata, dummayussaanne erussaa hallaa dichchanaada maaddees.

Tossaa odanaappe kasen taarikkiya d'iishanaada dandayissee waana k'aalatanne turata wozanaatsideegada d'iishite. Hegappe tossaa k'aalaa d'ok'k'u udidinne loddan odite. Tossaa naatassi odanaappe kasera buzon nabbabidi k'aalan odanaassi koshshees. Tossaa nabbabidi woy doonaan odidi wursideegappe guyye tossaappe keyide oyshata oychchite. Gujanka gahetetsaa tamaranaada harati tamaarebatara gahetetsay de'ee oyshaa naata oychchite. Gidee wodiya demeeга gidikko naataw malatettee tossay de'eega odanaada k'aadaa immite.

Ha moojuliya gidдон tobbiya oyshatinne mak'k'oti uttiisona. Ha tobbiya oyshatinne mak'k'oti dendoossi shiik'ideega gidide gishaw antata hanotaada dichchidi go"ettanaw dandayettees.

1^{ts} Saamintaa

Tossaa paydo 1:- Bana erissussaa

Naatoo hachchi issi na'iya bana waatade eriossaykko si'ana.

Ta suntsay C'iishshamo geetettees. Ta yeleta laytsay laappuna. Taabbu suntsay Baattala geetettees. Taayi suntsay k'assi Saap'uto. Tawu naa'u ishathi de'oosona. Antatikka C'umbaalanne C'udeta geettoosona. Taani doseegi muuziya. Tana nashechcheegi assay miic'ee wode be'ussaa. Salo mala malaykka nashechchees. Taani k'assi its'ts'eebay wad'ettussaa.

Tobbiya oyshata:

1. C'iishshami aawanne aayyi suntsay oona geetettii?
2. C'iishshami yeleta laytsay aappunee?
3. C'iishshama aybaa dosay? Iza its'ts'eegishe aybe?
4. C'iishshamissi aappun ishathi de'oona? Oona oona getettoonaa?

Mak'k'uwa:

Naatoo C'iishshama bana waata erissadeekko be'idetee? K'ara gidekkee? Naatoo hintetikka suntsaa, aayyinne aawaa woy golle asaa suntsaa ubba wode erissuwa k'oppussa dandayanaw koshshees. Hinteta nashechcheebanne its'ts'isseebaa odanaw koshshees.

2^{ts} Saamintaa

Tossaa paydo 2:- Heeraa erissussaa

Naatoo hachchi issi na'iya bare heeraa erisseega si'ana.

Ta suntsay C'iishshamo geetettees. Ta de'ee heeray Dukka geetetteega gidee wode kaa'ee wode nashechchee aakko dembay de'ees. Nu miits'aa gidдон wogga abakkaado mitsay de'ees. Awatee wode mitsaa ts'ap'p'on uttidi kaa'ussay tana nashechchees. Nu gollee karay gattaa gidee wode pengey mitsaappe med'ettideega.

Tobbiya oyshata:

1. C’iishshami heeray oona geetettii?
2. C’iishshamiduwa golliya kaaray ayban kamettidee?
3. C’iishshamaduwa golliya pengey aybaappe med’ettideegee?

Mak’k’uwa

Naatoo C’iishshama bare heeraa waatade erissadeekko be’idetee? K’ara gidekkee? Naatoo hintetikka hinteta heeraanne golliya ubba kaalla erissuwa dandayanaw koshshees.

3^{tso} Saamintaa

Tossaa paydo 3:- Geeshshatetsaa naaguwa!

Naatoo hachchi Siik’oto geetettee Alimaazi laggii geeshshatetsaa naaguwa si’ana. Alimaazira k’eri naati tamaaree timirte gollen gatso tamaaree laggetappe issina Siik’oto geetettawuso. Siikota timirte golle yee wode deemuwa meec’ettade, binnaanaa pits’ade, kojjaay oyk’k’ade yawuso. Siik’ota ba deemuwa haatsaninne saamunaani ubba kaalla meec’etteegaw izi ayfetine siid’ey ubba kaalla geeshsha. Ba binaanaa pits’a simmade guutsa c’ark’eera guyye k’achchawuso. Guuranne omarissi bare achchaa loytsade miik’awusu. K’umaa ma simmade bare doonaa muc’awuso. Gidideegaw Siik’oti achchay ubba kaalla bootsa. Gujanka izi achchata gidдон ayba k’umaykka de’enna gishaw achchay sakki erenna. Siik’ota ubba kaalla geeshsha. Hegassi Almaazanne hara laggeti izo loytsidi dosoosona. Issi gallassi astamaariya buzo geeshshatetsabaa tamarissee wode “adda Siik’otiigada hinteta ayfeetanne siid’iya geeshshussaa, hinteta binnaanaa meec’ettidi pits’ussaa, achchaa miik’ussaa, hegappe adda Siikotiigada geeshsha, lo”eeganne pats’a gidussay ” koshshees - gaade ode wode Siikota nashettaasu.

Tobbiya oyshata:

1. Siik'ota ba binnaanaa waatade oyk'k'ay?
2. Asatamaariya Siik'oti baa waagadee?
3. Siik'ota bara geeshshatetsaa naaganaw go''ettee miishshati aybaa aybee?

Mak'k'uwa

Hegassi naati pats'anne lo''eegata gidanaada ubba kaalla aybaappekka daraa hinteta ayfiya, siid'iya, binnaanaa, achchaa, geeshshatetsaan oyk'k'anw koshshees.

4th saamintaa

Tossaa paydo 4:- Naa''u Ec'areta

Naatoo hachchi naa''u ec'areta gee tossaa si'an.

Issi ordonne lee'o ec'eretti de'oosona. Ordo ec'arey gats'aren de'ee wode lee'o ec'ary kataman de'ees. Wodey balguwa gidideegaw lee'o ec'arey bare aayyi michchii na'aa oychchanaassi gats'ariya biis. Lee'o ec'arey gats'ariya gakkideega ordo ec'arey lotsi nashettidi "ta dosee dabbuwa taani nena oychchaadde de'ashin habba saron yaadasa" giidi nashettidi akkiis.

Kaallee gallassa guuran ordo ec'arey koyron dendidi nal'iya ayfaayfeta lee'o ec'areesisi shiishshiis. Lee'o ec'arey otottidinne nashettidi katamaan de'ee de'uwa k'oppidi ordo gats'are ec'arey waatidi daabursee kiitaa kiitettiikko ts'eellidi nashshiis.

Hegappe guyye naa''u dabbo ec'areti oyk'k'ettidi katamaa yiisona. Katamaa gelideegan ordo ec'arey ogiya bolla beettee polk'ee korantetanne adussa hints'ata nashshussaa doommiiis. C'ora kaassata si'i erana gishaw kaameta punaa kooshen yayyiis. Ordo ec'areykka "ha wogga katamaan de'eegappe ta golle baynnaakko lo''o" giis. Wontetsa guura lee'o katamaa ec'arey ordo gats'ariya ts'eegidi si'a tadabbuw taani katamaa ec'ariya gidide gishaw gats'ariya de'uwa de'anaassi deets'ts'iis. Neenikka gats'ariya ec'ariya gidide gishaw katamaa de'uwa metootadasa. "ubba kaalla ooratsabaa doyanaassi guutsa wodiya metootussay antenna, woggabay lo''obaa tamarussaanne eranaassi baats'ettussaa" giidi kojja kumide imota immidi gats'ariya moyzziis. Ordo ec'areykka immettide imotaassi galatidi biise.

Tobbiya oyshata:

1. Gats'aren de'ee ec'arey katamaa biidi aybaa aybaa be'idee?
2. Katamaan de'ee ec'arey gats'ariya biidi aybaa aybba be'idee?
3. Katamaa ec'arey gats'ariya ec'ariya ba dabbuwa moyzzee wode waagidee?
4. Katamaa ec'arey gats'ariya dabbuwa moyzzee wode aybaa udidee?

Mak'k'uwa

Hegassi naatoo ooratssabaa doyanaassi amaride wodiya metootussay antenna. Woggabay tamarussaanne eranaassi baats'etussa bollana.

5^{ts'o} saamintaa

Tossaa paydo 5:- Dolanne Baraata

Naatoo hachchi “Dolanne Baraata” gee tossaa si'ooso.

Dolinne Baraati heeran de'ee dosettee naata. Timirte golleppe simme wode antataw de'ee shempo woden koosiya kaa'oosona, koosiya kaa'i simmidi maadettidi kiitettanaada imettide golle kiitaa kiitettoosona. Gallassatappe issi gallasan koosiya kaa'i de'ishin koosiya d'ok'k'aasu. He gaason koosiw d'uussideegi nena nena gettidi wac'ettiisona. Ha wode Dolanne Baraata aawati gakkidi shaakkissiisona. Nne Dolinne Baraati wac'ettide gaasuwa oyichidi d'iishideegappe guyye kaassaa wode kaa'eebati bayanaassi, peed'etanaassi woy me'anaassi dandayegada hegaason wac'ettanaw koshshennayga k'onc'issidi dabbotsiisona. Dolinne Baraati hegappe simmiidi bantata laggettsaan buussaa kaalliisona; wac'ettikka erokkona.

Tobbiya oyshata:

1. Dolinne Baraati aybatee?
2. Dolinne Baraati ayba gaasuwan wac'ettidonaa?
3. Dolinne Baraati waatidi dabbotidonaa?

Mak'k'uwa

kaa'ee wode kaa'etteebati: bayanaw, peed'ettanaw woy me'anaw dandayeegaw he gaasuwan wac'ettanaw koshshenna.

6^{ts}o Saamintaa

Tossaa paydo 6:- Malatidi kaassaa

Naatoo “Dolanne Baaraata” gee kaassaa tossaa paydo 5 zaaridi si’ssan. Nne kaallidikka tossaan k’onc’ettide eeshshaa malatissidi kaa’ana guussan kaalli de’ee

- “Dolanne Baaraata” gee tossaa k’oppaanaada zaaridi tossussaa.
- Tossaa bolla de’ee eeshshata oychchidi shaakkanaada udussaa.
- Dumma dumma eeshshaadan naata suntsussaa(Dola, Baraata,Dola aawaanne Baraata aawaa)
- Dolanne Baaraata eeshshaa malatissidi kaa’ee koosiya immidi tossaa malatissidi kaa’anaada uduwa.
- Kaallidikka malatissidi kaa’ussa kaa’ibeenna naata kaassussaa.

7^{ts}o saamintaa

Tossaa paydo 7:- woraa medossata shiik’uwa

Naatoo hachchi “Woraa medossata shiik’uwa” gee tossaa si’ana.

Gaammoy, workanaynne maashshay demmidebaa k’araa gishettidi maanaassi sigettidi issippe shankaa biisona. Issippe shankatidi dogiya naagidi oyk’k’iisona. Shankati oyk’k’ideega antati sigettide maana mala k’araa shaakkanaassi shiik’uwa uttiisona. Gaammoy woraa medoosata payduwa doommiis. Hegappe heegiis “dara gishaa ta ekkana, gaasoykka issantson tawu maata gidee wode, naa’antson woraa kawuwa gidideeganne heezantson loysade mino gidide gishaassa” giis. Haasayaa bolla de’iiddekka hinteta giddoppe oyshaa dentseegi de’ikko hinteta gishaakka gujjade ubba ashuwakka maana giis. Antatika haga yayyennaan loddan gaammow koyro shakaa immi simmidi keyee wode k’araa gishetanaassi sigettiiso. Sigettide

maaran k'araa kiitettidi dogiya wod'iiso. Gidideegaw k'araa gishetanaw koshshees. Haga gidennaan atteega gidikko neera shankaassi keyokko nu laggetetsaykka atteese giisona.

Wursetsaanikka gaammoy antata k'ofan sigettidi k'araa gishettidi miisona. Issppeekka de'iisona.

Tobbiya oyshata:

1. Shankaw gatso keyide medossati oona oonee? Aybaa giidi sigettidonaa?
2. Antata gidдон sigatetsay d'ayideegi aybaassee?
3. Antata gidдон med'ettide sigetetsaa d'ayuwa waatidi billidonaa?

Mak'k'uwa

Sigaa d'ayuwa tobben billussaanne zuppiya gidдон boosettussayne hayzettussay koshshees.

8^{ts} Saamintaa

Tossaa paydo 8:- Genni Baalotonne I shoorota

Naato hachchi k'assi genni Baalotonne I shoorota gee tossaa si'ooso.

Genni Baalotanne I shooroti issi issi kaalla katamaappe hara heeraa biidi bishangoosona. Hagassi antati go"etteegi bantata shooruwa Daannaa Darota kaamiya. Daanna Daroti bishangaw bee wode banta kaameen nadaajiya kuntsidi ichcheshu shoorotanne oyddu naata issippe uduppunaa gididi biisona. Hegappe gallassa kumetsaa bishangideegappe guyye omariisi simmidi bantata golle biisona. Genni Baalotanne I shooroti Daannaa Darota loysi galatiisona. Genni Baalotanne I shooroti kaamiya go"ettee wode I heeran de'ee hara asati k'assi paraanne bak'uluwa issi sa'appe hara sa'aa baanaw go"ettoosona. Miishshaa c'aananaw harey goochchee gaariya go"ettoosona. Genni Baalotanne I heeraa asati bantata kiitaa poleegi dumma dumma tiransportiya k'ommota go"ettoosona.

Tobbiya oyshata:

1. Genni Baalotanne I shooroti katamaappe hara sa'aa biideegi aybaassee?
2. Genni Baalotanne I shooroti hara sa'aa ayban biidonaa?
3. Genni Baalotanne I shooroti hara sa'aa bee wode aappunaa gididi biidonaa?

4. Genni Baaloti heeran de'ee asati issi sa'aappe hara sa'aa baanaw go''etteegi aybaanee?
5. Naato hinteta heeraan hinteti go''ettee tiranisportey aybaanee? Awa bi ereetee?

Mak'k'uwa

Be'idetee naato? dumma dumma ha''i wodenne bini wode tranisportiya k'ommoti de'eegassi hinteta heeraa hanotaada go''ettanaw dandayeeta .

9^{ts} Saamintaa

Tossaa paydo 9- Golle medossanne antata marata

Naatoo hachchi k'assi golle medossanne antata marata gee tossaa si'ana.

Minota gee tamaarey de'ees. Issi gallassi astamaaretiya minota heegade oychchaasu. Hinteta gollen ayba aybaa golle medossati de'oonaa? Minotikka nu gollen gabariya, kanay, paray, harey, miizziya, booray de'oosona giis. Antata c'oratetsashe woysa keenee? gaaso. Issi gabarenne naa''u marati, oyddu hareti, ichcheshu miizzati, naa''u boorati de'oosona giis. K'ara Minota! Antata paydookka loythade eraasa gaasu. Hagaada nashshee wode Minotakka nashechchiise. Astamaariya medoosata bessee misiliya ballade "ane naato ha misiliya ts'eellidinne antata giddoppe golle medoosata gidideegata odite" gaasu. Naatikka misiliya ts'eellidi loytsi nashettiisona. Ha''ikka antata matan de'eega malatiis. Kaaluwa kaaluwan dendidi bochchidi golle medoosata gidideega ts'orsidi antata suntsaa odiisona. Misiliya bolla beettee golle medoosata misiliyakka paydidi c'oratetsaa odiisona. Astamaariwukka naati k'ara gididi golle medossata suntsaa eridi odideegassi nashechchiis. Tamaareta giddoppe Minota laggiw gidideera Haana astamaariw issi oyshaa oychchaasu ha golle medossata marata suntsay aybaa geetettii? Gaade oychchaasu. Astamaariyakka "k'ara na'a Haana! lo''o oysha" gaadenne golle medossata naata suntsaa haga heegade oduwa doommasu.

- Gabariya maray maraa geetettees
- Kanaa maray butaliya geetettees,
- Hariya maray hara maraa getettees
- Dorsa maray: Laak'aa geetettees
- Miizzaa maray maraa geetettees

“Hegassi naatoo golle medoosatassi c’ora go”ay de’ee gishaw lotsi ishalissidi oyk’k’oyte” gaasu geetettees.

Tobbiya oyshata:

1. Astamaariya Minota aybaa gaade oychchadee?
2. Minotaduwa gollen aappun golle medossati de’oonaa?
3. Astamaariya misiliya mic’c’ade aybaa bessadee?
4. Minota laggiya astamaariw aybaa gaade oychchadee?
5. Astamaariya golla medossata marata suntsay aybaa aybaa geetettees gaadee?

Mak’k’uwa

Naato golle medossati k’umatetsaassi, kiitaassi, naaganaassi, maaddee gishaw antata k’umaa immussan antata ishalissi oyk’k’anaw koshshees. Eeno naato.

10^{ts} Saamintaa

Tossaa paydo 10:- Baalango Timirte Golliya

Naatoo hachchi k’assi Baalango timirte gollebaa tossaa si’ooso.

Baalango 6 laysaa na’aa gidee wode yelettee wode gakkide k’aats’uwa metuwa gaasuwan issi sa’aappe hara sa’aa k’aatseegi golle asay iddiminaade. Baalango aayyiya baalangona akkamo sa’aa efikkonnekka ek’k’idi baanaw dandayibeenna. Baalango ubbaade guura dendidi bantata golliya pengiya mataan uttee wode heeraa naati timirte golle bee wode be’ee gishaassi “taanishee aybaassee timirte golle beennaygi?” giidi k’oppees. Issi gallassi aayyiw oychchiis. Wontetsa guura aayyiya doyettideegada Baalangona ba’ade heeran de’ee timirte golle baasu. Timirte golle gakkee wode timirte golle kaappuwa Baalango tamaruwa koshshaanne waata tamarissanaw dandayaykko mak’k’uwa ekkaasu. Kaappoykka Baalngon timirte golle ahussan aayyiw galatiis. Baalango timirte gollen mazagabettideegappe gyye na’ay beeganne yeega, timirte golle gam’o woden issi sa’aappe hara sa’aa k’aats’ts’naw maaddee miishshaa, kifile gidon uttee utuwa, kaa’ee sa’aanne malatettee koshsheebata waatidi kuntsanaw dandayettiikko mak’ettiisona.

Antati mak’ettide maaran Baalango saamintaan issi sa’aappe hara sa’aa k’aats’ts’ee ooratsa utuwa demmidi bare laggetara timirte golle yiis. Timirte golleykka k’aats’ts’ee uton kifiliya

gelanaada dandayissee aashshuwanne miits'aa gidдон koyyideegadan laagganaw dandayee dembaa demmanaada injeyissidi I naagee timirtiya nashettidi tamaaruwa doommiis.

Tobbiya oyshata:

1. Baalango kasera waatidi k'aats'ts'ii?
2. Baalango naati timirte golle bee wode be'idi aybaa k'oppidee?
3. Baalango aayyiyanne kaappoy aybaa bolla mak'ettidonaa?
4. Timirte golley Baalangossi ayba ayba injeyidonaa?

Mak'k'uwa

Naato, Baalngooda k'ohay de'ee hinteta laggeti timerte gollen wozanaada k'aats'anaadanne tamaranaada timirte gollen gam'ee wode miits'aa gidдон issi sa'aappe hara sa'aa k'aatsee laagetteeba, kifiliya gidдон uttee utuwa, kaa'eesanne tamaaree miishshati koshshee gishaw demmanaw dandayanaada maaddanaw koshshees.

11^{ts'o} Saamintaa

Tossaa paydo 11:- Shempoy de'eenne shmpoy baynnabata

Naatoo hachchi "hinteta heeran beettee shempoy de'eebaanne shempoy baynnabata" gee tossaa si'ana.

Issi gallassi tamaariya Darc'a astamaarey wonta timirtiya immee bishangaa nu timirte golle heeraan beettee shempo sa'aa baana giis. Atsamaarenti giideega si'idi Darc'inne A laggeti loytsi nashettiisona. Bishanguwa gallassi guuran dendididi Darc'inne A laggeti timirte golle biisona. Hegappekka astamaaretara gatso gididi issi shempuwa sa'aa biisona. Gakkideeganikka c'ora lo'ee ayfen ts'eellin k'aretsee dozata, kafota, shuchchaa k'ommota, biittaa k'ommota, k'eeru shuchchata, shafeta ts'eelliisona. Ts'eellidebatanka loytsidi nashettiisona. Darc'inne A laggeti "ha nu be'idebati ubbati aybaa geetettoona?" giidi bantata astamaariya oychchiisona. Astamaarikka "ha hinteti ts'eellidebati shempoy de'eebatanne shempoy baynnabata geetettidi naa"an shaakkettoosona. Shempoy de'eebata geetetteegati medossaa, dozaa, kafota gidee wode shempoy baynnabata geetetteegati shuchchaa, haatsaa, suuppa shuchchaa, biittaa, awaa" gaasu. Astamaariyakka "shempoy de'eebatanne shempoy baynnabati asaa na'aassi koshsheegatanne go"eegata nu heeranikka loytsidi ishalissanaw koshshees." Gaasu.

Darc'ikka “gidin kaa'anaassi ha ayfeta, suuppa shuchchatanne c'iishshata tanne ta laggeti mats'idi ekkanaw dandayoonaa?” giidi astamaariw eenotaa oychchiis. Astamaareekka “ayfeenne suuppa shuchchata mats'idi ekkite. C'iishshata k'assi k'ants'ussay/mentsussay dandayettenna, dozata ishalissanaw koshsheeseppe attin k'ants'ussay hanenna.” Hegappekka Darc'inne A laggeti tammu mitsaa ayfetanne tammu suuppa shuchchata mats'idi oyk'k'iisona. Hegappekka bantata bishanguwa wursidi bantata timirte golle simmiisona geetettes.

Tobbiya oyshata:

1. Darc'inne A laggeti astamaaretara gatso bishanguwa biidi aybaa be'idonaa?
2. Shempoy de'eebati oona oonee? Shempoy baynnabatishe?
3. Doozata aybaassi ishalissussay koshshii?
4. Darc'inne A laggeti bishanguwa sa'aappe aybaa oyk'k'idi timirte golle simmidonaa? Ayssi?
5. Shempoy de'eebati asaa na'aa waatidi maaddeega malatii?
6. Shempoy baynnabata aybaassi go'ettanaw dandayoonaa?

Mak'k'uwa

Be'idetee naatoo nu heeran nu demmeebati shempoy de'eebaanne gido baynnabati asaa naatassi koshsheegatanne maaddeegata gidide gishaassi ishalissanaassi koshshees.

12^{ts'o} Saamintaa

Tossaa paydo 12:- Jarmetaw k'osettee sa'ay baawa

Naatoo hachchi jarmetaw k'osettee sa'ay baawa gee tossaa si'ooso.

Jarmetinne antata laggeti Sagaaroduwa oortsa golle biisona. Loytsi d'um'ide gats'atan, c'ora baanattide sa'ati, gam'ide buuray de'ee sa'ati, shanguwa golleynne kiinay daridi beettee sa'ati hegaadanikka buuttide heerati antatassi k'osettee sa'aa gidees. Ubba sa'aykka buuttide gishaw jarmetassi injettiis. K'eeri naati bantata kushiya meec'ettennaan k'umaa miikko naata doonaan, k'ood'eenne uluwa gididon de'enaw gelidi loytsi sakettanaada udoosona.

Sagaaronne A golle asati bantata ooratsa golle biisona. Antata k'umaa katsee golle gididon wook'k'ide k'umatinne udunts'eti kumidi beettiisona. Saguario ba siid'iya oyk'k'iis. Ufuu! ts'ink'oy

lotsidi iitees! Giis. Inne A laggeti meec’ussaa, pittussaanne geeshshussaa doommiisona. Hegappe heeray geeshsha gidiis. Jarmey, udunts’etinne ol’oti wots’ts’idi d’ayiissona. “meto baawa nu hinteta zarsana!” giisona. Jarmey, udunts’etinne ol’oti “Sagaarodoykka issi gallassi geeshshussaa agganaw dandayoosona.” Giisona.

Sagaaro, golle asatinne A laggeti lo’eenne geeshsha gidide gollenne darko dozata sa’aa ts’eelliisona. “Ha”i nuuni geeshsha, nuussi geeshsha golley de’ees” giisona. “Gidoshin ubba wode geeshsha gididi hegaadanikka heeraa ubba kaalla geeshshanaada koshshees. D’aykko ha jarmeti simmidi yoosona” gaaso Sagaaro aayyiya. Sagaarodoy hara naatinne antata golle asati antati de’eesay geeshsha udanaada tamarisside heeraa ubbay geeshsha gidiis. Hegappe guyye jarmetawunne antata laggetaw k’osettee sa’ay baawa. De’uwa sa’anne heeraa geeshshennayga booza asaa demmana gakkanashin k’eeeri naatappe k’osettidi wots’ts’iide de’ees.

Tobbiya oyshata:-

1. Jarmew, udunts’etawunne ol’otaw Sagaaroduwa golley aybaw injetidee?
2. Jarmeti asaa uluwa gidido waatidi gelii?
3. Jarmeti, udunts’etinne ol’oti Sagaaroduwa golle aybaw oli biidonaa?

Mak’k’uwa

Nu gollenne heeraa ubba kaalla geeshshikko hegaadanikka nu kushiya saamunaaninne biduwan meec’ettikko jarmeti, udunts’etinne ol’oti de’okkona, hargeekka ehanaw dandayokkona. Nukka pats’a gidooso.

13th Saamintaa

Tossaa paydo 13:- Dosaami kaassaa

Naatoo hachchi k’assi Dosaami kaassaa ka’ussa ogiya si’ooso.

Dosaama ubba wode naatara kaassaa dosawuso. Gediya koosiya kaassanne wotsaa lotsade dosee na’iw. Astamaareykka “neeni k’ara na’a” gaade minissawuso. Gidikonne Dosaama kaa’ee wode naagettikku. Gideegaw issi gallassi loytsa wots’ashin ushechcha gedey me’iis. I deemoyne kusheti pooshettiisona. I siid’eyne mentereshshatika suutsaara suutsaa gidiisona. Binnanaykka biittaa malatiis. Lo’eebay k’assi izi ayfeti aybaakka hanibookkona. Dosaami gedeykka loddan loddan pats’iide yiis. Hegappe guyye Dosaama gede koosiya bana naagettade kaassaa doommaasu.

Tobbiya oyshata:-

1. Nabbabettide tossay aybaaba odii?
2. Dosaamona minisseera oonee?
3. Dosaama adussa wodeessi koosiya kaa’ennan gam’ideegi aybaassee?
4. Ayba bollaa kifilen wolk’aama k’ohay gakkidee?
5. Naagettidi kaa’enna its’ikko nuna aybay gakkii?

Mak’k’uwa

Be’idete naatoo kaa’ettee wode naagettanaw bessees. Hinko wode hinteta bollaa kifileta bolla wolk’aama k’ohay dakkanaassi dandayees. Hinteta gedey woy kushey me’anaassi dandayees.

14^{ts} Saamintaa

Tossaa paydo 14:- Haakimiya Mak’uwa

Naato hachchi k’assi haakimiya mak’uwabaa toossaa si’ooso.

Issi gallassi c’ac’c’ira timirte golleppe yaade golle gidдон kaa’ashin issi laapa ts’armusiya be’aasu. Loddaan ts’armussiya doyyade singee wode daley de’ee gishaw loysi ts’ink’iis. Ek’k’a ane “ane aybaa aybaa gii?” gaadenne A gidдон de’ee gukkeebaa laac’c’aasu. Guutsaa gam’idi I uluwa loytsidi sakkiis. Aayyikka ellekka haakime golle efaasu.

Hakimeykka ts’eellideegappe goyye naatassi imettenna d’aliya uyideegada d’iishiis. Hegappe aayyira mak’k’ettidi d’aliya immiis. Wursetsaanikka C’ac’c’irissi naa’antso yela asati wotsidebaa bochchanawne laac’c’anaw dandayettenayga mak’k’iisona.

Tobbiya oyshata

1. Cac’c’ira timirte golleppe simmade aybaa uda de’ay “
2. Cac’c’ira demmidebaa aybaa udadee?
3. Cac’c’ira aayyiya C’ac’c’iro aybaassi haakime golle efadee?
4. Cac’c’ira ts’armussiya demmade aybaa udanaw bessishin aggadee? Ayssi?

Mak'k'uwa

Be'idetee naatoo yela asati yotidebaa oyichchennan bochchanawunne laac'c'anaw bessenna.

15^{ts'o} Saamintaa

Tossaa paydo 15:- heezzu koshettide deeshshata

Naatoo hachchi k'assi heezzu koshettide deeshshata tossaa si'ooso.

Bini wode heezzu koshettide deeshshati de'oosona. Hegatikka guutsaa koshettideega, giddoole koshettideegatannee loytsi koshshettide deeshshata. Ha deeshshati shaafaafe ha pintsan de'oosona. Shaafaappe he pintsan de'e maataa aashshuwa bollara aad'd'idi maanaw koyiisona. Gidoppettin issi wogga haylashoy aashshuwappe garsara de'ees.

Issi gallassi k'eri deeshshay aashshuwappe aad'd'idi shaafappe he pintsaa baanaw dendiis. Hegappe aashshuwa bollara hamettiide aad'd'ee wode... "oonee aashshuwa bollara hametteegi? ta nena maana !" giise haylashoy. "Hayyana tana mooppa. Taappe giddo ishay new yeese. Ikka taappe loytsidi ordonne woggaa" giis k'eri deeshshay. Haylashoykka "eeno ! aad'd'anaw dandayaasa" giise. Giddoole deeshshay aashshuwa bollara hamettiide aad'd'ussaa doommiis. Ha wode haylashoy "oonee aashshuwa bollara hametti de'eegii? Ta ana maana!" giis. Giddoole deeshshay "hayyana tana mooppa. Taappe wogga ishay newu yeese. lini taappe lotsidi ordonne woggaa" giise.

Haylashoy "eeno! aad'd'anaw dandayaasa" giise. Hegappe wogga deeshshay aashshuwa bollara aad'd'etsaa doommiis. Ha wode haylashoy "oonee aashshuwa bollara hametteegii? Ta nena maana!" giise. "ane ta gats'aa bochcha!" giise wogga deeshshay. Wogga deeshshaykka guppidi ba wogga kac'eera c'addiis. Haylashoykka haatsan kundiise. He wodeppe doommidi haylashoy he heeran zaari beettibeenna. Heezzu koshshettide deeshshatikka aashshuwa bollara pinnidi shaafappe he pintsan de'ee maataa miidi ! miidi ! hegappe kalliisona. Koshaa geetteebaykka d'ayiis.

Tobbiya oyshata:

1. Aappun deeshshati de'oonaa? oona oona geettoona?
2. Aashshuwa garsara ooni de'ii?

3. Haylashoy aashshuwa bollara aad’d’anaada eenotetsaa immideegi aappun deeshshatassee?
4. Haylashoy naa”u deeshshati aad’d’anaada udideegi aybaassa malattii?

Mak’k’uwa

Naatoo issibaa polanaappe kasetidi nu heeraa loytsidi ts’eellanaw bessees. Danuwa gatsennaygada d’iishanaw koshshees. Hagaadanka nu wolk’aa eroy koshsheega gidideega haylashuwa gakkide ts’oonuwappe wozanaatsanaw koshshees.

Tossaa paydo 16:- Doojjamo dosee c’iishshaa

Naatoo hachchi k’assi Doojjamo dosee c’iishshaa gee tossaa si’ooso.

Doojjamo k’ara na’aa. Ubba gallassi guura guura dendidi darko dozata haatsaa ushshees. Darko dozaa sa’aan k’umatetsaw maaddee timaatimey, santsatinne kaaroteti de’oosona. Hegaadanikka zo”o, c’ililonne salo mala malay de’ee lo”iya c’iishshatikka de’oosona. C’iishshata giddoppe Doojjamo dosee issi c’ililo c’achchay de’ee salo mala c’iishshiya de’awuso. Hinnokka iini tokkiis. Loysidi ishalissee gishaw elekka dic’c’aasu.

Issi gallassi Doojjamo doyettideegada haatsaa ushanaw guura dendidi darko dozata biiis. I dosee c’iishshii malay bullatidi gishaw sid’iis. Gujjanka haatsaa ushikkokka shulussaappe patsanaw dandayibeenna gishaw loytsi sid’iis, dozata ak’uwa buussaakka essiis. Haga wozanaatside aaway “ta na’aw he c’iishshiw ne doseegaada erayse gidoppeattin ha c’iishshiya c’ora haatsaa ekkenaygaw aac’anaw balguwa iraa aatsanaw koshawuso. Nekka hidoota k’ants’ennan ts’eellade ishalissanaw koshshees” giisona.

Hegaad akka issi gallassi guura Doojjamo aaway doozay de’eesani gididi “Doojjamo elle ya ” giisona. Doojjamokka wots’i gakkidi kase c’iishshiya koyro de’ideegaadan sa’aa bolla de’ee maata mala haytsaa beessiisona, hegappe ta c’iishshiwunee? Doojjamo nashettiis. Hegappe zaaridi darko doozata haatsaa ushshussanne ishalissussaa doommiis. I dosee c’iishsheekka zaarade c’iyyaaso.

Tobbiya oyshata

1. K’umatetsaassi maaddee Doojjamo doozati aybaa aybatee?
2. Doojjamo c’iishshiya elle dic’c’ideegi aybaassee?
3. Doojjamo c’iishshata malay aybaa aybatee?
4. Doojjamo lotsi sid’deegi aybay handeegassee?
5. Doojjamo aaway Doojjamona aybaa giidi mak’k’idonaa?

Mak'k'uwa

Naatoo hidootaa k'ants'ennan minni kiitettikko lo"o murutaa be'ussay dandayettees. Issibaa hidootaa k'ants'ennan zaari zaari kiitettikko murutaassi gatsees.

16^{ts'o} saamintaa

Tossaa paydo 17:- Pidaliya aayyiw

“L” geetettade ts'eegettee issi aayyiya de'awuso ha aayyiya oyddu naata yelaasu. Ubba naati malaan dumma dumma. Iza ba naata shaakkanaassi metoottukku. Ichcheshu naatissi ushechcha miyyiya baggara dumma dumma malati de'oosona. Hegatikka: la, le, li, lo, lu geetettoosona.

Aayyiya antata mallata dummatetsaa erawuso. Antata giddoppe issoy I miyyeeppe d'ayikko k'oppawuso, sid'awuso, ubba naatakka k'araa dosawuso, ishalissawuso. Ubba ayyotassikka pidaliya ayyotara gatso bantata naata dummayee mallay de'ees.

Tobbiya oyshata:

1. Tossaan pidaliya aayyiw geetettideera oonee?
2. Pidaliya L ba naata waata dummayay?
3. Ushachcha miyyeera dumma dumma mallati de'ee pidaliya L naati oona oonee?

Mak'k'uwa

Naatoo pidali “L” ts'alaa gidennashin ubba pidatawukka antata naati dummatee mallay de'eega loytsidi wozanaatsanaassi koshshees.

17th Saamintaa

Tossaa paydo 18:- Nu kaa'eebaa worak'atan kiitettussaa

Naatoo hachchi k'assi nu kaa'eebaa worak'atan kiitettussaa gee tossaa si'oo.

Asteerissi timirte golle laggetappe shooro na'ay gidideegi Lamma geetettes. Lammi kaassaa lotsi dosees. Gujjanka horp'iliya worak'atappe med'ussaa dandayees. Horp'iliya med'idi pude ole wode ayyere bolla paalloosona. Atseranne hara laggeti Lammara gatso kaa'ussaa loytsidi dosoosona. Worak'aten horp'iliya med'idi kireera k'achchidi wots'ussan ayyeree bolla waaatidi paalikko ts'eellidi nashettoosona. Lammi worak'ataa k'alam'idi dumma dumma med'ota med'd'ussaa waatidi dandayiikko ubba heeraa naata doyissiise.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassaa dosees Asteeri laggey oona geetettii?
2. Asteeridoy kaa'ee kaassay aybaa geetettii?
3. Asteeridoy kaassaa kaa'ee kaa'eebay aybaappe med'ettidee?

Mak'k'uwa

Lammadoy, Asteeranne hara naati ha kaassaa ubba wode kaa'anaw koshshees. Hegappe hintetikka Lammaada, Asteeriidanne laggetaada worakataappe dumma dumma kaa'eebata med'd'idi kaa'ite.

19th Saamintaa

Tossaa paydo 19:- Maatafonne I buzo geeshshatetsaa

Naato hachchi “Maatafonne I buzo geeshshatetsaa” gee tossaa si'oo.

Maatafi aayyiya Genni Wolata maatappa timirte golle bee wode ubba kaalla laats'aassi hanee k'umaanne haatsaa oytsoosona. K'umaakka wodenkushiya meec'ettade loytsa maanaada mak'k'oosona. Meenaw its'tsikko harigetanaaw dandayeegada odoosona. Maatappakka aayyii mak'k'uwa si'ade imettide k'umaa kushiya meec'ettade mawuso. Geeshsha haatsaakka uyawuso. Wursetsaanikka kushiya meec'ettade ba laats'aa miishshaa ba kojjan yeggade golle bawuso. Maaiti aayyekka “ta na'iya k'ariw ne k'umaa wodeen miide gishaw ne pats'a” goosona.

Tobbiya oyshata:

1. Maatafi aayyiya Maatappa timirte golle bee wode aybaa oytsoona?
2. Maatafa k'umaa maanappe kase aybaa uday?
3. Maatafi aayyiya Maatappo aybaa giidi mak'k'idonaa?
4. Nu bollassi koshsheebaa gideebati aybaanee?

Mak'k'uwa

Mak'k'uwa: Naatoo be'idetee? nu bollaassi k'umayenne haatsay koshsheebaa gidide gishaw nuunikka Maatappigaada loytsidi muussayenne nu buzo geeshshatetsaa naagussay koshshees.

21^{ts'o} Saamintaa

Tossaa paydo 20:- Maamiti gabareta

Naatoo hachchi k'assi "Maamiti gabareta " tossaa s'ooso.

Issi gallassi Maamita gollen baawa. Maamiti gabariw loytsi koshayiis. I naatakka loytsi koshayiis. Kare k'umaa koshaa baassu ellekka simmabukku. Heezzu naatikka aayyiw naaginka d'ayaasu. Heegide zammarussaa doommiisona.

Taaye taaye nu doseere
 Waana d'ayadii nuussi k'ammiise
 Maamitakka baawa nuna koshayiise
 Nu aayye nu doseere
 Taaye nuussi elle yaa
 Nu dic'c'anaada

C'ora wodeessi zaarizaari zammariisona. Aayyiya ha'ikka yabeeyikku. Nu aayyiw naagooso diidi golleppe keyi beesona. Miits'aappe Karen tissi zeero haatsaa demmiisona. Hokkidi ts'eellee wode antata malaa eeshingeeda bessees. Taani gelanaw hanayse gaasu k'eeri bootsa gabare mariya. Karetsa gabare mariya aayyi mak'k'oy k'ali giidin "gelennaada" gaasu. Nu aayyiya haatsaa demikko gelennaada iita baa gaade mak'k'abeekee? Hegappe ta gelikke gaasu. Bootsa gabariya si'abeena gishaw guppa gelaagaassu. Hegappe haatsay shempuwa digging loytsa waassaade yeekkaasu. I michchotikka waasuwanne yeekkuwa doommiisona. Antata aayyikka haahon antata waasuwa si'ade wots'ade g akkaasu. Ba na'iwukka eeson

gelade haatsaappe kessaasu. I mak’k’uwa boossabeennaygassi loyts wac’aasu. I mak’k’uwa ekkide k’aretsanne zo”o gabaretassi kaa’etteebaa wojjaasu.

Tobbiya oyshata

1. Heezzu gabareti miits’aappe keyideegan aybaa demmidonaa?
2. Antata aayyiya d’ayiini heezzu gabareti aybaa giidi zammaridonaa?
3. Aayyi mak’k’uwa si’abeenna gabariya aynnoo?
4. Gabareta aayyiya karetsanne zo”o gabaretassi kaa’etteebaa wajjideegi aybaassee?

Mak’k’uwa

Be’idete naatoo hinteta yelide asata mak’k’uwa si’idi hinteta danuwappe naaganaassi bessees.

22^{ts} Saamintaa

Tossaa paydo 21:- Siik’otonne I shoorota

Naatoo hachchi k’assi Siik’otanne shooroti sarotaaninne nashechchaan de’eega tossaa si’ooso.

Genni Siikotanne I shooroti issi C’aaba geetettee heeraa gidдон issippe de’oosona. Genni Siik’otanne I shooroti guuraa dendee wode gido omarsi kiitaappe gelee wode gahettoosna. Genni Siik’otanne shooroti paydon ichchesha. Gahettee wode woysa ak’idetee?, woysa pee’idetee? geetettoosona. Issippe de’ussay antata nashechchees. Issi issi wode k’assi shempo gallassi Genni Siik’ota bunaa pentissade shoorota ts’eegawuso. Hegappe ichcheshatikka issippe bunaa uyiide kiitaabaa, naatabaa, pats’atetsaabaa, haasayettoosona. Hara gallassi k’assi Genni Zawudita bunaa pentissade ichcheshu shoorotakka ts’eegee wode hegaadanka gatso kaa’oosona, sakettide asay de’ikko issippe biidi oychchoosona, antatassi koshsheebaakka efoosona. Ha hantan Siik’otanne I shooroti sarotanninne nashechchaan adussa wodew gatso de’iisona.

Tobbiya oyshata:

1. Genni Siik'otiduwa heeray aybaa geetettii?
2. Genni Siik'otanne I shooroti awude awude gahetoonaa?
3. Geni Siik'oti shooroti aappunee?
4. Genni Siik'otanne I shooroti aybaa shempo gallassi aybaa udoonaa?
5. Siikotanne I shooroti ayssi nashetteegata malatii?

Mak'k'uwa

Bei'idetee naatoo hinteta shoorotawunne hinteta laggetaw keehaa gididi antatara sarotanine nashechchaan de'anaw koshshees.

23^{ts'o} Saamintaa

Tossaa paydo 22:- Aawatonne I laggeta

Naatoo hachchi k'assi Aawatonne I laggeta heeran beette mitsata ishalissuwa si'ooso.

Aawati daadan heezzu mitsati de'oosona. Aawti golle asati mitsaa haatsaanne biittaa ushshade ishalissoy besseegaada mak'k'iisona. Aawatakka mak'k'uwa maaradan ubba wode biittaaanne haatsaa ushshade ishalissuwa doommmaaso. Sharafaakka shoddade olawuso. Ha hanotaan mitsaa loytsa dosaade yaasu. Issi gallassi Aawata Uukkashiranne Bagajjora gatso kaa'anaw koyyade antata golle baade ts'eega ehaasu. Hegappe iza dosee heezzu mitsata ts'ap'p'on uttidi kaa'ussaa doommisona. Kaa'i de'ishin Uukkasha ha mitsati waatidi hagaada lo'anaw dandayidona gaade Aawato oychchaasu. Aawatakka bare laggettassi heegaasu. Hagati nu daadan de'ee mitsati hagaadan lo'eegi taabbunne taaya ubba kaalla ishalisseeganne taanikka antati immide mak'k'ooda haatsaanne biittaa ushshade ubba kaalla ishalissee gishaassa. Gidoppeattin hagaada nu miits'aa gidдон de'eegaada nu heeranikka c'ora mitsati de'oosona. Mitsati golliya keets'anaassi, eetsanaassi, kuyatetsaassi, d'aletetsaassi h.h.m. maaddoosona. Hintetikka taygaada ishalissanaw dandayeeta gaade mak'k'aasu. I laggetikka iza shiishshide k'ofaan sigettidi he gallasaappe doommidi bantata heeraan de'ee mitsaa ishalissuwa doommiisona. Mitsatika gidee keena eshalissuwa demmide gishaw lo'iide biisona. Aawati aawaynne hara heeraa asata naata loytsidi galatiisona.

Tobbiya oyshata:

1. Aawata bantata daadan de'ee mitsata aybaa uday?
2. Aawata ba laggeta ts'eegade aybaa odadee?
3. Aawatanne I laggeti antata heeran de'ee mitsata ishalissussan antata heeraassi immee go"ay aybaanee?

Mak'k'uwa

Hintetikka naatao Aawatiigadanne I laggetaada hinteta heeran de'ee mitsataw koshshee ubbabaa udidid ishalissanaw bessees. Mitsati dic'c'ee wode heeraa loytsoosona. Dumma dummabaassikka go"oosona. Hegassi ishalissite.

24^{ts'o} Saamintaa

Tossaa paydo 23:- Gallassaa gallassaa polota

Hachchi k'assi Wajjunne Woranko guuraa, gallassaa, omariisaa k'ammaa guussay aybaa guusseekko erideega siooso.

Issi gallassi Wajjunne Woranko bishangoossi Koysha gidдон beettee issi k'eeeri naata timirte golle bantata asamaaretara biisona. Gakkideeganka issi k'eeeri naata kifiliya geliisona. Naati ubbatikka uttiisona. Astamaariyakka guuraa, gallassaa, omarsaanne k'ammaa guussay aybaa guusseekko naatassi k'onc'issuwa immaade de'awuso. Wajjunne Woranko ha k'aalata si'idi nashettiisona. K'eeeri naata asatamaariya tamarissa de'aade “naatoo guurara gissuwappe dendidi deemuwa meec'ettidi, k'an'iya miidi, dawutariya oyk'k'idi timirte golle buusan laats'aa saatiya gakkanaw tamaareeta gidenee? ha wodey guuraa geetettees. Laats'aa saateeppe k'ammana gakkanaw de'ee wodey gallassaa geetettees. Omarsaa geetetteegi k'assi ubba assay kiitaappe woy timirte golleppe simmee wodenne k'amme wode. Ubbay gisookko aad'd'idi gisee wode k'ammaa gidees ” gaasu. Worankokka kushiya kessidi “astamaarentoo d'umaa gideegi awudee? he wodeshe beetteebay de'ii?” giidi oychchiis. Astamaariyakka “guuraanne gallassaa gidee woden away de'ees. Omarsaanne k'ammaa gidee wode k'assi d'umees. Hegaadanka k'amme wode saluwa bollan aginaynne ts'oolinteti beettoosona” gaasu. Wajjunne Woranko si'idenne eridebatan nashettiisona. Hachchi hagan nu si'idebaa nu laggetassi odanaw koshshees geetettiisona. Hagan bishanguwa wursidi bantata astamaaretara bantata golle simmiisona.

Tobbiya oyshata:

1. Hinteti si'ide tossay aybaabaa odii?
2. Bishanguwassi naata tamaare timirte golle biideegati oona oonee?
3. Naati tamaare timirte golle gakkideega awa kifiliya gelidona?
4. Guura aybaa aybay udeetti?
5. Guuranne gallassaa gidee wode aybay beetti?
6. K'amma aybay hanii?
7. Omarissinne k'amma gidee wode aybay beetti?

Mak'k'uwa

Naato hintetikka guuraa, gallassaa, Omarissaanne k'ammaa gee wodiya k'onc'issee k'aalata eranaw bessees. Hegassi antata dummatetsaa erite. Eeno !

25^{ts'o} saamintaa

Tossaa paydo 24:- Aayyi mak'k'uwa

Abarasha baasottide koyro timirtiya tammaree na'iw c'ora wode asay izo issibaa oychchee wode “ane ek'k'ite taayi mak'kuwa koyyii?” gaade koshsheega gidikko “ane taayo oychchana” gaade aggawuso. Haga udeegi c'ookka gidenna aayyiya Geni Hiwoota go"ee mak'k'ota immee gishaassa.

Issi gallassi antata golle yiide imatsay la"etsidi “Abaruyee tana loytsi daabursiis; ane issi kaalla tamayuwa k'arade ta zokkiya soka” giis. He wode Abarasha issi gallassi aayyiya izo mak'k'ideegi k'alli giis. “ta na'ee mene eranaw besseeginne hano gakkanaw ta odabeennabay de'ees. Hegikka mayuwan kamettide bolla kifileta nuugakka gido hara asayga be'anawunne bochchanaw koshshenna. Hega gishaw ayba asaykka nena oychchikko dandayettenna !, bessikke boshessikke gaanaw bessees; hagaadankaa neenikka hara asaa bolla bochchanaw koshshenna”. Hegappe guppa dendade wots'a baade aayyiissi odaasu. Hegappekka aybaassi odadinaasha boosettide imetsaa gidide gishaw tana taaya wac'ikkoshe gaade yayyaade sa'aa ts'eellade ek'k'aasu. Aayyikka iza k'oppideegada wac'anaw bessishin “ta na'iya k'ara” ta mak'k'uwa dogabeenna gishaw tawu lo"iis” gaasu. Abarashakka wac'ibeenna gishaw ha"ikka hara oyshaa oychchaasu.

“Taaye ta koyennaninne oonotetsaa immennan tana bochchikko aybaa udoo?” aayyikka Genni Hiwoota “si’a ta na’e hagi odettenabaa oossikka haasayenna mala gaade ayba asaykka bochchikko woy besa giikko elekka taassi woy naabbussi odanawu bessees” gaade mak’k’aas. Hegaadanikka timirte gollena gidikkonne golle assay matan d’ayikko astamaaretassi odanaw dandayeegada k’onc’iisisona.

Tobbiya oyshaa:

1. Abarashi aayyi suntsay oonee?
2. Abarashi aayenti Abaraasho aybaa aybaa giidi mak’k’idonaa?
3. Abarasha aybaassee aayyiya wac’awuso gaade yayideegi?

Mak’k’uwa

Naatoo mayuwan kamettide bollaa kifileta hintetikka gido hara assay be’anawunne bochchanaw bessennayga gideeganne hintetikka hara asaa bolla be’anawunne bochchanaw bessenna. Gidoppeattin onekka hinteta bochchikkon besso giikko yelo asata woy astamaaretaw odanaw bessees

26^{ts} Saamintaa

Tossaa paydo 25:- Darko Doozaa

Hachchi k’assi darko doozatabaa tossaa tamarana.

C’iishshamanne I laggeti shempo wode ubbaade bantata heeran de’ee mitsata bishangiidenne ishalisside bantata wodiya aatsoosona. Issi gallassi C’iishshamanne C’iltaama Damaamido miits’aa bantata koosiya oyk’k’idi kaa’anaassi geliisona. Koosiw dentsidi wots’erettide bee wode Damaami bayra ishaya Abbabi koosiya d’ok’k’u udidi “ta hintetaw odaase! Doozata yed’oppite. Koosiya koyyeega gidikko loddan indaa gidon de’ee kayzza sa’aara aad’d’idi baanaw dandayeeta” giis. C’shshamidoykka wotsaa aggidi ek’k’iisona. Damaama “Abbaba nuunikka aybaakka bayzanaassa gidenna. Ne koyyikko nena maaddanaw danddayooso nu nena aybaa maaddaneekko oda” gaasu. C’iltaamanne C’iishshama “ee maaddanaw danddayooso hegarakka issi issi doozaa suntsaa nuussi odanaada koyyooso” giisona. Abbabikka “hinteti tana maaddeebay ha’issi baawa hinteta koosiya k’assi taani hintetaw dentsan” giis. C’iishshamidoy “dozata suntsashe oona geetettii?” giisona. linikka maara maaran tokettide darko dozata k’ommuwa ba kushey ys’orsiide oduwa doommiis. Ha naa’u maaran de’eegi kaarootiya. Ha heezzu yafaran de’eegi k’assi timaatimiya. Ha gidon de’ee issi yafaray k’assi salaata’aa. Elle gakkenganne k’antsa wodiyan shodetteega. Ha oydu yafarati k’assi

ts'aats'ettide santsaa puuttota. Indaappe hagakko ahosaappe biro issi saaminta. Ichcheshu yafarati k'assi c'ork'ayiiga. Ha ussuppun yafarati k'ost'ayga gidee wode hagati naa"ati k'assi santsayga. Hintei ts'eelleegaada santsay mats'ettanaw gakkiiis. Ha ubbaykka darko dozata geettoosona. Hagata muussay pats'atetsaassi loytsi giiga. Lo"o hanotan ishsalissee gishaassi hinteti ts'eelleegaada lo"oosona. C'iltaamakka "neeni ha dozatappe ayba go"aa demmay?" gaasu. "Be'adii C'iltaamee antati gakkee wode muussaappe gujjan aad'd'idi zal'ee wode demishaa gelissees" giis. C'iishshamidoykka Abbaba galatidi koosiw ekkidi kaa'eesaa biisona.

Tobbiya oyshata :

1. Ciishshamanne C'iltaama Damaamido miits'aa ayssi gelidonaa?
2. C'iltaama bayra ishay Abbabi kooshiya d'ok'k'u udidi waagidee?
3. Damaamiduwa miits'aan de'ee darko doozati ayba aybee?
4. Ubba darko dozatappe dara yafaraara de'eegi awugee?
5. Ayba darko dozay mats'anaassi gakkideegee?
6. Darko dozata muussay aybaassi maaddii?
7. Abbabi darko dozatappe ayba go"aa demmees geetee?

Mak'k'uwa

Be'idete naato darko dozati asaa naatassi loytsi dara go"ata immoosona. Hegassi darko doozata ishalissanaw bessees

27th Saamintaa

Tossaa paydo 26:- Ooni boozay de'ii

Issi wode k'aareynne hulluuzoy issi heeran de'iisona. Issi gallassi naa"atika bantata golleppe haakkiidi k'umaa koshshaa dumma dumma sa'aa woraakko biisona. Gidikonne holluuzoossi shankatoy k'an'enna gishaw meetetteebaa aybaakka demmennaan ba golle simmiis. Loytsi koshayide gishaassi k'umaa demmanaw dandayee hara ogiya laammmiis. "koshaan hay'eegeppe ayssi k'aariw miikkina?" giidi k'oppiis. Waati oyk'k'anaw dandayiikko ogiya giigissiis. Ha"l k'aariya shankaappe simmee wode l golle gelade k'osettana. Golliya dooyya gelee wode guppade oyk'k'ana giidi barera haasayiis. K'aareekka mitsaa bolla guppaade ba

k’umaa made pee’ade omarsee wode ba golle simmaaso. Ba golle gakkideegan ba golliya pengiya k’onk’ade yeegade k’aalaa d’ok’k’u udade ts’eegaasu. “ta gollee! Ta gollee ! waanade ta golliya hachchii ! ubba wode ts’eege wode abee gawushin. Achchi waanadee koyennan its’idee?” gaasu waassaade. K’aariya heegade haasayee wode hulluuzoy golle gidдон c’o”u giidi hayztees. Hegappe hulluuzoy golley ts’eegettee wode abee geese giidi k’oppidi “abee ! abee ! ” giidi na”u kaalla k’aalaa d’ok’k’u udidi koyyees. Hegappe k’aariya c’inc’iya golle gidдон hulluuzoy de’eega erade “ooni boozay de’ii ! boozaa baade koyya” gaade ba golliya olade wots’ts’aassu. Hulluuzoykka golliya dooyyidi keyyi ts’eellee wode k’aariya baawa hegappe loytsi hank’ettidi ba golle

Tobbiya oyshata :

1. Hulluuzoy k’osettideegi O gollenee? Ayssi?
2. K’aariya golliya ts’eegideegi aybaassa malatii?
3. K’aariya ts’eegennan geladeekko aybay I bolla gakkeega malatii /
4. Hulluuzoy aybaassii k’aariya ts’eegee wode abee giideegii?
5. K’aariya boozaa koyya oona gaadee? Ayssi boozaa koyya gaadee?

Mak’k’uwa

issi issi wode c’inc’a gidussay nu pats’atetsaassi koshsheebaanne go”eeba. Hegaad akka ba buzo go”aassi giidi harata bolla iita kiitaa kiitettussay koshshenna.

28^{ts'o} Saamintaa

Tossaa paydo 27:- Aginatanne wodeta laamiya

Naatoo hachchi aginatanne wodeta laamiya tossaa si’ooso.

Biraanunne Abari C’aariya geetettee timirte gollen tamaroosona. Issi gallassi bantata heeran de’ee dembaan kaa’ee wode wolk’aama irts’atetsay de’ee gishaw meegettiisona. “Iray yaanaw hanees mala irts’atetsay doommiis” giis Abari. Biraanu k’assi ha”I doometsaassi meegi de’ees. K’assi “iray loytsi dareegi awudee?” giidi Abari Biraanuna oychchiis. Haga ta erikke ane wonta astamaariw Muttaaro oychchana geetettidi bantata golle biisona. Wontetsa guuran timirte golle gakkideegan astamaari Mottaaron ademmidi oychchiisona. Izakka heegade odaasu. “Awattee aginati boniya geetettidi ts’eegettee wode , irattee aginati balguwa geetettidi ts’eegettees.

Balgoy loytsidi meeggees. Boney k'assi loytsidi ho"ees" gaade astamaariya Muttaara Biraanussinne Abarassi odaasu. Antatika demmide zaaruwan nashettidi astamaariw galattidi kifiliya geliisona.

Tobbiya oyshata:

1. Biraabunne Abari dembaan uttidi aybaa baa kaa'idonaa?
2. Biraanunne Abari astamaari Muttaarona aybaa giidi oyhchidonaa?
3. Astamaariya Muttaara Biraanunne Abara oyshaassi ayba zaaruwa immadee?
4. Boniya geetetteegi ayba wodee?
5. Balguwa geetetteegi ayba wodee?

Mak'k'uwa

Wodeta shaakkussayenne wodeera bee mayuwa ma"ussay koshsheebaa. Eenoo !

29^{ts'o} Saamintaa

Tossaa paydo 28:- K'eece'e Ts'ak'k'uwa

K'eece'e ts'k'k'oy muussaa dosees.

Ba aayyira gididi aaho darko dozaa heera matan de'oosona. Muuzziya, timaatimiya, c'iishshata h.h.m. mal'ee haytsatanne tisha atariya maanaw koyyees. Giddoppeattin aayyiya ubba kaalla aassi maata haytsaa muniya. K'an'eessi maataa haytsaa muniya, laats'aassi maataa haytsaa muniya, kahoossi maata haytsaa muniya immawuso. Hegassi maata haytsaa muniya muussay ana saletsis.

Hega gishaw Saynno gallassi aayyiippe k'osettidi darko dozay de'ee heeraa biidi issi muuziya miis. Maak'o gallassikka daro dozaa heeraa biidi naa"u zo"o timaatimiya miis. Orooba gallassikka k'osetti darko dozaa heeraa biidi heezzu c'ilo c'iishshata miis. Hamuusa gallassikka k'osetti darko dozaa heeraa biidi oyddu mal'ee maata haytsata miis. Arba gallassikka ichcheshu maata mala tisha atareta miis. Naatoo ha"i ha ts'ak'k'oy kallideega malatii?

Baawa kalli beenna.

K'eeraa gallassi issi muuziya, naa'u timaatimeta, heezzu c'ililo c'iishshata, oyddu mal'ee haytsatanne ichcheshu tisha atareta miis. Ha woden k'eece'ee ts'ak'k'uwa uloy kooseeda gaafiis. Paallussaykka its'ettiis. Mitsaa ts'ap'on uttidi yeekkussaa doommiis. Ts'ak'k'uwa aayyikka na'ay yeekkishin demmaasu. Sa'aappe dentsade haatsaa immaasu. Gim'ishoy efana gakkanawukka idimmaasu. Woggaa gallassi k'eece'ee ts'ak'k'uwassi loytsidi lo'iis. Aayyiya immide mitsaa haytsaa muniya aybaakka ashshennaan miis.

Tobbiya oyshata:-

1. K'eece'ee ts'ak'k'oy aayyiippe k'osettidi darko doozaakko biideegi aybaassee?
2. K'eece'ee ts'ak'k'oy Saynoode aybaa miidee? Maak'oodeshe?
3. K'eece'ee ts'ak'k'oy k'eraade abaa miidee?
4. K'eece'ee ts'ak'k'oy mitsaa ts'ap'uan uttidi yeekideegi aybaa hanideegassee?
5. K'eece'ee ts'ak'k'oossi lo'ideegi awudee? Waatidi lo'anaw dandayidee?

Mak'k'uwa

Naato hintetikka saamintaa gidдон de'ee gallassatanne issi issi gallassatan kiitetteebata eranaw bessees. Hankonne dumma dumma k'umata muussay koshsheega gidikkonne yela asaa ma geennaninne keenaappe bollaa maanaw koshshenna.

30^{ts'o} Saamintaa

Tossaa paydo 29:- K'eeri zo'o kuttiw

Issi gallassi k'eeri zo'o kuttiya laalettide gistiya zeretsaa issi goshshaa matan demmaasu. I matan de'eegati kanaa, gabareenne guduntsaa "ha gistee zeretsay ta zeretanaada tana maaddanettee" gaade oychchaasu. Kanay "ta maaddikke" giis. Gabareekka "ta maaddikke" giis. Guduntsaykka "ta maaddikke" giis.

Metoy baawa lo'o iray bukkikko loytsidi taassi doles gaade gistiya barewukka zeraasu.

Katsay shiik'k'ee wodey gakkinn k'eeri zo'o kuttiya "gistiya shiishshanaassi tana maaddanettee?" gaade kanaa, gabareenne guduntsaa oychchaasu. Kanay "ta maaddikke" giis. Gabareekka "ta maaddikke" giis.

Guduntsaykka “ta maaddikke” giisona. Izakka “iray bukkoppoppeattin lo”o awaanne c’arkoy de’o gaade gistiya bukkade dentsaasu. K’eeri zo’o kuttiya “gistiya gaac’c’anaassi tana maaddekkettee?” gaade kanaa, gabariyanne guduntsaa oychchaasu. Kanay “ta maaddikke” giis. Gabareekka “ta maaddikke” giis. Guduntsaykka “ta maaddikke” giisona. Meto baawa gaade barewukka gaac’c’aasu.

K’eeri zo’o kuttiya “daabbuwa uukkanaassi tana maaddanettee?” gaade oychchaasu. Kanay “ta maaddikke” giis. Gabareekka “ta maaddikke” giis. Guduntsaykka “ta maaddikke” giisona. Hegassi bareega barew uukkaasu. K’eeri zo’o kuttiya “daabbuwa miidi tana maaddanettee?” gaade oychchaasu. Kanay “ee ta maaddana!” giis. Gabarey “ee ta maaddana!” giis. Guduntsay “ee ta maaddana!” giisona.

“Tana muussan maaddeega koyyikkee kiitettennaygi meena” gaasu k’eeri zo’o kuttiya “ta heezu kutto maratara maana” gaade bare maratara d’ip’p’u udade maasu.

Tobbiya oyshata:

1. K’eeri zo’o kuttiya lo”o iray bukko giideegi aybaassee? Iray d’ayo giideegishshe aybaassee?
2. K’eeri zo’o kuttiya awaynne c’arkoy de’o giideegi aybaassee?
3. Hinteti k’eeri zo’o kuttii laggeta gididetteekko aybaa udanettee?

Mak’k’uwa

Naatoo dumma dumma ayyere wodey nuussi koshsheeganne kiitaa wodeera kiitettee wode go”ay de’eegaada, kiitay wodeera beennayga gidee wode k’ohaa gatsanaw dandayeega wozanaatsanaw koshshees.

Kessuwa

Geluwa	32
Kaassaa paydo 1:- Deemuwa bollaa suntsaa	33
Kaassaa paydo 2:- Medossata kaassaa.....	33
Kaassaa paydo 3:- Bollaa kifileta bochchussaa	34
Kaassaa paydo 4:- Asaara doyide medosata shiishshussaanne haassussaa	35
Kaassaa paydo 5:- paydotan zuppiya med'd'ussaa	36
Kaassaa paydo 6:- Maata malaa maata malaa	37
Kaassaa paydo 7:- C'ac'c'ira giideegaada	38
Kaassaa paydo 8:- Medosata malatidi kaa'ussaa	39
Kaassaa paydo 9:- Saynno Maak'o	39
Kaassaa paydo 10:- Koosiya okkolissussaa	40
Kaassaa paydo 11:- Dangarsaa koosiya	41
Kaassaa paydo 12:- Kaalla ne Kaappuwa	42
Kaassaa paydo 13:- Bessata	43
Kaassaa paydo 14:- Miizaaniya naagidi kaa'ussaa	44
Kaassaa paydo 15 :- Giigide taayyeta	45
Kaassaa paydo 16:- k'alamiya kaassaa	46
Kaassaa paydo 17:- Oshincha kaassaa	47
Kaassaa paydo 18:- kushiya laammidi koosiya issoy haraw imussaa	48
Kaassaa paydo 19:- Dufiya shoddussaa	49
Kaassaa paydo 20:- Oshincha oystsussaa	50
Kaassaa paydo 21:- Nidifiya (posteriya) med'd'ussaa	51
Kaassaa paydo 22:- Mats'ussaa	52
Kaassaa paydo 23:- k'ohaa tek'k'ussaa	53
Kaassaa paydo 24:- Ogiya yeddussaa.....	54
Kaassaa paydo 25:- Biittaa bayzzebata	55
Kaassaa paydo 26:- Zo'o, c'ililo, maata mala mabiraateta	56
Kaassaa Payduwa 27:- Ta birad'd'iya kaallite	57
Kaassaa paydo 28:- k'an'ishiya	58
Kaassaa paydo 29:- D'aliya demmusssaa/akkamettussaa/	58
Kaassaa paydo 30:- Gahetetsay de'ee geeshshatetsaa	59
Kaassaa paydo 31:- Baalaa galaassaa kiitata	61

Geluwa

Naati aybaappekka dara kaassan tamaaroosona. Ha moojuliya gidдон dумma dумmaa kaassaati de'oosona. Kaassati saamintaa gidдон de'ee woden wode tamaride ayfe k'ofata minisseega ts'alaalaa gidenshin waana tamarissuwa hallaa nne antata bolla minissanaassinne bolla kifileta gidдон issippetetsay de'anaada, issippetetsaa de'uwa hantotanne kahaa dichchanaassi maaddeegata.

Koyron naati kaa'ee sa'ay gideeganne antata pats'atetsaa haneega gideegaada d'iishite. Hegappe dandayettide keenaan ubba naati kaassaa kaa'eegada k'ofite. Bolla metoy de'ee naati de'ikko dummatee ogen kaa'anaada maaddite. Murutaa oyk'k'ussaa, kaalli ts'eellusnaaninne bantata wolk'aa peeshshaa k'aats'anaada udidi antatika zuppiya yamiya gidussaay si'ettanaada koshshee ubba maaduwa udite.

Ha moojuliya gidдон tobbiya oyshatinne kuuyetsa k'ofati uttiisona. Ha tobbiya oyshatinne kuuyetsaa k'ofati doometsaassi uttideegata gidee wode de'ee hanotaada dichchidi go''ettussay bessees.

1^{ts}o Saamintaa

Kaassaa paydo 1:- Deemuwa bolla suntsaa

Naata bagga gartuwan essidi issi na'aa/iw sintsaa essussan duma duma deemuwa bolla kifileta ts'eegee wode naatika ts'eegettide bolla kifiliya bochchoosona. (Leemisuwaassi: haytsaa, ayfiya, siid'iyaa, achchaa, ints'arsaa h.h.m.) gidee wode haytsaa gee wode siid'iyaa bochchee na'ay/iya de'ikko kaassaappe keyidi kaallee yuushon geles. Wursetsaa gakkanaw battumennan na'ay/iya ts'oonachchaa gidees/awuso.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woysesha? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d'iishidetee?
3. Kaassaa kaa'anaassi aybaa aybaa udanaw koshshii?
4. Deemuwa bolla kifileti oona oonee?

Kuuyetsaa

- Deemuwa bolla kifileta suntsaa suure dummayussayne azazuwa hayzidi polussay koshsheebaa.

Kaassaa paydo 2:- Medossata kaassaa

“medossata kaassaa” gee kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata kaallidi naata kaassite.

1. Kaassaassi injettee sa'aa koyussaa,
2. Naata 6 woy hegappe bolla udidi zuppiya med'd'ussaa,
3. Heezzu medoosata doorussaa (Leemisuwa: kanaa, gabariya, kuttuwa),
4. Saassukkidi issi issi naatassi gakkide medoosaa odussaa, dandayettide keenaan k'ara medoosati gakkanaada udussaa,
5. Kaalli de'eegata bessussaa, k'onc'issussaanne kaa'anaada udussaa,

- Ubba naatika odettide medoosata haratassi odennaan oyk’k’anaw bessees,
- Naati bantata ayfiya c’iilimmanaada oychchussa,
- Naati loddan antati kaa’ee heeraa ayfiya c’iilimmidi meddosaa kooshiya sissiide baanaada udussaa ,
- Naati immettide meddosaa kooshera koshen bosherttidi gakkettussaa,

K’oppite

- Naati medoosata kooshiya ts’alaalaa go’ettidi gakkettanaadan udite.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay wayseeshshaa? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d’iishidetee?
3. Kaassaa wode medoosata kooshiya waatidi dummayanaw dandayidetee?
4. Ha medoosata kooshiya hagappe kase si’l ereettee?
5. Kaassaa kaa’anaw ayba aybaa udanaw koshshii?

Kuuyetsaa

- Medosaa kooshiya lotsi hayzzidi issi medosaa haraappe kooshen dummayussay go’eebaa.

2^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 3:- Bollaa kifileta bochchussaa

“Bollaa kifileta bochchussaa” gee kaassaa kaassanaassi kaallin de’ee maarata naagite.

1. K’ood’eepe k’ommora de’ee bolla kifileta bessidi naata oyshaa oychchide bolla kifileta suntsaa ts’eeganaada udussaa. (Leemisuwaassi: siid’iya, doonaa, haytsaa h.h.m.),

2. Eenotetsaara de'ee naata sintsa keyanaada atallidi k'ood'eepe bollara de'ee bolla kifileta ts'orside ts'eeganaada udussaa. Hara naatikka k'aats'anaadanne zaari zaari kaa'anaada kaassaara baanaada uduwa.
3. Ha''i k'ood'eepe bollara de'ee bollaa kifileta ts'orsi bessiide naatassi odussaa.
4. Kaallidikka ubba naati ek'k'anaada udidi bolla kifileta ts'eegusnaan ts'orissi bessanaada udussaa. Bolla kifileta suuri ts'orissi bessussaa dandayi beenna na'ay/iya kaassaappe kare gididi kaassaa be'anaadanne kaallee yuushon kaa'anaada udussaa. Wursetsaanikka attide na'ay kaassan ts'oonanchaa gidees.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woyseeshsha? Ayssi
2. Kaassaappe aybaa d'iishidete? K'ood'eepe k'ommora beettee bollaa kifileti oona oonee?
3. Kaassaa kaa'anassi ayba ayba udanaw koshshii?

Kuuyetsaa:

- K'ood'eepe bollara beettee bolla kifileta suntsaa suure dummayussay nne azazuwa hayzzidi polussay koshsheebaa.

Kaassaa paydo 4:- Asaara doyide medosata shiishshussanne haassussaa

“Asaara doyide medosata shiishshussanne haassussaa” gee kaassa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata naagite.

- Naata dumma dumma medosata zuppen shaakkussanne “doyide medosata shuushshussanne haassussaa” gee kaassaa kaa'ana giidi naatassi k'onc'issussaa,
- Naati eree ichcheshu golle medosata dooranaada udussaa. (Leemisuwaassi: kanaa. Gabariya, dorsaa, deeshshaa, miizzaa),
- K'onc'ettide medosatappe issuwa dooridi ayba kooshen ts'eegettoonaakkonne yederetsettoonakko naatappe issoy medosaa kooshiya sissanaada udussaa. (Leemisuwaassi: gabariw ts'eeganaassi huroo guussan, yedertsanaassi kijja kijja guussan),

- Kaallidikka naati dooride medoosata zuppiya med’d’idi shiishshee kooshiya sissee wode shiik’anaada nne haasee kooshiya sissee wode haakkanaada udidi kaassaa kaassussaa,

Tobbiya oyshata

1. Kaassay woyseeshaa? AYssi?
2. Hara hinteti eree golle medoosata shiishshanawunne haassanaw go”ettee koosheta sissanayi oonee?

Kuuyetsaa

- Medosata shiishsheenne haasee kooshiya go”ettidi shiishshussaynne haassussay dandayettees.

Kaassaa paydo 5:- paydotan zuppiya med’d’ussaa

“Paydotan zuppiya med’d’ussaa” gee kaassaa kaassanaassi kaallee maarata naagitee.

- “paydotan zuppiya med’d’ussaa” gee kaassaa kaa’eegada k’nc’issussaa,
- Ubba naatikka zuppen ek’k’anaada udussaa,
- Ubba naatikka issoy haraara “woysee? Woyee? ” geetetiide gartuwan yuuyanaada udussaa.
- 1-9 de’ee paydota gidoppe issuwa ts’eegidi naati ts’eegettide paydon kushiya kusheera oyk’k’ettidi zuppiya ellekka med’d’anaada udussaa,
- Zuppeeppe karera de’ee naati kaassaappe kare gidoosona. Gidoppeattin kaallee yuushuwan keyide naati zaari geloosona.
- Malatettee hara paydota ts’eegidi naati zuppiya med’d’anaada udussaa,
- Ha kaassaa zaari zaari kaa’anaada udussaa .

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woysee? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d’iishidetee?
3. Kaassaa ts’oonanaassi aybaa aybaa udanaw bessii?

Kuuyetsaa

- 1-9 de'ee paydota shaakkanaassi, azazuwa hayzzidi ellekka polussay koshsheebaa.

4^{ts'o} Saamintaa

Kaassaa paydo 6:- Maata malaa maata malaa

Ubba naatakka gartuwan ek'kanaada udidi maata malaa maata malaa gee kaassaa kaassusaa:-

Kaassaa hanotay gidanaw besseegi astamaarey maata malaa maata malaa gee wode naata gartuwa yuushuwan wots'oosona, c'ililuwa gee wode uttoosona, Zo'uwa gee wode ek'k'oosona. Ha higiya naagibeennaygati kaassaappe kare gidoosona. Ha hanotan kaassay kaallees.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woysee? Ayssi?
2. Maata malaa maata malaa gee wode aybay udettii? C'ililuwa gee wodeshe aybay udettii? zo'uwa gee wodeshe aybay udettii?
3. Kaassaappe aybaa d'iishidatee?
4. Kaassaa kaa'anaassi aybaa aybaa udidatee?
5. Azazuwa naagussay aybaassi maaddeega malatii

Kuuyetsaa

- Issibaa suure polanaassi kaalodaa naagussay koshshees.

5^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 7:- C’ac’c’ira giideegaada

“C’ac’ira giideegaada” gee kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata kaallite.

1. “C’ac’c’ira geedeegada gee nashechchee kaassaa kaa’anaw hanooso” guussaa,
2. Naati be’ussaanne ts’eellussaa dandayanaada ubba naatika bagga gartuwan ek’k’anaada udussaa,
3. Ha kaassan “C’ac’c’ira giideegada” gaade kiitettee polota ode wode ts’alaalan udeeta, C’ac’c’ira geennashin aybaakka giidi polanaw bessenna, azazuwa boossi beennaygi kaassaappe kare gidees.
  - Leemisuwa 1:- C’ac’c’ira giideegada hinteta siid’iya oyk’k’ite geetettee wode naati harata bessiide bantata siid’iya oyk’k’oosona.
  - Leemisuwa 2:- hinteta ayfiya oyk’k’ite geetettee wode C’ac’c’iri azazuwa immabeenaygaw na’ay/iya haraa ts’eellide ayfiya bantata ayfiya oyk’k’anaw besseenna. Bantata siid’iya oyk’k’ide naati kaassaappe kare keyidi uttoosona.
4. Ha hanotan duma duma azazuwa (leemisuwaassi: huup’iya oyk’k’ussaa, haytsaa oyk’k’ussaa, hashiya oyk’k’ussaa h.h.m.) immussan wursetsan attee na’ay/iya ts’oonachchaa gidees/gidawuso.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woysee? Ayssi?
2. Ha kaassaa ts’oonide na’ay/iya aybaa udide gishaassi ts’oonidee? Haratishe ts’oonettideegi aybaa udibeenaa gishaassee?
3. Kaassaappe aybaa d’iishidetee?
4. Kaassaa ts’oonanaassi aybaa aybaa udanaw koshshii?

Kuuyetsaa

- Azazuwa hayzussayenne poluwa bolla peeshussay go’eebaa.

7th Saamintaa

Kaassaa paydo 8:- Medosata malatidi kaa'ussaa

“Medosata malatidi kaa'ussaa” gee kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata kaallite.

- Onak'k'ii aybatetsaanne hametsaa naatassi erissussaa,
- Issi issi naati onak'k'ii hametsaa malatissidi issoy issoora kaa'anaada udussaa,
- Naati ichcheshaa ichcheshaa zuppen gididi amaride haakkotetsaan onk'ii hametsaan naasettanaada udussaa,
- Kasetti gakkide na'ay/iya naasiya ts'oonachchaa gidees/gidawuso.
- Malatettee hanotan hara medoosata hametaa laammidi kaassussaa

Tobbiya oyshaa:

1. Kaassay woysee? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d'iishidettee?
3. Kaassaa ts'oonanaassi aybaa aybaa udanaw koshshii?

Kuuyetsaa

- Dumma dumma kaassaa kaa'idi bolla minotetsaanne eesotetsaa dichchussay koshsheebaa.

8th Saamintaa

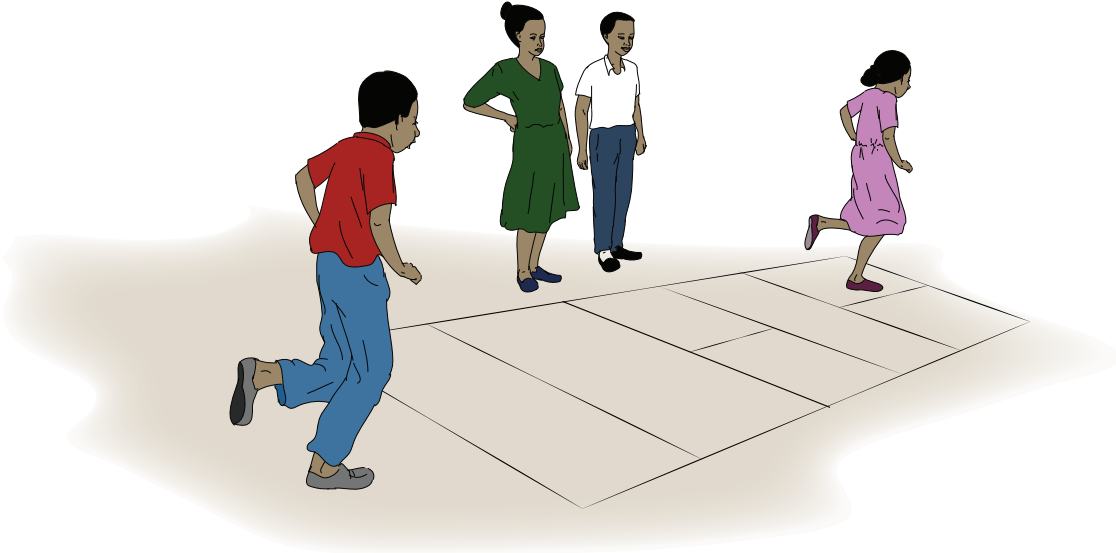

Kaassaa paydo 9:- Saynno Maak'o

Naata kifiliyappe kare kissideeppe guyye naati zuppeen zuppeen gididi kaa'anaada sa'aa bolla kaalli de'ee med'd'aa med'd'anaada maadite. Hegappe issi na'ay/iya doommeega gididi koyron laapa shuchchiw sintsappe doommussan issi issi kayzzan olussaa, shuchchiya de'ee kayzzaa guppidi yafaraa yed'd'ennan gats'aa gakkanaw guppussaa. Naa''antso yuushon sintsan polussan wusideegi kaalle yuushon guyye olussan gats'aa gakkanaw bussaa

dandayussaa. Haga naa”u kaalla battumennan wusideegi/eera ts’oonachchaa gidees/aaso. Yafaraa yed’d’ideeginne shuchchay olettee wode k’oppide sa’aan wod’d’ibeennayga gidikko kaa’eegati ts’oonettideega gididi haray/na doommees/aawuso

Misiliya: k’aats’iya kaassaa

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woysee? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d’iishidettee?
3. Kaassaa ts’oonanaassi aybaa aybaa udanaw koshshii?

Kuuyetsaa

- Dumma dumma kaassaa kaa’idi bolla minotetsaanne eesotetsaa dichchussay koshsheebaa.

9th Saamintaa

Kaassaa paydo 10:- Koosiya okkolissussaa

“Koosiya okkolissussaa” gee kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata naagite.

1. Issi gats’aan doometsa yafaraa mallaa wotsite. Hara gats’an k’assi wursetsa yafara mallaa wotsite.

2. Naata 3-6 gideegata zuppeen shaakkite.
3. Issi issi zuppey sitta yafaraa med'd'anaadanne sitta yafaraappe kaallidi salpeen ek'k'anaada odite.
4. Issi issi zuppeessi issi ts'am'aanne issi koosiya immite.
5. Issi issi naati kooseenne ts'am'aa go''ettussaa k'aaday de'eega odite.
6. Kaassaa k'oppobay ts'am'aa go''ettidi koosiya sa'aa bolla okkolissiide wursetsaa yafaraa gatsussaanne guyye zarissussaa gideega k'onc'issite. Kiiittidikka bessite. Naati ts'am'aan koosiya shoc'ee wode wolk'aan shoc'ennaada mak'k'ite. Kaallee na'ay/iya kaassaa doomeegi sintsara de'ee na'ay/iya koosiya doometsa yafaraakko ahee wode gideegi erettanaw bessees.
7. Kaassay wureegi ubba naatikka kaassaa k'aada demmee wode.

Tobbiya oyshaa

1. Kaassay woysee? Ayssi?
2. Kaassaa ts'oonanaassi ayba aybaa udanaw koshshii?
3. Ha kaassay deets'iiye kawuyyii? Ayssi?
4. Nu bollay mino gidussay aybaw maaddii?
5. Mino bollay nuussu de'anaada aybaa aybaa udanaassi bessii?

Kuuyetsaa

Dumma dumma kaassaa kaa'idi bolla minotetsaanne eesotetsaa dichchussay koshsheebaa.

Kaassaa paydo 11:- Dangarsaa koosiya

“Dangarsaa koosiya” gee kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata naagite.

1. Naataa 6-10 gakkanaw de'ee yamata zuppen shaakkite.
2. Issi issi zuppey gartuwa med'd'anaada odite. Issi issi zuppiya yamay gediya c'ogettanaadanne ushechchanne hadirsan de'ee laggeera gediya dantsanaada odite. Haga k'oppobay antata giddora koosey aad'd'ennaada gideegaada d'iishissite,
3. Zuppiya gidдон de'ee naati ubbaykka bantata kushiya sintsa mic'c'idinne oyk'k'ettidi dangarsaa sooriya malatissanaada odite.

4. Issi issi gartuwa gidдон koosiya wotsite.
5. Kaalli de'eega k'onc'issidi kiitetti bessite.
6. Kaassaa kaassaa poloy koosiw hara na'aa/ii gede garsara aad'd'anaada udusaaanne koosiya ba gedee gidдora aad'd'ennaada tek'k'ussaa gideega,
7. Ayba na'aykka/eekka gediya essidesaappe k'aatsanaw dandayettenna its'ikkonne dangarsaa sooriya malattissidi dantside kushetan koosey gediya garsara aad'd'ennaada tek'k'anaw dandayeegi de'ee sa'aa ts'alaalan gideega d'iishussaa.
8. Koosey gediya gidдora aad'd'ee naati go"ettanaw dandayeegi issi kushen gideega k'onc'e udite.
9. Naa"antso wodeessi koosey gede garsara aad'd'ee naati bantata deemuwa guyye yuushshidi gartuwaappe Karen ts'eelussaan kaa'anaw dandayeega odite.
10. Koosey naa"u kaallappe daraa gedee gidдora aad'd'ide naati ooratsa kaassaa med'd'o.

Tobbiya oyshata:

1. Kaasaan loytsi metootsee kifiley awugee?
2. Koosey gediya garsara aad'd'ee wode aybay hintetaw si'ettideesha?
3. Koosey hinteta gediya garsara aad'd'ennaada aybaa udanaw koshshii?

Kuuyetsaa

Dumma dumma kaassaa kaa'idi bolla minotetsaanne eesotetsaa dichchussay koshsheebaa.

10^{ts'o} Saamintaa

Kaassaa paydo 12:- Kaalla ne Kaappuwa

“Kaalla Kaappuwa” gee kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata naagite.

- Naati gartuwa med'd'idi ek'k'anaada udussaa
- Naata gidдoppe issi kaaletsee na'ay/iya doorettidi/ade dumma dumma bolla k'aats'uwa (leemisuwaassi: bolla, garsa, pudeppe duge, gidдо, kare, sintsa guyye h.h.m) kiitetsanaada udussaa,
- Hara naati ana/izo ts'eellidi malatettee wodiyan azazettidebaa polanaada udussaa.

- Azazuwa maaran k'aalata shaakkennaygappe dendideegan battumnee naati kaassaappe kare gidooona.
- Wursetsaanka kaaletside na'ay woy na'iya naasiya ts'oonachchaa gidees/awuso,
- Kaassaa zaari zaari kaa'idi bessaanne utetsaa k'aalata eranaada maaddite.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woysee? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d'iishidetee?
3. Kaassaa ts'oonanaassi aybaa aybaa udanaw koshshii?

Kuuyetsaa:

- Bessaanne utetsaa k'aalata eranaada kuuyetsaa immite. (leemisuwaassi: bolla, garsa, pudeppe duge, giddo, kare, sintsa guyye h.h.m).

12th Saamintaa

Kaassaa paydo 13:- Bessata

“Bessata” gee kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata naagite.

1. Naata kaa'ee dembaan antata ak'uwa giigissidi deemuwa astamaareekko yuushidi ek'k'anaada udussaa,
2. Naatassi kaallee bessata k'onc'issuwa dandayissuwa d'iishanaassi oyshaa oychchite. Hegikka hadirsaa, ushachchaa sintsanne guyye
3. Kaalli de'eegata k'onc'issoode kiitetti bessoosona.
  - Naatassi bessaa immidi imettide bessaa maaradan hamettoosona. Leemissuwaassi hadirsakko ba, sintsa ba h.h.m.
  - Neeni k'aats'uwa bessaa laammee wode antatika kaaluwan bessaada k'aats'oosona.
4. Bessaa loytsidi doyideegappenne erideegappe guyye hara polettee k'aats'ota kiitettanaada uda. Leemisuwaassi : ushechchakko guppa, hadirsakko guppa, guyye yuuyya, sintsa zuumma gidees.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassan odettide bessata kawushan eranaassi aybaa udidetee?
2. Hinteta golley timirte golleeppe awu baggara/bessan beettiikko odanaw dandayeetee?
3. Bessata erussay aybaw maaddii?

Kuuyetsaa

- Bessaa erussay dendoonne wursetsaa/ek’k’eesaa eranaw maaddees.

13^{ts}o Saamintaa

Kaassaa paydo 14:- Miizaaniya naagidi kaa’ussaa

“Miizaaniya naagidi kaa’ussaa” gee kaassaa kaa’anaassi kaalli de’ee kaaluwa maarata naagidi kaassite.

1. K’onc’een beettee dendo yafaraa yafarite.
2. Naata 3-6 de’ee zuppen gishite,
3. Dendo yafaraappe guyyera naata sallapissidi ek’k’anaada udite.
4. Issi issi zuppiyappe sintsara 5-10 haakkotetsay de’ee heezzu miyye miishshaa wotsite,
5. Issi issi zuppeessi kaa’ee ts’awulaanne koosiya immussaa,
6. Kaalli de’ee c’achchata k’onc’een kiitettidi bessite.
  - Miizaaniya naagidi kaassaa ts’awulaa bolla koosiya wotsussaan hamettanaada k’aada immussaa,
  - Kaassaa ts’awulaa bolla koosiya wotsidi issi issi na’ay kaassaa ts’aawulaa miizaaniya naagidi loddan hamettanaada udussaa,
  - Koosii miizaaniya naaganaw naa’antso na’aa/ii koosey shempide ts’awulaa oyk’k’ussaa,
  - Koyro na’ay/iya issioy issi zuppiya sintsan uttide heezzu miyye miishshaakko biidi woy baade yuuyyidi woy yuuyyade simmidi/de koyro dendo yafaraakko hamettanaada udussaa,
  - Koosiya lochcha ts’awulaa bolla kundide na’iya/y issi kaalla k’aaday imettidi kaassaa kaa’anaada udusse,

- Issi kaalla kaassaa ts'awulaa bolla uttide koosiya olennan doometsa yafaraa bolla gakkide na'ay/iya kaallee na'aassi/iissi immees/immawuso.
- Issi issi na'ay/iya guutsa giikko issi kaalla k'aada demmideegappe guyye kaassay wurees.

Tobbiya oyshata:

1. Koosii miizaniya naagidi ek'k'ussaa woy hamettussay deets'ts'ii? Ayssi?
2. Miizaaniya naagidi polettee kaa'etee hara kaassati aybaa aybabati de'oonaa?
3. Miizaaniya naagidi hamettussay aybaw maaddii?

Kuuyetsaa

- Hadirsaanne ushechcha bollaa kifileta issippe go'ettussay miizaaniya naagidi kiitettanaassi koshsheebaa.

Kaassaa paydo 15 :- Giigide taayyeta

“Giigide taayyeta” gee kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwa maaraa naagidi kaassite.

1. Naata 3-6 zuppen shaakkidi doometsa yafaraappe guyyera salapettanaada udussaa,
2. Issi issi zuppeessi oyddu mela kojjaanne hara dumma dummabatan kumide issi kojjaa immite. Doometsaa yafaraappe 20 meetiree haakkotetsaan kojjata wotsussaa,
3. K'onc'issooppe geedo kaalleegata kiitetti bessite.
  - Issi issi zuppeeppe koyro na'ay/iya doometsa yafaraappe kojjataakko wots'ees.
  - Na'ay/iya taayyeekko gakkee wode dumma dummabata oyk'k'ide kojjaappe miishshaa kessidi hara kojjataakko antata malaan malaan ubba ayfaayfeta issi kojjaa gidдон yeggussaa,
  - Ubba irsaasetta hara kojjaan h.h.m. yeggussaa gidees. Hagikka eeson polettees.
  - Kiitay wurideegada astamaarey d'iishee wode na'ay/iya ubbabatakk waana kojjaa hullidi koyro de'ee doometsa yafaraakko wotsaan simmees.
  - Yafaraa bolla gididi anaa/izo naagee na'aa/ii kushiya bochchees. Kushey boshettide na'ay/iya wotsaani biidi/baade yewota/ miishshata koyro na'ay/iya kiitettideegaada k'arayidi ba zuppeekko simmees/aawso.
4. Kaassay wureegi ubba zuppee yamati k'aats'uwa wursidi bantata yafaraakko simmee wode gidees.

K’oppite

Naati eesoon issi kojjaappe dumma dumma miishshata dummayidi dumma dumma tayyeta malaan gujjussaa dandayanaada udite.

Tobbiya oyshata:

1. Miishshata elekka dummayanaassinne shiishshanaassi kawuyyii woy deets’ts’ii? Ayssi?
2. Hagappe kasera timirte gollessi hinteti go”eettee miishshata waattidi dummayi wotseetee?
3. Sintsa timirte golle miishshata elle dummayanaassinne wotsanaassi aybaa udetee?

Kuuyetsaa

- Dumma dummabata antata eeshshada do’anaw koyyee wode ellekka demmanaw maaddees.

14^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 16:- k’alamiya kaassaa

“K’alamiya kaassaa” geega kaassanaw kaalli de’ee kaaluwa maaraa naagidi kaassite.

1. naata 3-6 de’ee zuppeessi gishite,
2. issi issi zuppey salpeen gididi sintsaa dembaakko yuushidi ek’k’anaada udite,
3. salpeta koyron de’ee de’ee naataw k’alamiya suntsaa immidi koyroogaw zo’uwa, naa”antsoogaw salomalaa, heezzantsoogaw c’ililuwa, oyddantsoogaw maala malaa, ichcheshantsoogaw burtukaaniya malaanne ussuppuntoosossi bullati ekkeega immite.
4. Gartuwa gidдон k’eeri koosiya wotsussaa,
5. Kaalli de’eegata k’onc’issusnaan kiitetti bessite.
  - Dumma dumma k’alameta antataw ts’eegite. Leemisuwaassi bantata k’alamiya guussaykka zo’uwa ts’eegide naati gartuwa yuushuwan koyro zuppeekko simmana gakkanaw ushechchappe hadirsakko wots’ts’oosona. Zo’oy wots’ts’ee wode

k'assi hara naati zuppeeppe zuppeeppe nmaa"aa naa"aa gididi kushiya kusheera huup'eepe bollara oyk'k'idi gidday gartuwa efee ogeessi aashuwa med'd'oosona.

- Wots'ts'ee na'ay/iya med'd'ettide aashuwa garsara aad'd'ade/idi gartuwa gidday miishshaa bochchanaw koshshees/awso.
- Koyrottidi miishshaa bochchide zuppey gatiya demmees. Kaassay wureegi issi zuppey koshshee murutaa bolla gakte wodena. Ha gatey immettegi astamaaren gidees. Leemisuwaassi gatey 10 gidanaw dandayees.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassaa wode hinteta bolla dumma dumma bessaakko laammide k'aats'ts'ee wode deets'ts'idebay de'ii?
2. Hagappe kasera dumma dumma bessaa k'aats'idi aybaa udi ereetee?
3. Hinteta bollaa koshsheegada dumma dumma bessaakko k'aatsanaw aybaa udanaw bessii?

Kuuyetsaa

- Hadirsaanne ushechcha bollaa kifileta issippe go"ettussay miizaaniya naagidi kiitettanaassi koshsheebaa.

15^{ts'o} Saamintaa

Kaassaa paydo 17:- Oshincha kaassaa

"Oshincha kaassaa" gee kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maaraa naagite.

1. Wots'ts'iide kaa'anaassi injetee aaho dembaa giigissussaa.
2. Naatassi yedertsuwa kaassaa zawaa odite.
3. Oshinchay oyk'k'ideegada kaa'ee 1-2 eenotaara de'ee naata doorite.
4. Kaalli de'eega k'onc'issidi kiitetti bessite.
  - Oshinchay oyk'k'ide na'ay/iya harata oyk'k'anaassi yedertsees. Giddikkonne kaa'ee naati dandayettee keenaa oyshinchay oyk'k'ide na'aappe/iippe attanaw wots'ts'ees.
  - Naata koosiya bessusaan, koosey d'aliya kochcheegada d'iishussussaa,

- Naati oshinchay oyk’k’ide na’ay/iya bochchee wode koosiya oyk’k’eega gidikko oshinchan oyk’k’ettokkona. Haga guussay d’aley asaa oshinchaan k’ohettanaada tek’k’ees guussaa.
  - Koosiya haratassi immennan gam’etsussaay dandayetteegi dara giikko 5 sekkonde ts’alaalaassa.
  - Issi kaa’anchay koosiya oyk’k’ennashin mela kushen oyk’k’ettikko oshinchaan oyk’k’ettide zuppeera walakettide hara naata yedertsidi oyk’k’oosona.
5. Oshinchaa oyk’k’ideega malatissidi kaa’ee hara na’aa/iw dooridi kaassaa zaari kaassanaw dandayettees.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassaa wode oshinchaan oyk’k’ettanaada aybaa udanaw koshshii?
2. D’aliya akki ereetee? Aybaassi Akkidetee?
3. Sintsassi hara dumma dumma hargen oyk’k’ettanaada aybaa udanetee?

Kuuyetsaa

- Daley dumma dumma hargeeppe patsees.

16^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 18:- kushiya laammidi koosiya issoy haraw imussaa

“kushiya laamidi koosiya issoy haraw imussaa” gee naasiya kaassaa kaa’anaada udidi ushechchanne hadirsaa hashiya issippetetsaanne eesotetsaa dichchanaada maaddite.

Naati usuppeunaa usuppeunaa gididi zuppiya med’d’oosona. Issi issi zuppeen de’ee naati gartuwa med’d’idi issi na’aa/na’iya gididon essidi antata suntsaa ts’eegide/ade koosiya haraw immees/awso. Suntsay ts’eegettide na’ay/iye koosiya ekkidi/ade zaarees/awso. Koosiya sa’aan olide na’ay/na’iya kaassaappe kare gidees. Wursetsaan attide na’ay/iya ts’oonachchaa gidees/awso.

Tobbiya oyshata:

1. Kaasaan nashettidete? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d'iishidete?
3. Ha kaassaa kaa'ussaay ayba bollaa kifiley minnidona?

Kuuyetsaa

- Dumma dumma kaassaa kushiya go'ettidi kaa'ussaay kushiya minotetsaassi koshsheebbaa.

17^{ts'o} Saamintaa**Kaassaa paydo 19:- Dufiya shoddussaa**

“Dufiya shoddussaa” gee kaassaa kaassidi naata bollaa kifileti minnanaada udite. Ha kaassaa kaa'anaassi kaalli de'ee kaaluwa maaraa kaallite.

1. Issi wogga kaassaa heeraa zawaan mallaa udussaa,
2. Issi issi naatassi issi issi kushiya bolla k'ashettee laafa c'ark'iya immidi antata suriya guyye kiisiya gidдон dara bagga c'ark'iya gelissidi karekko gooli goolanaada udidi gelissanaada udite.
3. Ha c'ark'ey antata dufiya gidideega naatassi odite.
4. Kaalli de'eegata paatta kiitettade bessite.
  - Kaassaa k'oppobay dandayide keenaa dufeta haratappe akkussaa.
  - Naati bantatappe dufey akkettenaada tek'k'anaw bessees. Gidee wode bantata dufiya kushiyan bochchennaada , hara naatika dufiya akkana hanee wode antata kushiya bak'k'anaw dandayettenna.
  - Issi naa'a/ii dufey akettikko, haraappe akettide dufiya kochchussay dandayettees.
5. Dufiya shodissidi wurside zuppey ts'oonettideega geetettees.

Tobbiya oyshata :

1. Kaassay woysee? ayssi?
2. Dufiya akkuassaninne bare dufiya naagussan naa'aa issi bolla waatidi kiitettussay dandayettii?

3. Hinteta bollay minnanaada aybaa aybaa udi ereetee?
4. Sintsassi lotsi minuwa gidanaassi aybaa udanaw besseetee?

Kuuyetsaa

- Ka lellonne ciilluwwi orachchi baxxanchi xoxxoollona annanni annanni orachchi mikmikaato te'im lello lellimmi awwaadoo.

19^{ts'o} Saamintaa

Kaassaa paydo 20:- Oshinchaa oytsussaa

Oshinchaa oytsussaa gee kaassaa kaa'anaada udidi oshinchay oyk'k'ee wode si'ettee mallaa k'onc'issanaada udite. ha kaassaa kaa'anaassi kaallee kaaluwa maarata naagite.

1. Naata 6-8 zuppen shaakkidi issi issi zuppey gartuwan ek'k'anaada udiussaa,
2. Naati oshinchaa mallaa ts'eeganaada oychchussaa/ leemisuwaassi: hed'd'ishussussaa, k'ood'ey mayttussaa, k'uppissussaa, huup'iyaa k'ots'sts'ussaa, daaburissussaa h.h.m.
3. Issi issi naati issi oshinchaa mallaa akkanaada udidi he mallaa bessiide kaa'anaada udussaa.
4. Issi issi zuppey issi eenotaara de'ee na'aa/iw dooridi doortide na'aassi/iissi koosiyya immussa,
5. Kaallidikka kaalli de'eega k'onc'issidi kiitetti bessussaa.
  - Koosey oshinchaa kochchees. Eenotaara de'ee na'ay/iya kaassaa doommeegi koosiyya bolla olidi mallaa ts'eegees.
  - Koosey olettideegan mallay na'aappe/iippe attin ubba naatikka dembaa bolla laatettoosona. Ha na'ay/iya olide koosiyya dandayettide keenaan ellekka hara akkees. Na'ay/iya koosiyya akkideegappe guyye ek'k'o. ubba naatikka bantata de'eesan ek'k'oosona. Oshinchay oyk'k'ide na'ay/iya mataan de'ee na'aa/iw loddaan kooseera dechchees/awso. Kaa'eegati koosen dechchanaw dandayeegi hasheeppe garsara. Na'ay/iya olidi shoc'ikko he shoc'ettide na'ay/iya O gee pidaliya demmidinne/ demmadenne kaalli de'eegi ts'eegeega gidees. Giddoppeattin olideegi/eera olide na'ay/iya dechchennan aggikko O gee pidaliya akkees.
  - issi issi na'ay/iya kaassaa kaa'ussan oshinchaa gee k'aalay med'd'ettide pidaleta ts'eeganaw bessenna.
  - Olide na'ay/iya kaallee mallaa ts'eegee asaa gidees/awso.

Tobbiya oyshata:

1. Oshincha mallati aybatee?
2. Hagappe kasera issi asay oshinchaan oyk'etteega waati dummayeetee?
3. Oshincha hargiya hara hargetappe aybaan dummayeetee?

Kuuyetsaa

Dumma dumma sakuwanne maytsaa sissaa mallata wozanaatsidi kuuyussaa.

20^{ts} Saamintaa**Kaassaa paydo 21:- Nidifiya (posteriya) med'd'ussaa**

Kusheenne gediya med'd'aa shafiya bolla wotsidi nidifiya woy posteriya kiitetsussan yewota suure maarussaa do yanaada kaallee kaaluwa maarata naagidi kaassite.

1. Shafiya giigissussaa,
2. Shafiya bolla gedeenne kushiya med'd'aa kaaluwa maaran kiitetti bessussaa, (leemisuwaassi: kushiya, gediya, kushiya gediya)
3. Kiitettide besuwa giddoppe wursetsa nidifiyappe geedo kaallidi aybay yiikko naata oychchussaa.
4. Be'ide maaradan kaaluwa kaaluwan ubba naatika ha kaaluwa maaraa kaallidi nidifiya med'd'anaada udussaa.
5. Malatettee hanotan hara nidifeta heeran beetteebatappe kiitetsite.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woysee?
2. Hinteti med'd'ide nidifiya aybaygee?
3. Hinteti med'd'ide nidifiya dosidettee?

Kuuyetsaa

- Yewota suure maaridi kawushaan demmanaassinne ooratsabaa med’d’aa hallata dichchanaassi maaddeegada k’onc’issidi kuuyite.

21^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 22:- Mats’ussaa

“Mats’ussaa” gee kaassaa kaassidi ayfeenne kushiya issippe kiitetsussaa dichchanaada udite. ha kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maara naagidi kaassite.

Astamaarey/iya naata kare kessideegappe guyye naa”aa naa”a gidanaada udidi ichcheshu suuppa shuchchata go”ettidi heezzu yuushon kaa’ettee kaassaa. Its’aan issantsoy doommeega gidanaada udidi hagappe kaalleegaadan kaa’anaada maaddite.

- **1^{ts} yuushuwa:-** ichcheshu shuchchata giddoppe issuwa bolla olidi shuchchaa olide kusheen oyddu shuchchata kaaluwa kaaluwan sa’aa bollappe elle elle dentsidi olettide shuchchay sa’aan bochchennan mats’ussaa. Bolla olettide shuchchay oyk’ettennan sa’aa bochchikko woy sa’aa bolla de’ee shuchchaa dendennan attikko kaa’eegi ts’oonettideega gididi kaassaa naa”antso kaa’eegi doommees. Kaa’eegi issi shuchchiw bolla olidi kaaluwa kaaluwan oyddu shuchchata akka dentsanaw dandayikko ts’oonideega gididi naa”antso yuushuwakko aad’d’ees.
- **2^{ts} yuushuwa:-** ha yuushuwan doyettideegaada issi shuchchiw bolla olidi sa’aa bolla wod’d’ennan sa’aa bolla de’ee oyddu shuchchatappe issi kaalla naa”aa naa”a dentsussaan ayyeree bolla shuchchaa akkussaa. Haga udanaw dandayideegi/eera heezzantso yuushuwaakko bees/bawso.
- **3^{ts} yuushuwa:-** Kaallidikka issi shuchchaa bolla olidi sa’aa bolla de’ee oyddu shuchchata issippe uuc’c’ussaanne olettide shuchchaa sa’aa bochchennan akkussaa. Ts’oonachchaa gideegi maaran k’ants’ennashin heezzu yuushotakka kaa’ideega/eero gidees/awso. Atoorachchi Xa’michchuwwa

Tobbiya oyshata:

1. Kaassaa dosidete? ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d’iishidete?
3. Kaassaa kaa’anaassi aybaa aybaa udidete?

Kuuyetsaa

“Mats’ussaa” kaassay ayfeenne kushiya issippe kiitaa dichchanaassi go’ee kaassaa. Hegassi ha kaassaa naati ubba kaalla batata laggetara kaa’anaw koshshees.

Kaassaa paydo 23:- k’ohaa tek’k’ussaa

K’ohaa tek’k’ussaa gee kaassaa kaassanaasi naati dumma dumma kaassaa kaa’ee wode polettanaw dandayee danota waatidi tek’k’anw dandayoonakko kaassidi d’iishissite. Ha kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata kallidi kaassite.

1. maleen 15 meetire haakkee naa’u yafarata sa’aa bolla giigissite.
2. Issi yafaray denduwa gidee wode naa’antsoy k’assi gakkeesaa giidi suntsite.
3. Naata 4-6 zuppetan gishite.
4. Issi issi zuppey doometsa yafaraappe guyyera sallapettanaada odite.
5. Kaalleegata paattidi k’onc’issite.
  - Naa’u yafarata gidдон de’ee dembay haylashotan kumide shaafaa,
  - Issi issi zuppey poleegi haatsaa gakkennan shaafaa pinussaa,
  - Shaafaa pinnanaassi de’ee ogey suuppa worak’atata woy maata haytsaa yed’ussaa ts’alaalana.
  - Zuppeeppe issi asay haatsaa bochchikko ubba zuppeykka zaari guyye simmidi shaafaa doometsaappe shiri doommoosona.
6. Naa’u zuppetikka issi bolla kaassaa doommana mala udussaa.
7. Kaassaa koyottidi wurside zuppey ts’oonanchaa gidees.

Tobbiya oyshata :

1. Kaassay woysee? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d’iishidetee?
3. Kaassaa kaa’anaassi aybaa aybaa udidetee?
4. K’ohaa tek’k’anaassi ubba wode k’oppnanaw bessee maaddeebati aybaa aybatee?

Kuuyetsaa

- Shaafaa pinnee wode, kaamey k’ad’d’aa k’ants’ee wode, kaa’ee wode, k’ohay nu bolla gakkennaada k’oppidine naagettidi pinnanaw bessees.

23^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 24:- Ogiya yeddussaa

Ogiya yeddussaa gee kaassaa kaa’anaassi kaalli de’ee kaaluwa maaraa naagite.

1. Ubba naatassi suuppa shookkiya immidi issoy sitta yafaraa woy sitta yafaraa gidennayga/ biittaa bolla yafaranaada uda. Yafarettee yafaray antata ek’k’uwa keenaa gidees. / Misiliya k’onc’issuwa ts’eella./
2. Kaalleega k’onc’issite.
  - Yafaride yafaray gedeera hamettee asaa kochchees.
  - Hara sa’aa bolla de’eegati ubbaykka ogiya kochchees.
3. 1-5 gidee eenotaara de’ee naata ogiya bolla kaamiya kaa’anaada/laagganaada oychchite,
4. Ubba naatikka bantata ak’uwa asay hamettee ogiya bolla dooridi ek’k’anaada udussaa.
5. Issi na’aassi/iissi gedeera hamettee asaa ogen koosiya immite. Kaassaa tumaara malatissanaassa gideega naatassi odite. Naati kaassaa kaa’eegi issoy harassi immussan gidees. Kaassaa kaa’ussan gam’eegi gedeera hamettee asaa ogeena.
6. Kaalli de’ee k’onc’issidi kiitetti bessite.
  - Kaassaa k’oppobay ubba naatikka gedeera hamettee asaa ogeeppe hara gedeera hamettee asaa ogeekko k’aats’ts’iide baanaada.
  - Dandayettide keenana koosiya oliidenne oyk’k’iide kaa’ussaa dandayanaada udussay bessees.
  - Ha wode “kaamen” boshettussaa diganaw bessees. Malatetteeban kaamey naati k’ad’d’aa bolla wots’ts’ee wode bochchanaassi koyees. /naati koosiya oyk’k’anaassi wots’ts’ee wode/

7. Na'ay kaamen boshettee wode kaameynne naa'ay/iya kiitaa laamettoosona.
8. Kaassaa 5-15 dak'iik'a kaassidi giddora guja kooseenne kaameta naata eenotaada gujidi kaassaa loytsi shaaweega udanaw dandayettees.

Tobbiya oyshata:

- kaamen boshettee woe new aybay si'ettidee?
- kaamiya ogiya go"ettennan gedeera hamettee asaa ogiya go"ettussay aybaw maaddii? Ne laggetara kaa'ee wode ogiya danuwaappe waata nena naaganii?

Kuuyetsaa

- Ogiya matan kaa'ussa danuwaassi aatsi immees. Hega gishaw naati tiraapikkiya higeta boossussay koshshees.

Kaassaa paydo 25:- Biittaa bayzzebata

Biittaa bayzzebata geetettide kaassaa kaassanaassi kaalle kaaluwa maarata kaallite.

1. Naata sa'aa bayzzebati aybatteekko oychchite.
2. Sa'aa bayzzussaa guussay buuraa olee sa'aan olussaa aggidi sa'aa bolla laalee asata gideega wozanatsissite.
3. Ha kaassaa 1-3 gidee eenotaara de'ee naata sa'aa bayzzeegata kochchidi kaa'anaada udite.
4. Attide naata 5-8 yamati de'ee zuppeen shaakkite.
5. Issi issi kaassaa dembaa gats'aan issi issi baldiya issi issi zuppeiya yamatassi wotsidi issi issi zuppey baldeeppe guyyera/zokkora ek'k'anaada udite.
6. Issi issi zuppeessi sa'aa bayzzee naataw buuran kumide issi issi karc'itiya immite.
7. Kaalleega k'onc'issidi kiitetti bessite.
  - sa'aa bayzzeegi kaassaa dembaa yuuyyidi aad'd'i aad'd'i buuraa olees.
  - Attide naati dandayettideegada buuraa shiishshidi simmi bantata zuppen baldiya gidon shiishshanaw koshshees. Issi kaalla issi buuraa ts'alaalay oyk'ettees.
  - Kaassay wureegi ubba buuray shiik'idi baldetan shiik'ee wodena.

Tobbiya oyshata:

1. Buuraa demmasaan olee wode hintetaw aybay si’ettii?
2. Nu heeraan de’ee sa’an olettide buurata shiishshidi aybaw go’ettoonaa?
3. Nu heeraa ishalissanawunne geeshshatetsaa naaganaw nuuppe issota issotappe aybaa udussay naagettii?

Kuuyetsaa

- Buuraa demasaan olussay heeraa bayztees. Hega gishaw nu heeraa geeshshatetsaan oyk’k’anaw koshshees.

24^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 26:- Zo’o, c’ililo, maata mala mabiraateta

Zo’o mabiraatiya, c’ililo mabiraatiya, maata malaa mabiraatiya kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata kaallite.

1. Naatassi kaa’ee dembaa bolla antataw gidide huup’e huup’e sa’ay de’anaada udussaa,
2. Kaalli de’eegata k’onc’issidi kiitetti bessussaa,
  - Zo’o mabiraatiya, c’ililo mabiraatiya woy maata malaa mabiraatiya gaade ts’eega.
  - Zo’uwa guussay ek’k’a k’aatsaa ellekka essade ne de’eesaan naaga. C’ililuwa guussay loddan k’aats’ts’a, maata malaa guussay ba giiddi sayk’iliya blla woy kaamiya gidдон de’eegaada udidi dembaa bolla yayyennaadan k’aats’ts’anaada udussaa. Naati hara naatara kud’ettennaan awa boonaakko oychcha.
  - Kaalli de’ee mabiraatay azazettana gakkanaw naati koyro k’aatsaa guussaykka k’aats’ussaa, ek’k’ussaa, woy de’eesaan miizzaaniya naagussaa kiitettanaada udussaa.
3. Guutsa wodeessi dumma dumma k’alameta ts’eegidi kaa’anaada doyissussaa.

Tobbiya oyshata:

- Mabiraateti ts’eegettee wode ellekka k’aats’ussaan, loddan k’aats’ussaninne ek’k’anaassi metoy gakkidee? Ayssi?
- Hagappe kassera ha mabiraateta ereetee? Awani?
- Sintsassi ha maabiraateta go’ettidi nuna waatidi danuwaappe tek’k’eeppo go’ettooso.

Kuuyetsaa

Ogiya bolla tiraapikkiya danuwaappe tek'k'anaassi mabiraatiya bolla de'ee mallata boossussay koshsheebaa.

Kaassaa Payduwa 27:- Ta birad'd'iya kaallite

“Ta birad'd'iya kaallite” geetettide kaassaa kaassussaan hadirsaa woy ushechchaa k'aats'uwa dichchanaassi kaallee maarata naagite.

1. Naata waatsan waatsan shaakkite.
2. Waatsatappe issoy aawatetsaan kaassaa doommissanaada udite.
3. Issi issi waatsay hara laggeta kaallee gishaw kaassaa haneegaada doommoosona.
4. Kaalli de'ee ayfe k'ofata paattidi bessite.
  - Biite gee kooshiya si'ee wode kaassaa ekkeegati maleeni bagga meetiriya haakkotetsaan ek'k'idi antata kaaletseegappe ushachcha bagga kusheekko udoosona.
  - Kaaletseegati ushechcha kushiya pude kessussaaninne duge wod'issussaan kifile gidдон dooride bessan kushiya k'aatsoosona.
  - Essite gee wode ubba kaaleegati kaaletseegata kiitaa laammidi bantata laggeta ushechcha kushiya kaallo.
  - Issi woy naa'u dak'iik'aa keena biidi ek'k'ite giite.
5. Ubba wodetanikka naati bantata laggeta ts'eellide de'eega d'iishite.

Tobbiya oyshata:

- Kaassaa wode dumma dumma bessaa k'aats'ts'idi hinteta laggeta kushiya kaallee wode hintetaw aybay si'ettidee?
- Hagappe kasera hadirsa, ushechchanne hadirsanne ushechcha k'aats'ussaan aybaa udidi ereetee?
- Hadirsanne ushechcha k'aats'ussaa halla dichchanaassi aybaa udanetee?

26^{ts}o saamintaa

Kaassaa paydo 28:- k’an’ishiya

Naata kare kessidi waatsa waatsa udidi kaaluwa kaaluwan issoti oychcheega gididi “k’an’ishee” gaanaada hara k’assi zaareega gididi “k’ashee” giide kaa’anaada udussaa. Leemisuwaassi:

Oychchee asay :K’an’ishee?

Zaaree asay : k’ashee.

Oychchee asay : Ogeeppe guufiya kessay?

Zaaree asay : gusuwappe ashuwa mats’ay?

Oychchee asay : Gaaray gattaa shaagee

Zaaree asay : Ne aayyo gaayyey wosuwa diggee.

h.h.m.

28^{ts}o Saamintaa

Kaassaa paydo 29:- D’aliya demmussaa/akkamettussaa/

D’aliya demmussaa gee kaassaa kaassidi k’hay gakkee wode bana tek’k’usssaa hallata dichchanaada kaallee kaaluwa maarata naagite.

1. Naata 6-10 de’ee zuppetan gishussaa
2. Issi issi zuppiya naati gartuwa med’d’anaada udussaa,
3. Issi issi zuppeeppe “Dokitoriya gididi” kaa’ee eenotaara de’ee naata doorussaa,
4. Issi issi dokitereessi koosiya immussaa,
5. Naati aybaa hagiya mallaakka ts’eeganaada udussaa,
6. Kaalli de’eegata paattidi kiitetti bessussaa,
  - Koosey hargeessi “d’aliya” kochchees.
  - Attide naati hargeen oyk’k’ettide naata eeshshaa kochchidi kaa’eegata.
  - Hargeen oyk’k’ettide naati sa’aa bolla bantata gulbataara gulbattoosona.
  - “Dokitterey” issi issi naatassi hadirsappe ushechchakko “d’aliya” olees.

- “D’aliya” oyk’k’ide na’ay/iya dendi/da ek’k’ees/awso.
- “D’aley” sa’aan wod’d’ikko na’ay/iya gulbataan hamettees/awso. Haratikka kooseeppe ushechcharanne hadirsara de’eegati gulbattoosona.

Tobbiya oyshata:

- Kaassaa wode koosey sa’aan eod’d’ee wode hintetaw aybay si’ettii?
- Hagappe kasera k’ohay hinteta gakki erii? kohaappe pats’anaw aybaa udidetee?
- Issi kohay gakkiin elle metuwappe attee ogiya demmennaan aggikko aybaa haneetee?

Kuuyetsaa

- Ayba sakoykka gakkee wode he saaten akkametanaw nne azazettide d’aliya suure akkanaw koshshees.

29^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 30:- Gahetetsay de’ee geeshshatetsaa

Gahetetsay de’ee geeshshatetsaa” gee kaassaa kaassidi buzo geeshshatetsaabaa wozanaatsanaada kaallee kaaluwa maarata naagite.

1. Shookkiya woy markeriya go”ettidi k’onc’e gidide doometsaa yafaraa yafarussaa,
2. Naata 4-6 zuppen gishussaa,
3. Naataa koyiro yafaraappe guyyere ek’k’anaada udussaa.
4. Issi issi zuppiya sintsara 5-10 meetiriya haakkotetsay de’ee oyddu geeshshatetsaa naageesaa kochchee migidota sa’aa bolla misilussaa,
5. Geeshshatetsaa naagee miishshata bessee ichcheshu misileta giigissussaa,
6. Naati issi issi geeshshatetsaa naagee miishshata suntsaa hegaadanikka aybaassi go”oonaakko k’onc’issanaadanne odanaada udussaa. Leemisuwaassi : hagi achchaa burushiya, achchaa miik’anaassinne geeshshatetsaa naaganaassi maaddees.
7. Issi issi migiduwa gidдон ba geeshshatetsaa naagee miishshaa misiliya wotsussaa.
8. Kaallidikka kaalli de’eega k’onc’issidi kiitetti bessussaa,

- Issi geeshshatetsaa naaguwa kiitay kiitettee wode issi issi zuppeeppe issi issi na’aa woy na’iw kiitaassi koshshee miishshaa uttide migidookko eesuwan wots’ts’anaada udussaa. Leemisuwaassi: koshiya meec’ettanaassi gee wode saamunay uttide migidookko wots’ts’ussaa,
- Migidookko woy sa’aa bolla misilettideegakko gakkee wode issi gediya gellissidi ichcheshu sekkondeessi bantata kushiya meec’etteegata, achchaa miik’eeegata, h.h.m. malatissussaa.
- Hegappe koyro doometsaa sa’aakko zaarussan guyyera salapettidi kaallee kiitaassi bantata kaaluwa naago.

9. Kiitaan polettee geeshshatetsaa kiitata

- Achchaa miik’ussaa
- Binnaana pits’ussaa
- Bollaa meec’ettussaa
- Ts’uguntsaa geeshussaa
- Kushiya meec’ettussaa

Tobbiya oyshata:

- Ubba kaalla pole geeshshatetsaa naagoti aybaa aybee?
- K’ommora paatettide pats’atetsaa polota polussaa go’ay aybee?
- Hinteta achchaa aappuntso gallassan miik’eeettee?
- Hinteta kushiya hinteti meec’etteegi awudee?

Kuuyetsaa

- Buzo geeshshatetsaa naagussay pats’atetsaassi loytsi koshsheebaa.

32^{ts'o} Saamintaa

Kaassaa paydo 31:- Baalaa galaassaa kiitata

Baalaa gallassan kiitettee kiitatanne antata koshshata malatissidi kaassaa kaa'anaada udidi he woden hanee kiitata shaakkanaada udanaassi:

1. Baalaa gallassi ma'ettee ma'ota, wogaa yetsata, mazumureta giigissussaa,
2. Baalaa gallassatan antata gollen kiitetettee kiitata naati kifile laggetassi odanaadanne tobbettanaada udussaa.
3. 5-6 naati de'ee zuppiya med'd'ussaa,
4. Bantata zuppen issi baalaa dooridi baala gallassan ayba kiitati kiitetettoonaakko malatissidi kaa'anaada udussaa.

“O” - Kifiliya Timirte pirogiraamiya

Poluwan doyuwa moojuliya

Kessuwa

Geluwa	67
Poluwa 1:- Bana erissussaa	68
Poluwa 2:- 1–9 paydota paydussussaa	68
Poluwa 3:- 1-9 de'ee paydota paydussaa	69
Poluwa 4:- 1-9 de'ee paydota k'aalan ts'eegussaa	69
Poluwa payduwa 5:- Paduwanne paydetteebaa dabbotsussaa	69
Poluwa payduwa 6:- Irsaasiya oytsaanne go''ettussaa	70
Poluwa payduwa 7:- Payduwa c'achchata dantsussaa	70
Poluwa payduwa 8:- Zuppiya gidдон lotsidi k'aats'ts'ussaa	70
Poluwa payduwa 9:- Paydota k'aalan ts'aappussaa	71
Poluwa payduwa 10:- Bana maaddussaa	71
Poluwa payduwa 11:- pac'c'ide paydota kuntsussaa	72
Poluwa payduwa 12:- Asaa maaddussaanne k'ohussaa	72
Poluwa payduwa 13:- Tiransiportiya k'ommota	73
Poluwa payduwa 14:- paydotan misiliya dentsussaa	73
Poluwa payduwa 15:- Santimetanne biraa nooteta	75
Poluwa payduwa 16:- Zangeta antata keenaada maarussaa	77
Poluwa payduwa 17:- Mishshata malan do'ussaa.....	77
Poluwa payduwa 18:- issibaa suntaanne go''aa k'onc'issuwa	77
Poluwa payduwa 19:- Pidaleta shaakkussaa	78
Poluwa payduwa 20:- Dabbotsaanne kaaluwa maaraa	78
Poluwa payduwa 21:- Shiikuwa med'd'ussaa.....	79
Poluwa payduwa 22:- kiiteti be'uwa kiitettussaa.....	80
Poluwa payduwa 23:- K'alamiya giigissuussaa	80
Poluwa payduwa 24:- shiik'ota geeddarussaa	80
Poluwa payduwa 25:- Dozata dolissussaa	81
Poluwa payduwa 26:- miishshata ak'uwa aakkotetsaa geeddarussaa	81
Poluwa payduwa 27:- K'aalata shaakkussaanne nabbabussaa	82
Poluwa payduwa 28:- K'ofa k'ashuwa med'd'ussaa.....	82

Poluwa payduwa 29:- gukkeebatanne minobata likkussaa	83
Poluwa payduwa 30:- Ek'uwa geeddarussaa	83
Poluwa payduwa 31:- peezilota dantseretsussaa	84
Poluwa payduwa 32:- bessaanne haakkotetsaa dummayussaa	84
Poluwa payduwa 33:- Heeraa erussaa	85
Poluwa payduwa 34:- Miishshata deets'uwan geeddarissussaa	86
Poluwa payduwa 35:- kusheenne ayfiya issippetetsaa dichchussaa	86
Poluwa payduwa 36:- miishshta gidдон de'eebata keenan maarussaa	87
Poluwa payduwa 37:- Pidaletanne k'aalatanne kawusha k'ofaa k'ashuwa ts'aafussaa	87
Poluwa payduwa 38:- Bassaa shaakkussaa	88
Poluwa payduwa 39:- Tiraafikkiya danuwaappe bana naagussaa	89
Poluwa payduwa 40:- K'ohaa gatsee medossatappenne shempoora de'ee guutsa medossat- appe bana naaguwa	89
Poluwa payduwa 41:- K'oppennan gakkee danuwappe bana naagussaa	89
Poluwa payduwa 42:- worak'ataa c'iishshaa med'd'ussaa	90
Poluwa payduwa 43:- miishshti de'eesaa dummayussaa	90
Poluwa payduwa 44:- Dummatetsaa koyyussaanne malatissussaa	91
Poluwa payduwa 46:- Gallassan polettee kiitata	92
Poluwa payduwa 47:- Gakkidebata odussaa	93
Poduwa payduwa 48:- Saamintaa gallassata	93
Poduwa payduwa 49:- Darko doozata ishalissussaa	94
Poduwa payduwa 50:- k'umaa	94
Poduwa payduwa 51:- Naata kiitaa shiishussaa	95
Poluwa payduwa 52:- gallassaa paydeebaa	96
Poduwa payduwa 53:- Muussaa wode boosettanaw bessee wogata	96

Geluwa

Ha moojiliya gidдон dумma dумma buzo woy zuppiya poloti giigiisona. Giigide buzo woy zuppiya polota gujan naati guutsa giikko issi gallassi issi poluwa tamaarey tamaariya moojuleeppe kiittanaada mak'ettes. Tamaariya moojuliya bolla de'ee azazuwa kaallidi tamaareti azazettideba suure poleeda kaallite.

Azazuwa kaallanaassi metootseegatassi dумma dумma kaaluwanne maaduwa udite. Ha baaso gidide doyyay tobbiya saateeninne dумma dумma polotan tamaride ayfe k'ofaa loytsi wozanaatsanaada maaddeegappe gujan pidaleta, k'aalanne paydota shaakkanawunne ts'aafanaw, misileta okkidi bantata kushiya billanaassinne wozanaatsidi doyanadan maaddees.

Ha moojuliya gidдон polota kiitaa bolla peeshanaassi dandayissee hallati uttiisona. Ha hallati dendoossi shiik'ideega gide gishaw antata hanotaada aassidi go''ettanaw dandayettes.

1^{ts}o Saamintaa

Poluwa 1:- Bana erissussaa

Naati kaaluwa kaaluwan dendidi tossaa bolla C’iishshama bana erissideegada bantata kifile laggetassi bantata erissanaada kaalli de’ee kaaluwa maaraada kaallite.

1. Naati batata koshshaan kifile giddo laggee sintsaan ek’anaada udite.
2. Na’ay/iya C’iishshami taarikkiya si’ide maaradan bantata erissanada minissite.
3. Naati bantata erissere wode attide k’eeeri naati loytsi kaallanaada udite.
4. Ha maaran ubba naatika bantata kaaluwa kaaluwan erissanaada k’aadaa immite.

Wozanaatsite:

Naati bantata erissee wode kumetsa suntsaa, yeleta laytsaa, golle asaa yarata suntsaa, doseebaanne its’eebaa, paattidi odideegaada d’iishite.

Poluwa 2:- 1–9 paydota paydussussaa

1-9 gakkanaw de’ee paydota k’aalan ts’eeganaada kaalli de’ee kaaluwa maaraa kaallite.

1. 1-9 gakkanaw de’ee paydota d’o giide kooshen k’aalan issuwa issuwa ts’eegussaa.
2. Naati ts’eegettide paydota kaallidi kooshiya d’ok’k’u udidi ubbatikka issippe ts’eeganaada udusaa.
3. Naati paydota zaari zaari k’aalan ts’eegissideegappe guyye naata gidloppe eenotetsay de’eega ataallidi malatettee hanotan payidissanaada uduwa.
4. Malatettee hanotan naati oyddaappe usuppanaa gidee zuppen do’idi kaaluwa kaaluwan paydanaada uduwa.

Poluwa 3:- 1-9 de'ee paydota paydussaa

1-9 de'ee paydota paydanaada kaalli de'ee kaaluwa maaraa kaallite.

1. 1-9 paydanaassi maaddee miishshata leemisuwaassi: antata birad'd'iya, k'orkiya, katsaa ayfeta, malatetteegata giigissussaa.
2. Miishshata go''ettidi paydota k'aalan issuwa issuwa maaran ts'eegidi naati zaarizaari ts'eeganaada uduwa.
3. Naati paydota zaari zaari k'aalan ts'eegissideegappe guyye naata giddoppe koshshay de'ee naata attaallidi malatettee ogeen paydissanaada uduwa.
4. Malatettee ogeen naata oydaappe usuppunan de'ee zuppen do'idi kaaluwa kaaluwan paydanaada udite.

Poluwa 4:- 1-9 de'ee paydota k'aalan ts'eegussaa

1-9 de'ee paydota k'aalan ts'eeganaada kaalli de'ee kaaluwa maaraa kaallite.

1. 1-9 de'ee paydota oyk'k'ide payduwa kardiya giigissussa,
2. Payduwa kardeta ubba tamaaretikka be'ee sa'an sottussaa,
3. 1-9 de'ee paydota adussa kawushsha ts'am'aan bessiide d'ok'k'u giide koosheen issuwa issuwa ts'eegussaa,
4. Naati ts'eegettide paydota kaallidi kooshiya d'ok'k'u udidi ubbatikka issi bolla ts'eeganaada uduwa,
5. Naati paydota zaari zaari k'aalan ts'eegissideegappe guyye naata giddoppe koshshaara de'ee tamaariya ataallidi malatettee ogiyan paydissanaada udite.

3^{ts'o} Saamintaa

Poluwa payduwa 5:- Paduwanne paydetteebaa dabbotsussaa.

1-20 de'ee paydota k'orkeen woy malatetteebatan maaridi paydetteebatara dabbotsanaadanne paydanaada kaalli de'ee maaraa kaallite.

- Naat 4-6 de'ee zuppen uttissite.

- antata zuppee zuppen 1-20 de'ee k'ants'ereettide payduwa kardetanne paydetteebata leemisuwaasi c'ora k'orkketa, suuppa shuchchata, katsaa ayfeta, mitsaa ayfeta h.h.m immussaa,
- Naati zuppen gididi paydota paydetteebatara issippe dabbotsanaadanne paydanaada udite,

Poluwa payduwa 6:- Irsaasiya oytsaanne go''ettussaa

Irsaasiya oytsaanne go''ettussaa do yanaada udidi payduwa 1-20 de'ee paydota okkanaada kaalli de'ee maaraa kaallite.

- Ubba naatika irsaasiya oyk'k'anaada udussaa,
- Suure irsaasiya oytsaa bessidi 1-20 de'ee paydota giddoppe issi payduwa saleedaa bolla shookeera okkidi bessussaa,
- Ubba naati 1-20 de'ee paydota yafaraafe keyennaan okkussaa do yanaada udite.

Poluwa payduwa 7:- Payduwa c'achchata dantsussaa

C'achchatan giigide 1-20 de'ee paydota dantsidi ts'aafuwa do yanaada kaalli de'ee maarata kaallite.

- 1-20 de'ee paydota c'achchatan giigissussaa,
- Ubba naatika irsaasiya oyk'k'anaada udussaa,
- C'achchatan giigide 1-20 de'ee paydota giddoppe issi payduwa saleedaa bolla shookeera dantseretssi ts'aafidi bessussaa,
- Ubba naatika c'achchaan giigide 1-20 de'ee paydota yafaraappe keyennaan dantsanaadanne ts'aafanaada udussaa,

5^{ts'o} Saamintaa

Poluwa payduwa 8:- Zuppiya gididon lotsidi k'aats'ts'ussaa

Naati zuppen zuppen gartuwa med'd'idi uttanaada udidi “abtati dosee kaassaa” haasayettanada hagan zuppiya kaaletseega doorussaa, loytsi hayzzussaa, loytsi k'aats'ussa, do yissanaassi kaalli de'ee maaraa kaallite.

- Naati 4-6 de'ee zuppen gartuwa med'd'idi uttanaada udussaa,
- Naata bantata gidдон zuppee kaalletseega dooranaada udussaa,
- Naati bantata dosee kaassaa “leemisuwaassi: k'osetsaa, tamarabiw be'idetee” dooridi kaa'ussaa ogiyanne kaassaa aybaassi dosidonaakko odanaadaa udussaa,
- Naati loytsi hayzzettanaadanne loytsi k'aats'anaadaa dandayissussaa,

Poluwa payduwa 9:- Paydota k'aalan ts'aappussaa

1-20 de'ee paydota k'aalan odettoode naati zaari zaari ts'aafuwa doyanaada kaalli de'ee maaraa kaallite.

- Eenotetsay de'ee naata ataallidi saleedaa bolla paydoti odettee wode ts'aafanaada udissaa.
- Ubba naatika irsaasiya oyk'k'anaada udussaa,
- 1-20 de'ee paydota issuwa issuwa antataw odettee wode ts'aafanaada udussaa,

Poluwa payduwa 10:- Bana maaddussaa

Naati zuppen gartuwa med'd'idi uttanaada udidi “bana maaddussaa koshshaanne go”aa” naata tobissussaan bantata k'ofaa dichchanaada kalli de'ee maaraa kaallite.

1. Kifile gidдон naati gallassaa kiitata kiitettee wode hegikka: kushiya meec'ettee wode, deemuwa meec'ettee wode, binnaanaa pits'ee wode, mayuwa ma'ee wode, c'aammaa k'achchee wode, bantata k'umaa mee wode bessee misileta doshaa bolla wotsite.
2. Gallassa polota polanaada dandayissee maado miishshata kifile gidдо ahidi issi issi naati bana maaddussaa timirte golle doyanaada /ashangulluuttiya, pits'iya, eeshingiya, burushiya.../
3. Bana maaddussa koshshatetsaanne go”aa naatassi k'onc'issussaa,
4. Gallassaa gallasan naati bantata maaddanaw dandayissee polota /kushiya meec'ettussaa, mayuwa ma'ussaa, c'aammaa wotsussaa, muussaa, meec'ttussaa, binnaana pits'ussaa malatetteegata/ bantataw polanaada udussaanee minissussaa,
5. Binnaananne bollaa meec'ettussa naati kifile gidдон ashanguleetiyan doyanaadaan udussaa
6. Bantata dandayidi pole ayba kiitaakka nashshidi erettussaa immussaa /kushiya bak'issysaa,leemisudaan shiishshussaa.../

6^{ts} Saamintaa

Poluwa payduwa 11:- pac’c’ide paydota kuntsussaa

Naati pac’c’ide paydota kuntsidi ts’aafuwa doyanaada kaalli de’ee maaraa naagite.

- Doyissee mats’aafa gidдон pac’c’ide paydota kuntsuwa bessee dumma dumma ts’aazata giigissussaa, (leemisuwaasi hagappe garsara de’ee ts’aaza mala),
- Naati pac’c’ide paydota kuntsidi ts’aafuwa doyanaada udussaa,
- Malatettee hanotan dumma dumma ts’aazata kuntsussaan 1-20 gakkanaw de’ee paydota ts’aafuwa doyanaada udussaa,

1		3		5
	7			10
11		13		15
		18		20

7^{ts} Saamintaa

Poluwa payduwa 12:- Asaa maaddussaanne k’ohussaa

Asaa naati assay waatidi maaddetanawne k’ohettanaw dandayiikko tobbettanaadanne kifile laggetaw shiishshanaada hagappe kaallidi de’ee maarata naagite.

- Naati 4-6 gididi zuppeen uttanaada udussaa,
- Asay waatidi maaddetanawne k’ohettanaw dandayiikko naatassi k’onc’issuwa udidi leemisuwaassi asay boreen, hanena boshan, wad’uwan, kiitaa c’oraan h.h.m k’ohettanaw dadayeega, asay mettootee wode maaddussay, de’eega gishussay, asa metuwa d’iishussay h.h.malay maaddanaw dandayeega.
- Amaride zuppetan asay wwaatidi k’ohettanaw dandayiikko hara zuppetan k’assi waati maaddetanaw dandayiikko tobbettanaada udussaa,
- Naati tobbettidebaa kifile laggetassi shiishshanaada udussaa,

- Wusetsaanikka mayuwan kamettide bolla kifieta bantata yela asaappenne haakimeeppeattin hara asay be'anawunne bochchanaw koshshennayga, be'anaw woy bochchana giidi metootsee asay dikko bantata yela asaw odanaw besseega d'iishshissidi kuuyyite.

8^{ts'o} Saamintaa

Poluwa payduwa 13:- Tiransiportiya k'ommota

Naati transiportiya k'ommota antata eeshshaada do'anaada kaallee maaraa naagite.

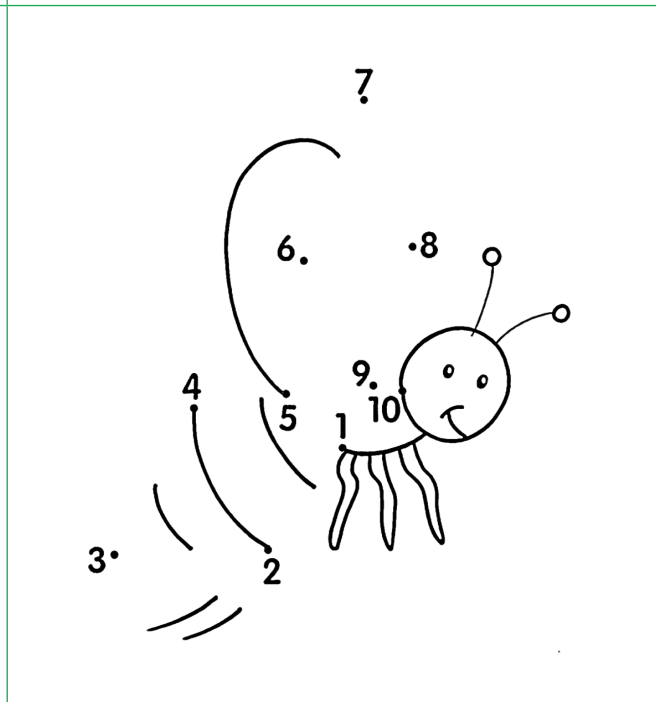
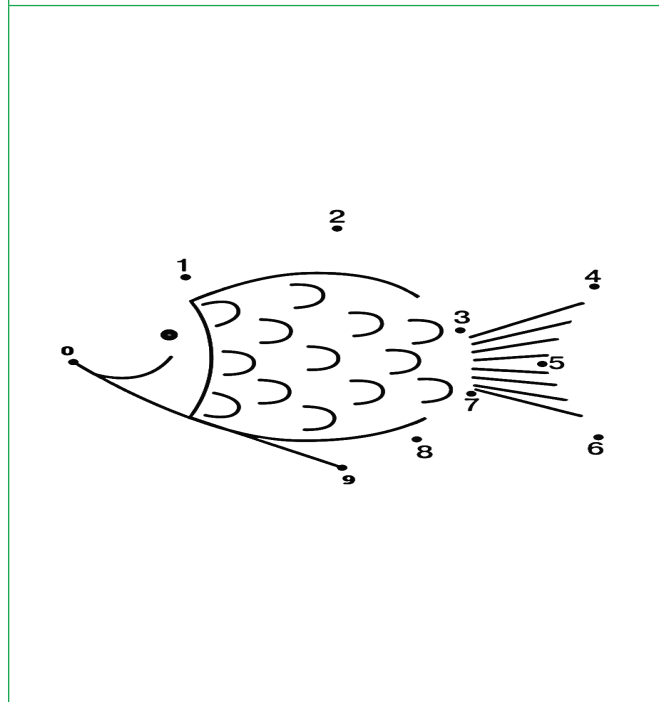
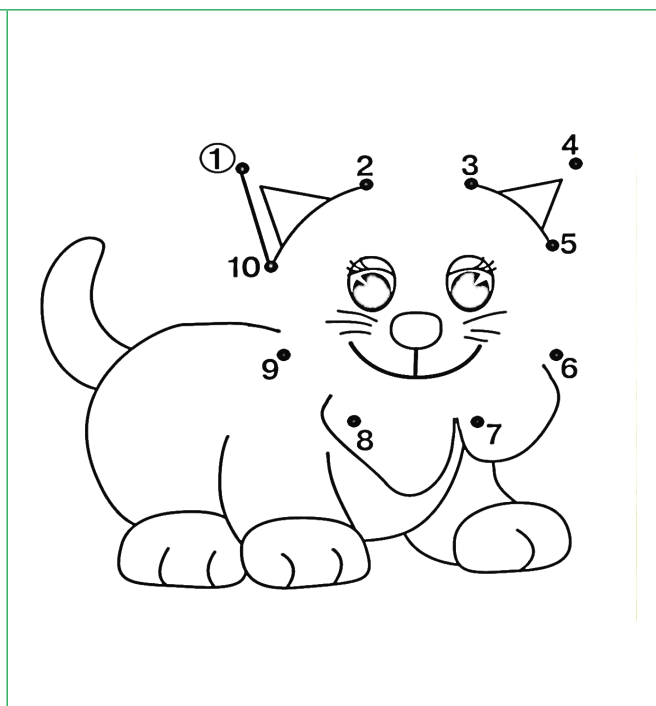
- Naata zuppee zuppeen wotsussaa,
- Transiportiya k'ommotabaa k'antsa k'onc'issuwa immussaa,
- K'ants'ereettide woy giigide transiportiya k'ommota misiliya leemisuwaassi: kaamiya, horp'iliya, baabburiya, gaariya, bak'uluwa, paraa, hariya, gaaluwa h.h.m zuppew zuppew immussaa,
- Naati k'ants'ereettide transiportiya misileta antata eeshshaada do'anaada udussaa,
- Kaallidikka malatettee ogen transiportiya k'ommota bini wodeegatanne ha'l wodeegata giidi do'anaada udussaa,

Poluwa payduwa 14:- paydotan misiliya dentsussaa

Naati paydota gasettsidi issi biletsaara de'ee misiliya detsanaada kaallee kaaluwa maaraa kaallite.

- Paydotan giigide misileta naatassi immussaa,
- Naati paydota matan de'ee c'achchata dantsidi misileta dentsanaada udussaa,
- Dumma dumma malay de'ee irsaasetta immussan naati dentside misiliya k'alamiya okkanaada udite.

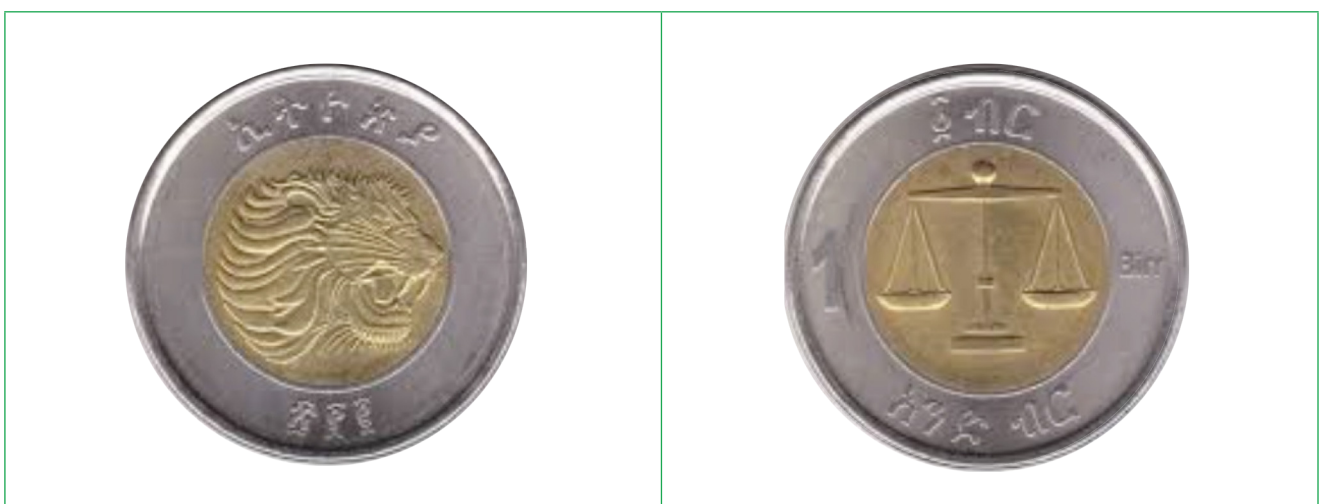
11^{ts'o} Saamintaa

Poluwa payduwa 15:- Santimetanne biraa nooteta

Naatassi santimetanne biraa nooteta immidi guutsaappe daraakko maaranaada kaalli de'ee kaalluwa maaraa naagite.

- Hagappe garisara de'ee santimetanne biraa nooteta maashinen c'orissite/kooppeyite.
- 5, 10, 25, nne 50 santimeta hegaadanka 1, 5, 10, 50 nne 100 biraa nooteta shiishshidi dummayanaada udite.
- Kooppetidi c'oride santimetanne biraa nooteta naatassi zuppeen immidi guutsaappe daraakko kaaluwa maaran maaranaada uduwa,

13th Saamintaa

Poluwa payduwa 16:-Zangeta antata keenaada maarussaa

Dumma dumma keenay de'ee zangeta immidi antata keenaada maaranaada kaalli de'ee kaaluwa maaraa naagite.

1. Dumma dumma keenay de'ee zangeta adussatetaninne ordotetsan giigissussaa,
2. Naata zuppeen zuppeen gishidi wotsussaa,
3. Dumma dumma adussatetsayne ordotetsay de'ee zangeta zuppetassi immussaa,
4. Naati dumma dumma adussatetsay de'ee zangeta adussaa, gidooliyanne adussaa giidi maaranaada dumma dumma ordotetsay de'ee zangeta lee'uwa, gidooliyanne orduwa giidi maaranaada udussaa,

Poluwa payduwa 17:- Mishshata malan do'ussaa

Dumma dumma malay de'ee med'd'ota naatassi immidi antata malan shaakkanaada kaalli de'ee kaaluwa maaraa kaallidi kiitetsite.

1. Dumma dumma malay de'ee med'd'ota giigissussaa,
2. Naata zuppee zuppen gishidi uttissussaa,
3. Dumma dumma malay de'ee med'd'ata zuppetassi immussaa,
4. Med'd'ata antata malaada leemisuwasssi: zo'uwa, c'ililuwa, salomalaa h.h.m. de'ee dumma dumma med'd'ota issi bolla antata malaan do'anaada udussaa,

Poluwa payduwa 18:- issibaa suntaanne go'aa k'onc'issuwa

Heeraan beetteebata misiliya shiishshidi naati antata go'aa k'onc'issanaada udite. Leemisuwaassi: silkiya, arsaa, kubbayaa, kanaa, gabariya h.h.m kaalli de'ee kaaluwa maarata kaallidi kiitetsite.

1. Heeraan de'eebata oyk'k'ide misiliya giigissussaa,
2. Misiliya beetteesan sottussaa,
3. Zangeen ts'orsi beside naati antata suntsaanne go'aa k'onc'issanaada udussaa,

Poluwa payduwa 19:- Pidaleta shaakkussaa

Pidale gaytaa bessusaan k'aalan ts'eeganaada udidi pidaleta med'd'aanne suntsaa shaakkanaada udite. Kaalli de'ee kaaluwa maaratakka naagidi kiiteitsite.

1. Saamintaa pidaleta (Aa, Bb, C'c' nne Dd) naatassi koosheninne med'd'aan erissussaa,
2. Pidaliy (aAa, Bb, C'c' nne Dd) issoy haraappe aybaan dummatiikko naati tobbettanaada udite.
3. Naati pidaleta med'd'aa bochchidi dummayanaadanne issiwa harara geddaridi k'onc'issuwa dandayanaada uduwa,
4. Ts'aafettide (Bb, C'c' nne Dd) bolla baawoleta gujjidi naatassi immussan naati pidaleta zaarri zaari okkanaada udussaa leemisuwaassi: ba, bu, be, bi, bo, gakkanaassi okkanaada udussaa,
5. Okkidegatakka bantata laggeta bessanaadanne aybeekko haasayanaada udussuwa,
6. C'achchatan ts'aafettide (Bb, C'c' nne Dd) bolla baawoleti gujjettide worak'ataa naataw gishidi c'achchata dantsanaada uduwa,
7. Dakkon ts'aafettide (Bb, C'c' nne Dd) bolla baawoleti gujjettide worak'ataa naataw gishidi pidaleta detsaa detsan yafaraafe keyennaan k'alamiya okkanaada udussaa,
8. Dumma dumma med'd'atanne pidaleta dumma dummabaa med'd'ussaanne ts'aafussaa doyissussa,/k'orketan, mitsaa ayfetan, suuppa shuchchaa...
9. Haatsaa k'alamiya go''ettidi bantata birad'eera erettide pidaleta ts'aafuwa doyissussaa,
10. Naati (Bb, C'c' nne Dd) bolla baawoleti gujjettide koosheenne med'd'aa dummayidi kaaluwa kaaluwan saleedaappe nabbabanaada udussaa,
11. Antatara erettide pidaletanne nabbabide pidaleta med'd'aa worak'ataa bolla ts'aafanaada minissussaa,
12. Antatara erettide pidaletanne nabbabide pidaleta

14th Saamintaa

Poluwa payduwa 20:- Dabbotsaanne kaaluwa maaraa

Yewota gidдон de'ee dabbotsanne kaaluwa maaraa d'iishisside kaassanaada kaalli de'ee kaaluwa maarata wozanaatsidi kaallite.

- C'oratetsayne dumma dumma malay de'ee miishshata leemisuwassi : kooseta, ayfaayfeta, k'orketa, paydetteebata, joomettiriya med'd'aa med'd'ota, yeleeleta, suuppa shuchchata h.h.m. lotsidi kifiliya oyk'k'idi yo,
- Kaallidi naata zuppen gishite,
- Hegappe dumma dumma keenay de'ee miishshatanne paydetteebata walakkidi zuppee zuppen de'ee naatassi gishite,
- Kaallidikka malatettee paydetteebata issi bolla dabbotsanaada minissite, (leemisuwassi: kanchaa, shuguwa, laafaa, woggaa h.h.m. gidideegata issi bolla shiishshussaa),
- Aybaw malatettiikko naata oyichchidi zaaruwa immanaada minissite,
- Hegappekka malatettenna (dumma dumma) paydetteebata bessidi wotsanaada naata minissite,
- Aybaan malatettenneekko oyichchidi zaaruwa immanaada minissite,
- Kaallidikka dumma dumma dabbitsaan shiishshidebata kaaluwa maarada wotsanaadanne aybaa kaaluwa maaran wotsidonaakko haasayanaada udite. (Leemisuwaassi: guutsaa, giddooliya, woggaa, puc'atetsaa detsatan),
- Wursetsaanikka aalleelleta gidдон de'ee dabbotsaanne kaaluwa maaraa gee ayfe k'ofaa bolla kuuyetsaa immiite.

15^{tso} Saamintaa

Poluwa payduwa 21:- Shiikuwa med'd'ussaa

Paydete miishshatanne sibaakkuwa immidi miishshata sibaakkuwa shiishanaada udidi shiik'uwa ayfe k'ofaa wozanaatsanaada kaalli de'ee kaaluwa maarata kaallidi kiitettite.

1. Paydeteemiishshatanne sibaakkuwa giigissussaa,
2. Shiik'uwa guussay aybaaguusseekko naatssi k'onc'issite,
3. Sibaakkon dirsaa mid'd'idi k'orketan leemisuwaassi shiishuwa kiitettidi bessite,
4. Giigide paydettee miishshatanne sibaakkota naatassi naatassi immite,
5. Naati be'ide maaran paydettee miishshatanne sibaakkota dumma dumma shiik'ota med'd'idi bessanaada udussaa,

Poluwa payduwa 22:- kiiteti be’uwa kiitettussaa

P’ashaappe kaachchiw/yuuyyeebaa/, worak’ataappe wogoluwa nne gembo mak’aappe kaamiya kiitetussaa doyissidi dumma dumma kiiteti be’uwa udanaada maaddite. Kaalli de’ee kaaluwa maara naagidi kiitetsite.

1. P’ashaa, worak’ataa, gembo mak’aa, shiishite,
2. P’ashaappe kaachchiw, worak’ataappe wogoluwa nne gembo mak’aappe kaamiya kiitetti bessussaa,
3. Naati be’ide maaradan kiitetti bessanaada udussaa,

16th Saamintaa

Poluwa payduwa 23:- K’alamiya giigissuussaa

Zo’o biittaappenne maata haytsaa gu’idi k’alamiya med’d’ussaa doyussusan dumma dumma kiitetti be’uwa udanaada maaddite. Kaalli de’ee kaaluwa maaraa kaallidi kiitetsite.

1. Biittaa, maata haytsaa, c’iishshaanne haatsaa, ollatee saaniya, maamasaa, giigissussaa,
2. K’ommon k’onc’ettideegata go’ettidi waatidi k’alamiya med’d’ussay dandayettiikko bessussaa,
3. K’ommora de’eebata gum’idine baattidi k’alamiya med’d’ussaa doyanaada bessussaa,

Poluwa payduwa 24:- shiik’ota geeddarussaa

Naatassi dumma dumma miishshata immidi guuts’ts’ees, darees, k’ara gidees, giidi geeddaranaada udite. Kaalli de’ee maaraa kaallidi kiitetsite.

1. Zangeta, jometiriya med’d’ota, sibaakkota zuppeen wotsidi naatassi immussaa,
2. Naati immettide sibaakkon naa’u dirsata woy shiik’ota med’d’anaada udussaa,
3. Kaallidi Med’d’aa med’d’ota giddoppe k’eerata issi heezzu miyyiya, issi gartuwa, issi oyddu miyyiya yegganaada udussaa,
4. Naa’antso dirsaa gidдон ichcheshu zangeta yegganaada udite,
5. Hegappe naa’u bantata dirsata mataa matan wotsanaada issi issi dirsaa gidдон de’ee paydetteebata paydanaada udussaa,

6. Hegappe awuga dirsaan c'ora paydetteebati de'onaakko awuga dirsaa gidдон laafa paydetteebati de'onaakko oychchussaa,
7. Hegappe awuga shiik'oy dariikko awuga shiik'oy guuts'ts'iikko oychchite. Zaaruwakka shiik'ota geeddaridi odanaada oychchussaa,
8. Ha doyissuwa zari zaaridi kiitettidi shiik'ota kiitettussaanne geeddarussaa ayfe k'ofaa d'iishanaada uduwa,

17^{ts'o} saamintaa

Poluwa payduwa 25:- Dozata dolissussaa

Biittaa, haatsaann awaa poo'uwa go''ettidi doozaa dolissuwa dandayanaada maaddite. Kaalli de'ee kaaluwa maaraa naagissidi kiitetsite.

1. Biittaanne haatsaa giigissite,
2. Biittaa giigissidi saaniya gidдон gujjusaa,
3. K'ayeey meetettee katsaa zeretsaa leemisuwaassi: baa'eelaa gujjidinne biittaa away demmeesaan wotsussaa,
4. Gallassaa gallassan haatsaa ushshiide ishalissussan dichchaa kaallussaa,
5. Wursetsaanikka ubba naatika tokkideega be'anaada udussan issoy haraappe tamaranaada udussa

Poluwa payduwa 26:- miishshata ak'uwa aakkotetsaa geeddarussaa

Dumma dumma keenay de'ee miishshata immidi wogganne k'eeri miishshaappe qwugi aakko ak'uwa oyk'k'iikko k'onc'issanaada udite. Kaalli de'ee kaaluwa maaraa naagissidi kiitetsite.

1. Dumma dumma keenay de'ee miishshata zuppen zuppen immussaa,
2. miishshata ts'arep'p'eezaa bolla miyyee miyyeen wotsussaa leemissuwaassi: dawutaraanne mats'aafaa,
3. miishshati oyk'k'ide ts'eellidi aakkonne un''a ak'k'uwa oyk'k'ideega haasayanaada udussaa,

Poluwa payduwa 27:- K'aalata shaakkussaanne nabbabussaa

Antatara erettide pidalaeta go''ettidi med'd'ettide k'aalaa doonaan shaakkanaadanne nabbabanaada udite. Kaalli de'ee kaaluwa maaraa naagidi kiitetsite.

1. Naati erettide Bb, C'c', Dd, pidaletanne antata bolla baawoleti gujettiin immee kooshiya k'oppanaada udussaa,
2. Tamaaride pidaletan med'd'ettide k'aalata miishshatanne polota misilera gatso dabbotsidi biletsaa d'iishshanaada udussa,
3. Pidaliya Bb, C'c', Dd, miyekkonne dugekko ts'aafidi naati maaran nabbabanaada udidi /baac'aa, aac'aa, c'ac'aa, daaddaa, buuc'c'a, adaa.../
4. K'ants'ereettide pidaleta Bb, C'c', Dd, dantsidi k'aalaa med'd'anaada udussaa,
5. Med'd'ettide k'aalata zaari zaari nabbabanaadanne ts'aafanaada udussaa,
6. Loddaan loddan issi issi pidaleta bolla baawoleti gujettee wode miyyekkonne dugekko ts'aafidi maaran nabbabanaada udussa,
7. Issi issi baawoley gujettin med'ettide pidaletan k'aalaa med'd'anaada udussaa,
8. Tamaaride pidaletan med'ettide k'aalaa miishshatanne poluwa misiletara dabbotsidi biletsaa d'iishanaada udussaa, leemisuwaassi: baac'aa gee k'aalaa baac'aa misileera bessussaa,
9. Kaaluwa kaaluwan bantata laggeta sintsaan antati med'd'ide k'aalata nabbabanaadanne nabbabissanaada minissussaa,

Poluwa payduwa 28:- K'ofa k'ashuwa med'd'ussaa

Antatara erettide pidaletappe med'ettide k'aalata go''ettidi kawusha naa''u woy heezzu k'aalatara de'ee k'ofaa k'ashuwa med'd'anaadanne nabbabanaada udite.

Kaalli de'eekaaluwa maaraa naagidi kiitetsite.

1. Naati erettide pidaleta Aa, Bb, C'c', Dd, pidaletanne baawoleti gujettin immee kooshiya go''ettidi med'd'ittide k'aalata koosheen k'oppanaada udussaa,
2. Tamaaride pidaletanne baawoleta gujin de'ee pidaletan med'ettide k'aalaa go''ettidi kawusha k'ofaa k'ashota med'd'anaada udussa, leemisuwa: Aac'aa buuc'c'a.
3. Med'ide k'ofaa k'ashota zaari zaari nabbabanaada udussaa,
4. Kaaluwa kaaluwan bantata laggeta sintsaan antati med'd'ide k'ofaa k'ashuwa nabbabnaadanne nabbabissanaada minissussaa,

18^{ts'o} Saamintaa

Poluwa payduwa 29:- gukkeebatanne minobata likkussaa

Naati gukkeebaanne mineebaa lukkussaa ayfe k'ofaa d'iishanaada kaalli de'ee kaaluwa maarata kiitetsite.

1. Kubbaayaa, ts'aasaa, haatsaa oyk'k'ee lastik'enne shafiya,
2. Naata zuppeeni uttissite,
3. Naata sintsaan naa''u k'ara kubbayatanne haatsay kumide lastik'e miishshaa wotsite,
4. Hegappe issi kubbayan haatsaa oyk'k'ee miishshaape duk'k'idi kuntsite, naa''antsee kubbayaa melaa wotsite.
5. Kaallikka kubbayaa gidдон k'olide haatsaa mela kubbaayaan shirite.
6. Issi kubbaayaappe hara kubbaayan haatsaa shire wode kubbaayati ka'ara haatsaa keenaa oyk'k'ideegada k'onc'issite.
7. Kaallidikka issuwa ts'aasaa issuwa k'assi kubbaayaa udidi kubbaayaan haatsaa kuntsidi ts'aasaan shiridi/k'adidi bessite. Ts'aasay kumbeennaygadanne ts'aasay kubbaayappe dareegaada k'onc'issite.
8. Kubbaayaa, ts'aasaa haatsaa oyk'k'ide lastik'iya immidi hinte bessiteegaada haatsaa duuk'k'iidenne shiriide likkanaada udidi gukkeebaanne minneebaa likkussaa ayfe k'ofaa d'iishanaada udite.
9. Ha hanotan makkeebati darussaanne laafussaa d'iishanaada udite.

Poluwa payduwa 30:- Ek'uwa geeddarussaa

Ek'on dareebatanne likkanaadanne geeddaranaada udite.

1. Naata heezzu zuppeen gishite,
2. C'ori ekkee dumma dumma ek'oy de'ee zangeta (guussaykka adussaa, giddooliyanne k'antsaa) giigissussaa,
3. Issi zuppiyassi adussa zangiya, naa''antso zuppiyaassi giddooliya, heezantsossi k'antsa ek'oy de'ee zangeta immussaa,
4. Hegappe zuppeeppe issi na'aa/iw ts'eegidi adussa zangiya wotsanaada udussaa,

5. Naa”antso zuppeeppe issi na’aa/iw ts’eegidi adussa zangeeppe kaallidi giddoole zangiya wotsanaada uduussa,
6. Wursetsaanka issi na’aa/ie ts’eegidi k’antsa zangiya naa”u zangetappe kaallidi wotsanaada udite.
7. Ha hanotan ubba zuppiya gidдон de’ee naati kiitetsidi laafaa, daraa giddooliya gee keenaa k’onc’issee k’aalata eranaada udussaa,

Leemisuwa :

Astamaarentoo:- heezu zuppeeppekka kaaluwa kaaluwan zangeta wotsee wode hagaada wotsite.

19th Saamintaa

Poluwa payduwa 31:- peezilota dantseretsussaa

1. Dumma dumma peezilota dantseretsidi ak’uwanne keenaa gidдон de’ee dummatetsaa wozanaatsanaada udite. Kaalli de’ee kaaluwa maaraa naagidi kiitetsite.
2. naati zuppeen zuppeen uttissite,
3. giigide dumma dumma peezilota zuppetassi immite, (hagappe garsara de’ee peezillenne mala halla moojuliya gidдон mala halla paydo 5 go”ettussay dandayettes.)
4. koyrottidi kaalli de’ee med’d’aa shaakota issi iis zuppeessi immidi dantsanaada maaddite. Koroy worsideegi ts’oonachchaa gideegada kasetidi odite.
5. Naati zuppen dantside piiziliya bantata laggetaw bessanaada udussaa,

Poluwa payduwa 32:- bessaanne haakkotetsaa dummayussaa

Ak’uwa haakkotetsaanne bessaa k’onc’issee k’aalata (mataa, haahuwa, gidдон, bollara h.h.m) shaakkanaada kaalli de’ee kaaluwa maarata go”ettidi kiitetsite.

1. Misileta, ts’arp’eezaa, kooseenne ts’armussiya giigissussaa,
2. Naata sintsaan naataw beettee sa’an ts’arp’eezaa gidдо bollan koosiya wotsite. Hegappe ha ts’arep’eeza gidдо bollan aybay uttidee giidi oychchite.

3. Ts'arp'eezaa bolla gats'an k'assi ts'armussiya wotsite, hegappe ts'arp'eezaa bolla gats'aan aybay uttidee giidi oychchite.
4. Ts'arp'eeza giddo bollan koosey uttiis. Ts'arp'eezaa bolla gats'aan k'assi ts'armussey uttiis giidi odite.
5. Kaallidikka naa''u kooseta naata sintsaan issuwa matan issuwa k'assi haahon wotsidi naatassi awugi mataaneekko awugi k'assi haakkooneekko oychchite. Hegappe zaaruwa immite.
6. Zaari zaari dumma dumma bessatan miishshata wotsidi bessanne haakotetsaa oychchite.

20th Saamintaa

Poluwa payduwa 33:- Heeraa erussaa

Naati bantata heeran de'eebata med'etan de'eeganne asay med'idebaa giidi dummayanaadan kaalli de'ee kaaluwa maaraa kaallidi kiitetsite.

1. Naatassi heeraabaa ayfe k'ofaa k'ofay de'anaada udussaa,
2. Heeraan dumma dumma med'etinne asay med'idebati beetteegada d'iishee ogeen k'ofussaassaa,
3. Medetaabaa geetettegati med'etaan de'eebata gidee wode shempoy de'eebatanne baynnabata gidee wode doozaa, medoossaa, haatsaa, biittaa, shuchchaa, awaa, aginaa, ts'oolinttiya, ayyeriya, c'arkuwa, shaaraa, shiishshi oyk'k'eeega k'onc'issussaa,
4. Naata bishangaw efidi bantata heeraan beetteebataw k'ofay de'anaw udussaa,
5. Bishanguwappe simmee wode be'idebata bolla tobbettanaada udussaa,
6. Doozaa geetettee med'etaan de'eebaa garsan mitsata, maatata, dumma dumma doleebata, darko doozatanne ayfaayfeta shiishshi oyk'k'eeegada erissussaa,
7. Medoosata garsan golle medoossata, woraa medoossata, paalleebatanne suuppa shempoy de'eeta, kafotanne haatsaa gidдон de'ee medoossata shiishshi oyk'k'eeegada wozanaatsidi antataw gelee ogeen k'onc'issanaada udusnaan /leemisuwaassi golle medoossati: kanaa, gabariya ... wora medoossati gaammuwa, maahiya, hulluuzuwa /
8. Asay med'eebati golliya, ogiya, aashuwa, ts'arp'eezaa, uttuwa, gidee wode harata malatetteebati hinteta heeran asaa kiitaa murutaa gidideegata naati odanaada minissite.

Poluwa payduwa 34:- Miishshata deets’uwan geeddarissussaa

Kifile gidдон de’eemiishshata deetsotetsaa k’onc’issee k’aalata kawushaa, deets’uwa, loytsi deets’uwa giidi geeddaranaada kaallee kaluwa maaratan kiitetsite.

1. Naati gartuwa med’d’idi ottanaada udite,
2. Hegappe keenaaninne med’d’aaninne med’d’aan issi mala gididi k’assi duma duma deets’otsay de’ee mitsata woy hara miishshata naata gidдон wotsite.
3. Kaallidikka naati kaaluwa kaaluwan keyidi miishshata bantata kusheen wotsidi zaari zaari geeddaranaada udite.
4. Hegappe kawushayenne deets’oy awugeekko odanaada minissite.
5. Kaallidi k’ara keenayenne issi mala k’alamey de’ee pestaaleta giigissite.
6. Duma duma deets’otetetsay de’eebata pestaaaliya gidдон gujjite,
7. Wursetsaanikka naati kaaluwa kaaluwan keyidi bantata kushen dentsiidenne wotsiide likkanaadanne geeddaranaada udite.
8. Wursetsanikka kawushayenne deets’oy awugeekko odanaada minissite.

21^{ts}o Saamintaa

Poluwa payduwa 35:- kusheenne ayfiya issippetetsaa dichchussaa

Naati duma dummabat kiitettanaada udidi ayfeenne kushiya issippe kiitetteega dichchanaada kaalli de’ee kaaluwa maaraa naagidi kiitetsite.

1. Shafiya, urk’aa, mitsaanne worak’ataa giigissussaa,
2. Shafiya go’eettidi ts’orsee birad’een gartuwa, golliya, ganziganzaa, malateebata kiitettanaada udussaa,
3. Uk’aa luulikkidi distiya, saaniya, sooluwa, miizaa, malateebaa med’d’anaada,
4. Mitsaa dantsidi golliya, ogiya, malateebata med’d’anaada,
5. Worak’ataa go’eettidi duma duma yafarata jomeetiriya med’d’ota, golliya, ashungullitiya, postikardiya, malateebata med’d’anaada udidi ayfeenne kushey issippe kiitetteega dichchanaada udussaa,

Poluwa payduwa 36:- miishshata gidдон de'eebata keenan maarussaa

Dumma dumma miishshata gidдон de'eebaa k'onc'issee k'aalan melaa, kumetsaa, laafaa, daraa h.h.m giidi geeddaranaada udite.

1. Oyddu issi mala haatsaa oyk'k'ee lastik'eta giigussaassaa,
2. Issi miishshaan haatsaa kuntsussaa, naa''antso mishshan baggaa k'olussaa, hezzantsoon missa haatsaa k'olussaa nne oyddantsoogan melaa wotsussaa,
3. Naati zuppee zuppeen uttanaada udussaa,
4. Giigide oyddu haatsaa oyk'k'ide lastik'eta issi issi zuppeessi immussa
5. Naati melaappe kumetsaakko nne kumetsaappe melaakko kaaluwa maaran maaranaada udussaa,
6. Wursetsaanikka naatassi waatidi maarettideekkonne geeddarettideekko wozanaatsite.

22^{ts} Saamintaa

Poluwa payduwa 37:- Pidaletanne k'aalatanne kawusha k'ofaa k'ashuwa ts'aafussaa

Saamintaa pidaleta (Aa, Bb, C'c', Dd) go''ettidi pidaleta, k'aalatanne kawusha k'ofa k'ashota ts'aafanaada kaalli de'ee kaaluwa maarata naagite.

1. Saamintaa pidaletanne pidaleta bolla baawoleti gujettee wode immee kooshiya go''ettidi hagappe garsara de'ee leemisuwa mallaa ataallidi mallaa kaallidi c'achchata dantsussan pidaleta zaarizaari ts'aafanaada udete.

Ba	Ba	Ba	Ba	Ba
Be	Be	Be	Be	Be
Bi	Bi	Bi	Bi	Bi

2. saamintaa pidaletanne baawoleta gujje wode de'ee kooshiya go''ettidi hagappe garsara de'ee leemisuwada k'aalata zaari zaari ts'aafanaada udite.

3. Leemisuwa: A- Aac’aa, B- Bac’c’aa, C’- C’adda, D- Daaddaa h.h.m. nne k’aalata giddoppe pac’c’ide pidaleta nne k’ofaa k’ashota giddoppe pac’c’ide pidaleta ts’aafanaada udussaa, (Leemisuwassi: asaa suntsata (Da--ta, Baalo--), medosaa suntsaa Boo---, Doo-saa, h.h.m)
4. saamintaa pidaletanne baawoleta gujjee wode immee kooshiya go’ettidi med’d’ide k’aalatan k’ofaa k’ashuwa zaari zaari ts’aafanaada udite. leemisuwa: Aac’aa buuc’c’a. bac’c’aa c’adda, h.h.m
5. naati bantata suntsaa aawaagakkanaw ts’aafuwa doyanaada bantata suntsaa gidдон de’ee pidaleta k’oppaanaadanne ts’aafuwa doyanaada udite.

Poluwa payduwa 38:- Bassaa shaakkussaa

Bare de’eesan uttidi miishshati de’eesaa bessaa k’onc’issanaada kaalli de’ee kaaluwa maarata naagite.

1. Ts’arp’eezaa bolla duma duma miishshata wotsussaa,
2. Ts’arep’eezaa bolla uttidi miishshata naati ts’eellidi bessata odanaada minissite.
3. Issi eenotaara de’ee na’aa/iw ts’eegidi deemuwa yuushshidi ek’anaada udussaa,
4. Uttidi naata giddoppe issoy A suntsaa ts’eeganaada udidi ts’eegettide na’ay awa bessaappeekko bessanaada udussaa,
5. Bessata bessee misileta doshaa bolla wotsidi naatati kaaluwa kaaluwan ts’eegussan ooni awan ek’ideekko, uttideekko, awa baggan de’iikko misiliya ts’eellidi zaaruwa immanaada minissussaa,
6. Naa”u naata ts’eegidi uttuwappe gats’an ek’anaada udidi ooni hadirsara ooni ushachcha baggara ek’ideekko hara naata oyichchidi zaaruwa immanaada udussaa,
7. Kaallidikka issi na’aa/iw matan hara na’aa/iw k’assi uttuwappe haahon essidi antata gidдон de’ee uttuwada antati ek’k’ide sa’aa ooni matan oon haahon de’iikko hara naata oyichchidi zaaruwa immanaada udite.

Poluwa payduwa 39:- Tiraafikkiya danuwappe bana naagussaa

Naati pats'atetsaa naaguwanne higiya d'iishshanaada kaalli de'ee kaalodaa kaallite.

1. Naati tiraafikkiya danuwappe bantata waatidi tek'k'anaw dandayoonakko bantata yela asaa oychchi yiidi kifile laggetassi shiishshanaada udussaa,
2. Naati ogiya k'ants'i aad'd'ee wode tiraafikkiya higiya naaganaw besseega erussussaa,
3. Tiraafikkiya mabiraatey zo'uwa poo'issee wode kaameti ek'k'in asay ogiya k'ants'l aad'd'anaw dandayeega, c'ililo malaynne maata malay poo'ee wode ek'k'anaw besseegaada, kaameti wotsaa doommeegata k'ofississuwa,
4. Kaamiya ogiya bolla koosiya kaa'ussa danuwassi gatseega k'ofissussaa,

23^{ts'o} Saamintaa

Poluwa payduwa 40:- K'ohaa gatsee medosatappenne shempoora de'ee guutsa medosatappe bana naaguwa

Naati bantata bolla metuwa gatsee medosatappenne shempoora de'ee guutsa medosatappe bantata naaguwa dandayanaada kaalli de'ee kaaluwa maaraa naagite.

1. Naati metuwa gatsee medosatappenne shempoora de'ee guutsa medosatappe bana naaguwa waatidi naaganaw dandayettiikko yela asaa oychchidi kifile gidдон shiishshanaada udussaa,
2. Sa'ee medosatappenne danuwa gatsanaw dandayee medosatappe bantata naaganaw dandayiikko (leemisuwaassi; kanaa, booraa, h.h.m.)
3. Dukkeenne hargiya ehee suuppa medosata shaakkidi naati waati naagettanaw dandayiikko tobbissussaa, (leemissuwaassi: matsaa, biiniya, shooshshaa, kajiya h.h.m)

Poluwa payduwa 41:- K'oppennan gakkee danuwappe bana naagussaa

Naati duma duma tamaa oysetseebatappe, koranteenne haaatsaa danuwappe bana naagidi dandayanaada kaalli de'ee kaaluwa maara naagite.

1. Naati duma duma tamaa oysetseebatappe koranteeppeenne haatsaa danuwappe bana waatidi naaganaw dandayoonakko yela asaa oychchidi kifile gidдон shiishshanaada udissa,

2. Dumma dumma tamaa oysetseebata bochchennana aggussaninne kibiriitiya kaassay koshshennayga erissussaa,
3. Korantiya shubuwa oyk’k’ussay koshshennayga aybaappekka daraa poshettide shubutti danuwa gatseegada erissussaa,
4. Shaafaan, de’uwan, haatsay shiik’idesaan haatsay kumide barmeeliya bolla shukkuluulide kaa’ussay danuwassi aatsi immeegada tobbissussaa, gakkidebay de’ikkokka odussaa,

Poluwa payduwa 42:- worak’ataa c’iishshaa med’d’ussaa

Worak’ataa c’iishshaa med’d’anaadanne gasetsanaada udidi birad’d’iya kiitaa dichchanaada kaalli de’ee kaaluwa maarata naagite.

1. Warak’ataa, worak’ataa oysetseebaa, mak’aseenne k’achcheebaa giigissussaa,
2. Worak’ata lee’uwan yafaridi k’ants’ussaa,
3. K’ants’erettide worak’atata migiduwada ts’aats’ts’idi issi migiduwa hara worak’ataa migidoora gasetsidi worak’ataa c’iishshaa kiitetti bessussaa,
4. Naati be’ide maaradan k’ants’erettide worak’atata migiduwada ts’aats’idi issi migiduwa hara worak’ataa migiduwara gasetsidi worak’ataa c’iishshaa med’d’anaada udussaa,

Poluwa payduwa 43:- miishshti de’eesaa dummayussaa

Kifiliya gidдон de’ee miishshata go’ettussan suure maaranaadanne uttetsaa hanotaada miishshata de’eesaa odanaada kaalli de’ee maarata naagite.

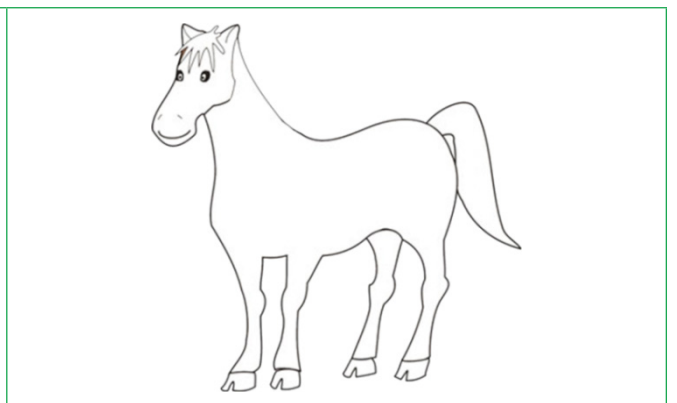
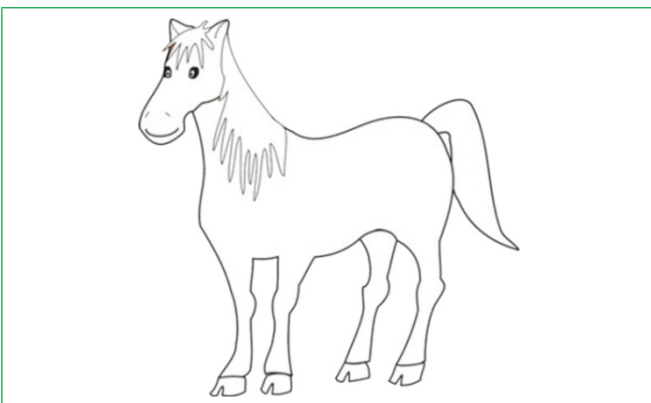
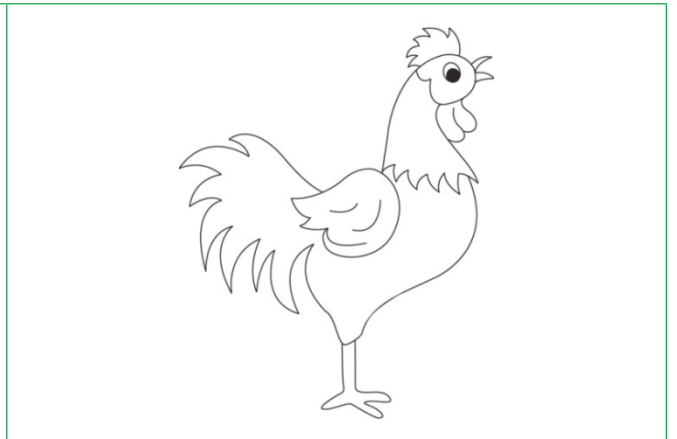
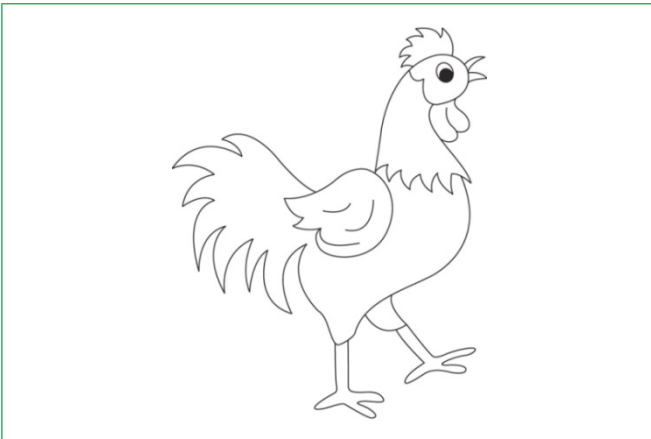
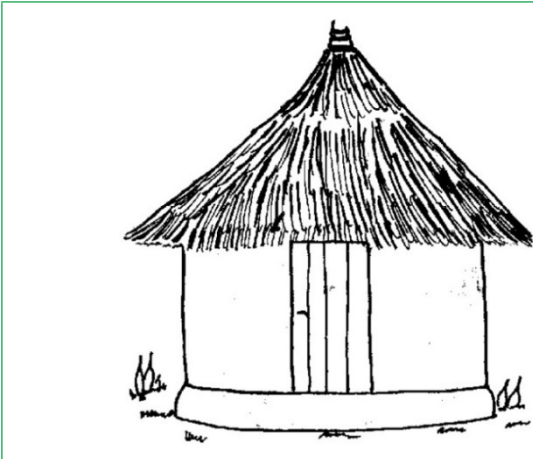
1. Kifile gidдон de’ee miishshata suure wotsussaanne maarussaa,
2. Miishshata uttetsaa bare de’ee sa’aadenne hara miishshata uttetsaada sintsara, guyyera, hadirsara, hushechchaara h.h.m. giidi waati k’onc’issussaa dandayaneekko bessussaa,
3. Miishshata uttetsaa hanotaa naati de’ee besaada sintsara, guyyera, hadirsara, hushechchaara h.h.m. giidi k’onc’issanaada udussaa,
4. Miishshata uttetsaa hara miishshata uttetsaada sintsara, guyyera, hadirsara, hushechchaara h.h.m. giidi k’onc’issanaada udussaa,

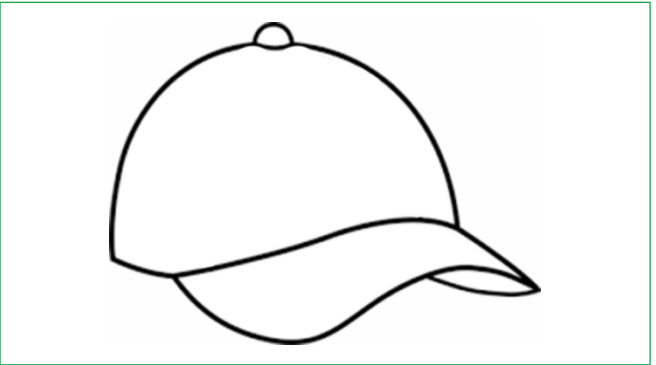
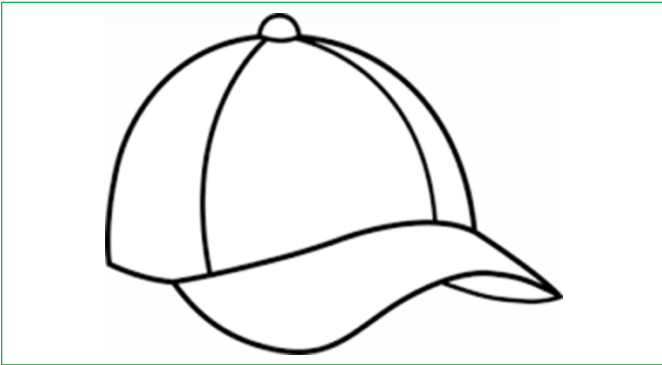
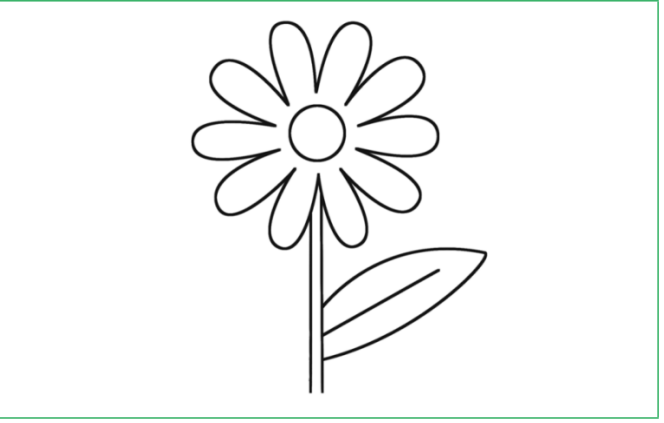
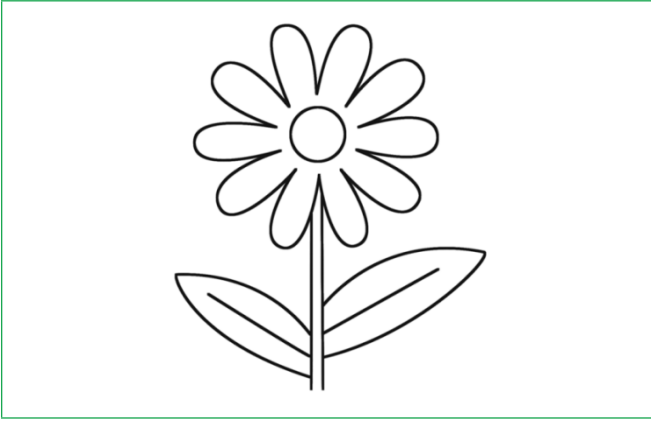

Poluwa payduwa 44:- Dummatetsaa koyyussaanne malatissussaa

Malatettega gidideegata hanoppeattin amaride dummatetsay de'ee naa'u misileta go'ettidi pac'c'ideega k'oppidi dummayanaadanne malatissanaada kaalli de'ee misileta go'ettite.

25^{tso} Saamintaa

Poluwa payduwa 46:- Gallassan polettee kiitata

Naati gallassan polettee kiitata nne gallassaa gidдон de'ee wodiya k'onc'issota dummayanaassi kaalli de'ee maarata naagite.

1. Guuraa, gallassi, omarsinne k'ammaa, polettee kiitata misileen bessidi tobbyssite,

2. Gallassaa gallassaa peeshshaa gidдон timirte golle pee'ee wodenne golle guide wode aybaa kiitettoonaakko oychchite,
3. Misileta giigissidi misiliya bolla beettee kiitata bessidi malatetteegatara dabbotsanaada udite,
4. Gallassan gartuwa malaa ts'aats'ts'idi yuushon burttukkaaniya mala k'alamiya okkidi ayba wodiya malatiikko d'iishissite,
5. K'ammaa k'assi bagga garto malaa med'd'idi karetsa k'alamiya okkussaninne ts'oolintetakka med'd'ussan ayba wodiya bessikko d'iishissite,
6. Hegappe wodiya k'onc'issee mallate wodiya gidдон polettee kiitata bessee misiletara dabbotsussaan geeddarissidi kiitetsite.

26^{ts'o} Saamintaa

Poluwa payduwa 47:- Gakkidebata odussaa

Naati bantata gollen, timirte gollen, heeran, zinnone hachchi gakkidebaa udanaada kaalli de'ee kaaluwa maarata kaallite.

1. Naata timirte golle miits'aa gidдон yuuyyi ts'eellanaada udite, yuuyyi ts'eellee wode duma duma miits'aa gidдон beetteebata k'oppanaada udite,
2. Kaallee gallassan hachchi k'assi zino awa biidi yuuyyi ts'eellidona giidi yuuyyi ts'eellee wode ayba aybaa be'idonaakko oychchite,
3. Kaallidi ubba naatika bantata golleninne heeran zinnon hachchi antata gakkidebata kaaluwa kaaluwan antati koyidegada kifile laggetassi odanaada udite.

27^{ts'o} Saamintaa

Poduwa payduwa 48:- Saamintaa gallassata

Saamintaan de'ee gallassata dummayanaada kaalli de'ee kaaluwa maara kaallite.

1. Koyro pidalen doomettidi giigide saaminta gallassa oyk'k'ide saleedaa giigissussaa(leemisuwa: S-Sayno, M-Maak'o, O-Orooba...W- Woggaa),
2. Saamintaa gallassata oyk'k'ide saleedaa naatassi beetteesaan sottidi ts'eegissussaan gallassatara erettanaada udussaa,

3. Saamintaa gallassata kaaluwa maaraa dummayanaadaa udidi (leemisuwassi: saynno saamintaa koyro gallaanne timirtiya doommiya gallassaa, Maak’o saamintaa naa”antso gallassaa...),

Saamintaa laappun gaallassati de’eega gidee wode ichcheshu gallassati Saynnope Arba gakkanaassi de’eegati timirtiya gallassata/kiitaa gallassata gidideeganne naa”u gallassati K’eeraynne Woggay k’assi shempo gallassata gideega odite.

Poduwa payduwa 49:- Darko doozata ishalissussaa

Dumma dumma darko doozata indaa bolla tokkanaada udidi ooratsabaa kiitetti bessanaada kaalli de’ee kaaluwa maarata kaallite.

1. Darko doozata tossaw maaddee indaanne zeretsata giigissussaa,
2. Indan biittaa koshee keenadan kuntsussaa,
3. Waatidi zeretsay zerettiikko bessidi ubba naati zeretsaa zeranaada udussaa,
4. Gallassan gallassan udettanaw bessee ishsalissuwa leemisuwaassi: haatsaa ushanaw besseega k’opissussaa,
5. Gallassaa gallassan doozata dichchaa kaalli ts’eellanaadanne bantata laggetassi bessanaada minissussaa,

28th Saamintaa

Poduwa payduwa 50:- k’umaa

Naati bollaw maaddee k’umata go”aa odanaada darsara de’ee maarata naagite.

1. Hagappe garsara shiik’ide nak’aashay hintetassi wozanaatsuwa gidee wode naati bollaw maaddee k’umata go”aa detsaan detsan d’iishanaada kawusha ogen k’aamissidi k’onc’issite,
2. Ts’aafuwara gahetetsay de’ee oyshata oychchidi naati zaaranaada udite,

Maaddee k’umata

Giiga k’umaa muussay pats’a gidanaassi baasobaa. Nu bollaa kifileta dichchanaassi dumma dumma k’umaa k’ommoti koshshoosona. Karbohaydireeteti nu bollaassi koshshee wolk’aa immee wode, pirootineti nu mek’etsatanne wolk’aa minissoosona. Shic’atetsay

de'ee k'umati dic'c'ee naatassi koshsheebaa gidee wode, baytaamintinne ma'idineti pats'a gidanaada maaddiide hargeeppe tek'k'oosona. Ha giiga k'umati nuunu pats'a gidanaada issippe kiitettoosona. Issi issi k'umaa do'uwa giddon issuwaappe bolla gidide giiga k'umati beettoosona. Gidoppeattin kawusha ogeen k'onc'issanaw injetanaada k'umati immee go''aada k'umaa do'uwa ts'ap'uwan geloosona.

Wolk'aa immee (karbohaydireteta) k'umata go''aa

Wolk'aa immee k'umati (karbohayidireeteti) kaa'anaada, wots'anaada, kiitettanaada, tamaranaada wolk'aa immoosona. Wolk'aa immee k'umati uruuzeepe, gisteepe, badalaappe, daagussaappe, shonkoraappe, eessaappe, donuwaappe, wots'e donooppe

Bollaa koolee (pirootineta) k'umata go''aa

Bollaa koolee woy pirootine k'umati nunu dic'c'ana malanne pats'a gidanaada udee wode nu bollaa koolussaa kiitaa kiitettees. Bollaa koolee k'umata ashuwaappe, kuttuwaappe, moleeppe, k'uuk'uleeppe, baak'eelaappe, tongoreeppe, ochcholooneeppe, pilaappe, me'o maatsaappe malateebatappe beettoosona.

Hargeeppe tek'k'ee (baytaaminetanne ma'idineta) k'umata go''aa

Hargeeppe tek'k'ee k'umati nu achchata, mek'etsatanne galbata minonne pats'a udoosona. Hargeeppe tek'k'ee k'umata salaat'aappe, k'ost'aappa, santaappe, leheeppe, daro doozatappe h.h.m. gidee wode ayfaafetappe (mangooppe, muuzeepe, paappayaappe, burtukaaneeppe, malateebatappe)

29^{ts'o} Saamintaa

Poduwa payduwa 51:- Naata kiitaa shiishussaa

Naati duma duma wodetan giigisside kiitata issi bolla shiishshidi misiliya mats'aafaa giigissussan hara naatara laameretanaada kaallee maarata naagite.

1. Naati duma duma wode misilidebata, ts'aafidebatanne k'ants'eretsidi wotside kiitata shiishshussaan giigissussaa,
2. Shiik'ide kiitata issi doosen k'achchidi shiishshanaada maaddussa,
3. Giigide misiliya mats'aafaa bantata laggetara laamerettanaadanne be'anaada udussaa,

Wuretsaan bantata kiitata issi bolla shaakkuwa bolla maaran maaridi wotsanaada udite.

Poluwa payduwa 52:- gallassaa paydeebaa

D'shettide laytsaa gallassata paydeega shiishshidi gallassaa paydeegappe aginatanne, gallassata dummayidi bessanaada kaallee kaaluwa maarata naagite.

1. Laytsaa gidдон de'ee gidдон de'ee tammanne naa'u aginata kaaluwa maaraa dummayanaada udussaa,
2. Issi issi aginaan woysa keenaa gallassati de'oonakko d'iishissussaa,
3. Dishettide laytsaa gallassata paydeega/kaalanderiya/ shiishshidi gallassaa payduwaappe aginatanne gallassata dummayidi bessanaada udussaa,

30^{ts'o} Saamintaa

Poduwa payduwa 53:- Muussaa wode boosettanaw bessee wogata

Muussaa wode boosettanaw bessee pats'atetsaa wogata(leemisuwaassi: k'umaappe kasenne geedo kushiya meec'ettussaa, k'umaa mee miishshaa meec'c'ussaa malatettee polota) doyanaada kaalli de'ee poluwa maarata naagite.

1. Haatsaanne saamunaa woy biduwa giigissussaa,
2. Naati kifileeppe keyanaada udussaa,
3. Kushiya barew kushen haatsaa k'olidi, saamunaa okkidi, loytsidi gorpussaanne meec'ettidi bussussaa,
4. Koyron eenotaara de'eegata kaallidi ubba tamaaretikka kaaluwa kaaluwa bantata kushiya meec'ettussaa, doyanaada maaddussaa,
5. Wursetsaanikka k'umaa maanaappe kasenne mi simmidi bantata kushiya saamunaan woy biduwan ubba wode meec'ettussaanne miide miishshata meec'anaw koshsheegada d'iishussussay koshshees.

“O” Kifiliya Timirte pirograamiya

Mala Hiillaa Moojuliya

Kessuwa

Geluwa	100
Mala hiillaa poluwa paydo 1:- misileta oytsusaa.....	101
Mala hiillaa poluwa paydo 2:- misileta dantsussaa.....	101
Mala hiillaa poluwa paydo 3:- misileta okkussaa.....	103
Mala hiillaa paydo 4:- bollaa kifileta misiliya okkussaa.....	104
Mala hiillaa poluwa paydo 5:- Golle medoosata misiliya k'alamiya okkussaa	105
Mala hiillaa paydo 6:- Golle asaa yamati kiitaa kiitteteewode bessee misiliya k'alamiya okkus- saa.....	107
Mala hiillaa paydo 7:- Dumma dumma medosata k'alamiya okkussaa.....	108
Mala hiillaa paydo 8:- Dumma dumma dozata misiliya k'amiya okkussaa	109
Mala hiillaa paydo 9:- urkaappe golle midosata med'd'ussaa	110
Mala hiillaa paydo 10:- C'achchatan pidaleta dantsusaa	111
Mala hiillaa paydo 11:- Uk'aappe med'd'ata kiittettussaa	111
Mala hiillaa paydo 12:- Worak'ataa k'ants'eretsussaa.....	112
Mala hiillaa paydo 13:- Urk'aappe pidaleta med'd'ussaa	112
Mala hiillaa paydo 14:- med'd'ata k'ants'idi dantsussaa.....	112
Mala hiillaa paydo 15:- Tangiraamen golle miishshata dantsussaa.....	113
Mala hiillaa paydo 16:- Doosen med'd'ota med'd'ussaa	114
Mala hiillaa paydo 17:- pidaleta k'ants'eretsussaanne dantseretsussaa.....	114
Mala hiillaa paydo 18:- joometiriya med'd'ota med'd'ussaa	115
Mala hiillaa paydo 19:- pidaletan misiliya dentsussaa.....	115
Mala hiillaa paydo 20:- Ec'eriw nne I naata	116
Mala hiillaa paydo 21:- puuttii dichchaa taarikiya	117

Geluwa

Mala halla wode naati dumma dumma med'd'oti de'ee misileta k'ants'anaadanne oytsanaada, dumma dumma misileta detsanaadanne k'amiya okkanaada, urk'k'aappe moodoliya med'd'anaada, work'ataa k'am'idinne k'ants'eretsidi dumma dumma med'd'ota med'd'uwa dandayanaada uditee wodiya. Mala haalla wodey naati ooratsabaa med'aa dandayaa dichcheega.

Ha moojuliya gidдон kiitata polanaw dandayissee ogeti uttiisona. Ha ogetan doometsaada shiikkideega gidee wode antata hanotaadan dichchi go”ettanaw dandayettees.

3^{ts} Saamintaa

Mala hiillaa poluwa paydo 1:- misileta oytsusaa

“Misileta oytsusaa” geega kiittanaada udidi kaalli de’ee kaaluwa maaraa kaallite.

- Dumma dumma misileta gaazets’atappe, postereeppe, mets’eeteppe, kaalandaretappe h.h.m k’ants’eretsidi giigissuwa.
- Naata zuppen zuppen gididi misileta kartooniya bolla woy doshaa bolla oytsanaada udite.

4^{ts} Saamintaa

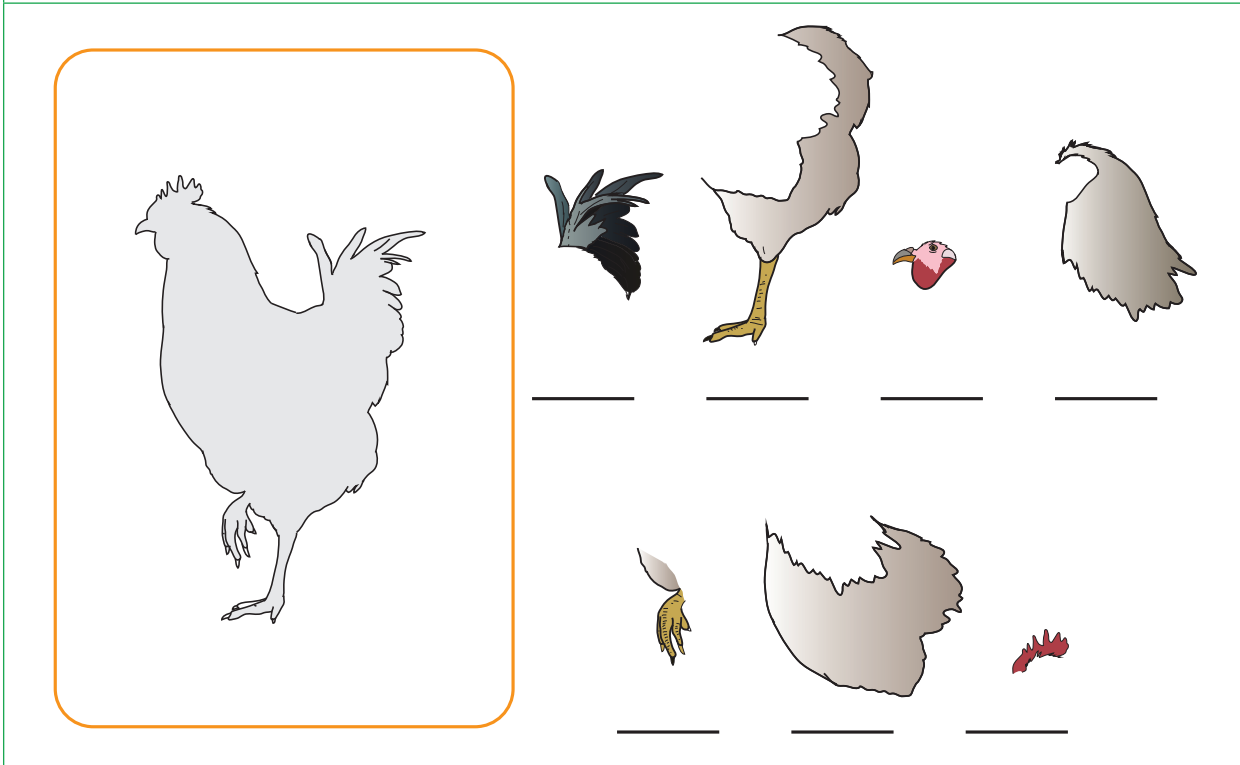
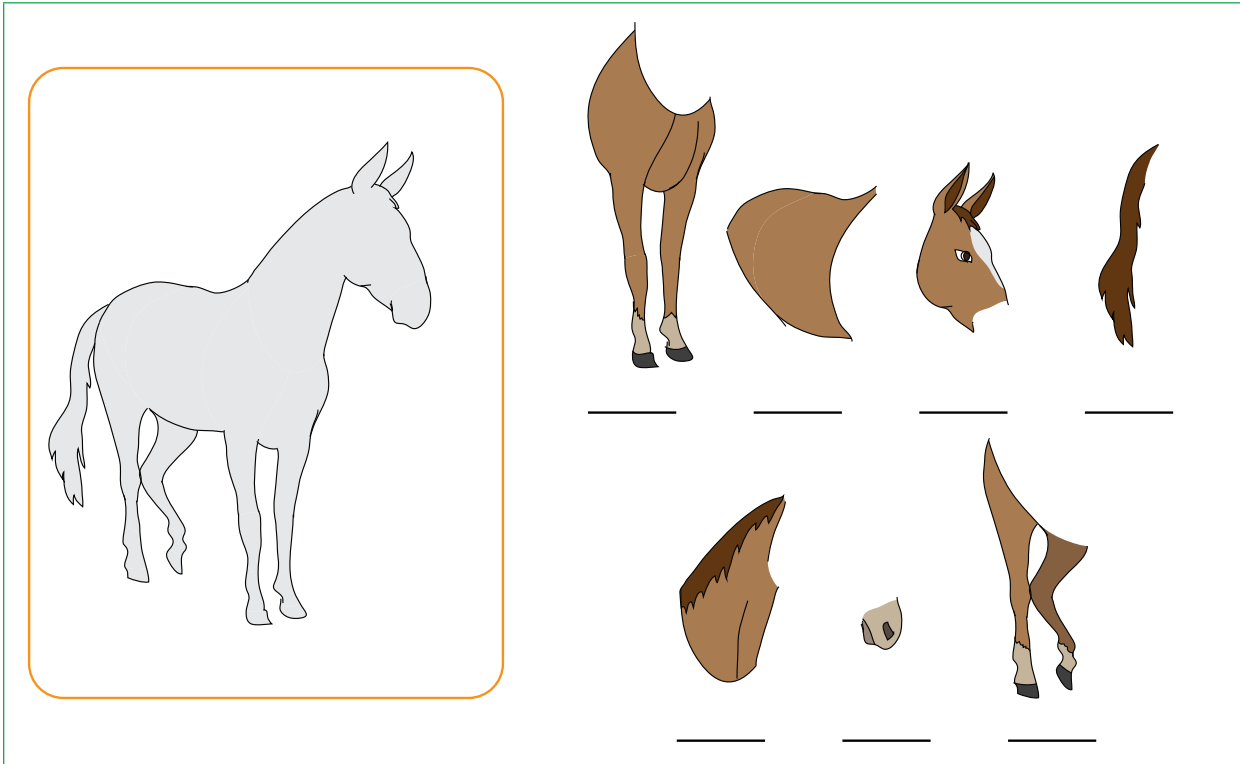
Mala hiillaa poluwa paydo 2:- misileta dantsussaa

Heeran beettee dumma dummabata misilya dumma dumma med’d’aan k’ants’eretsidi naati dantsuwa naati zaari zaari doyanaada udidi hagappe garsara uttide misileta leemisuwaada kaalli de’ee kaaluwa maaraa kaallite.

- Go”aa immide gaazeets’aa, postereta, mets’eeteta, kaalandereta h.h.m dumma dumma med’d’aan k’ants’eretsussaa.
- K’ants’ettee go”aa immide gaazets’ata, postereta, mets’eeteta kalandereta h.h.m. koyro antata med’d’aa bessussaa.
- K’eeri naati bantata zuppen gididi dumma dumma med’d’aan k’ants’erettide misileta biletsay de’ee ogen dantsanaada udussaa.
- Elle dantsidi wurside zuppey ts’oonachchaa gidees.

Leemisuwaassi:

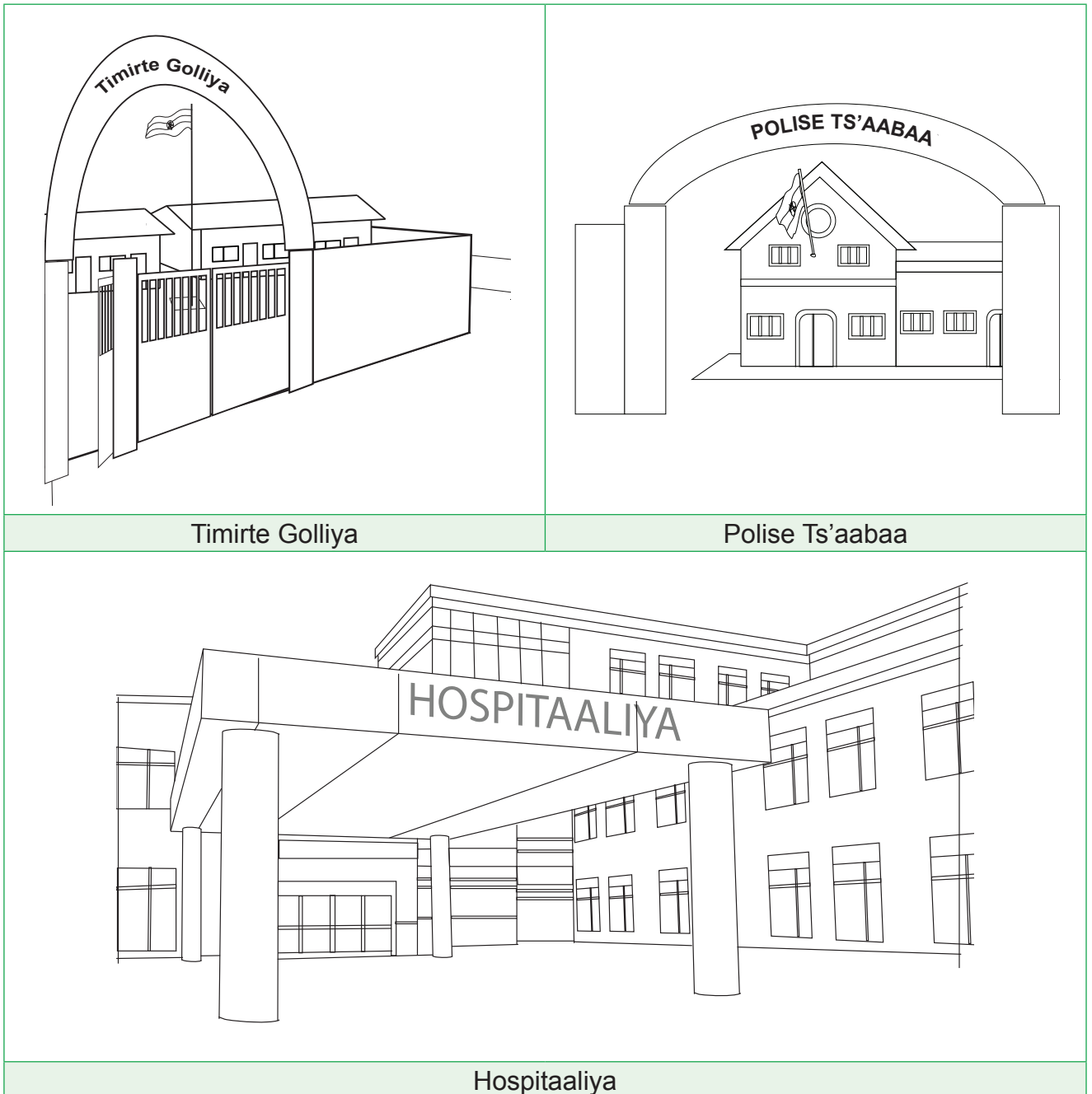
Hagappe garsara de’ee naa”u misileta maaran k’ants’ussay dandayettees. Naati doyettide bee wode peezileti c’oratanne shaaweega udide baanaw koshshees.

Mala hiillaa poluwa paydo 3:- misileta okkussaa

Tamaariya doyssuwa mats'aafaa bolla antata heeran beettee duma duma maaddee ak'ota misiliya naati okkussaa doyanaada hagappe garsara uttide misileta leemisuwa maaran duma duma go'aa immee ek'ota misiliya immidi okkussaa doyanaada udite.

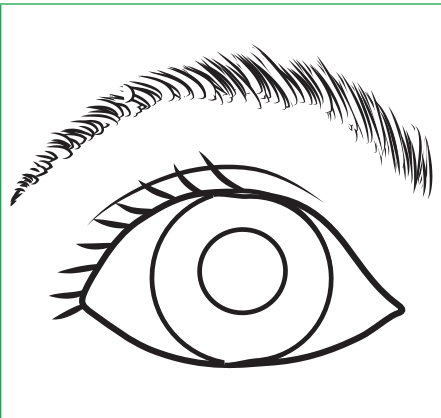

5^{tso} Saamintaa

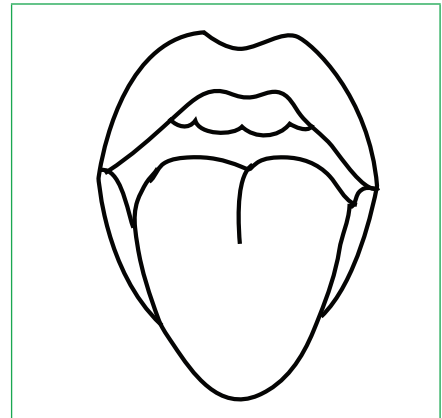

Mala hiillaa paydo 4:- bolla kifileta misiliya okkussaa

Tamaariya doyssuwa mats'aafaa bolla dumma dumma bolla kifileta misiliya k'alamiya okkanaada hagappe garsara uttide misiliya leemisuwaadan misileta immidi okkussaa doyanaada udite.

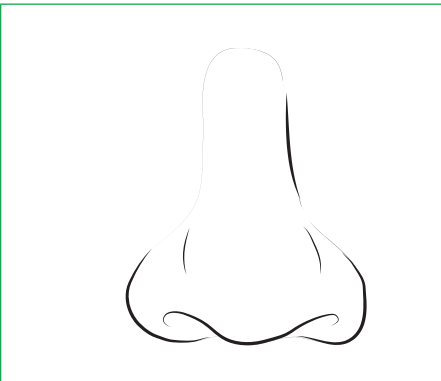
Ayfiya

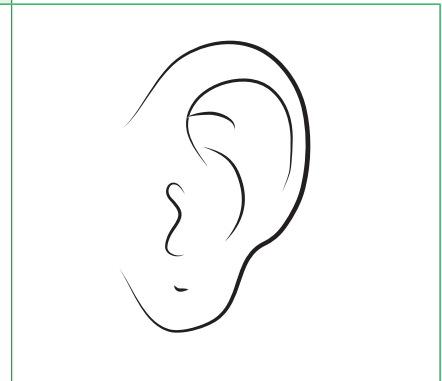
Ints'arissaa

Kushiya

Siid'iya

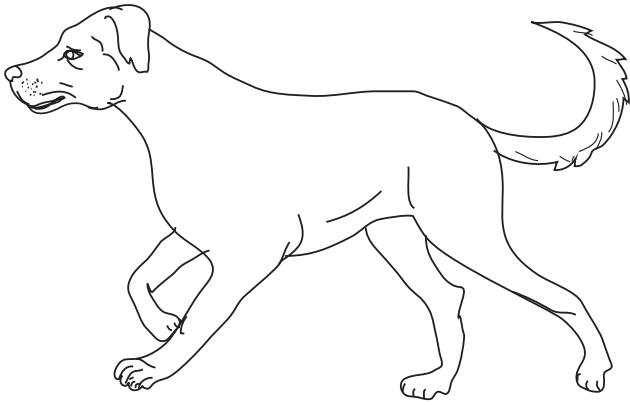
Haytsaa

9tso saamintaa

Mala hiillaa poluwa paydo 5:- Golle medoosata misiliya k'alamiya okkussaa

- Tamaarira doyissuwa mats'aafaa bolla dumma dumma golle medoosata misiliya k'alamiya okkanaada hagappe garsara uttide misileta leemisuwadan misilya immidi k'almiya okkussaa doyanaada udite.

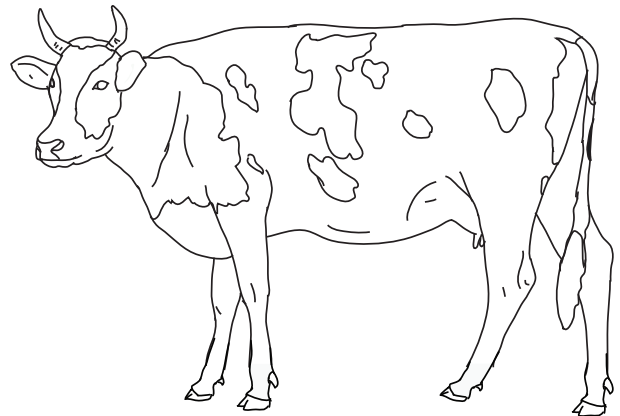
Kanaa

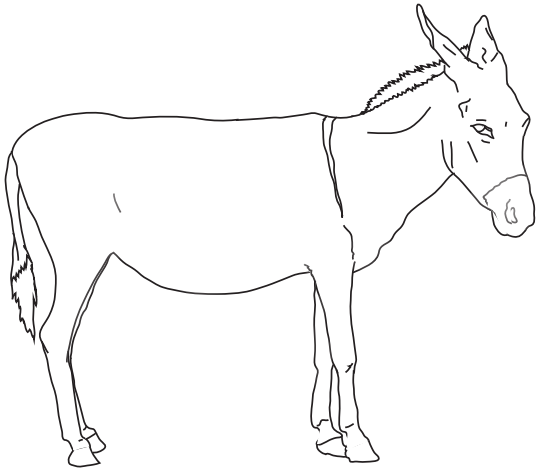
Gabariya

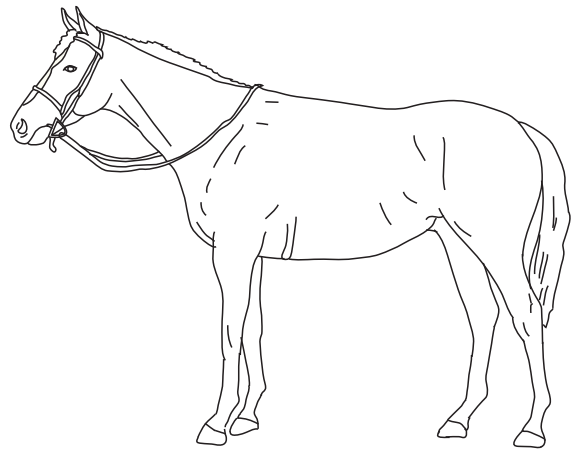
kuttuwa

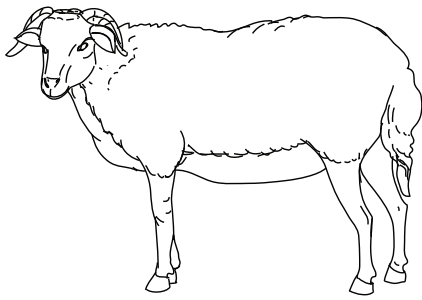
Miizzaa

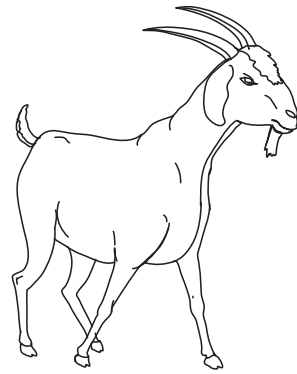
Hariya

Paraa

Dorsaa

Deeshshaa

10th Saamintaa

Mala hiillaa paydo 6:- Golle asaa yamati kiitaa kiitteteewode bessee misiliya k'alamiya okkussaa

Tamaarira doyissuwa mats'aafaa bolla golle asaa yamati kiitaa kiitteteewode bessee misiliya k'alamiya okkanaada hagappe garsara uttide misileta leemisuwadan misiliya immidi k'alamiya okkussaa doyanaada udite.

Aawaa

Aayyiw

Ishaa

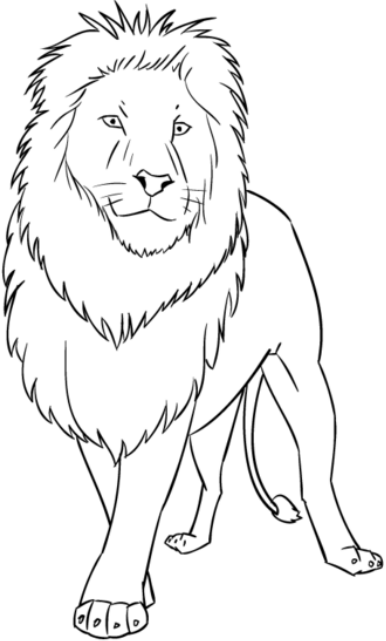
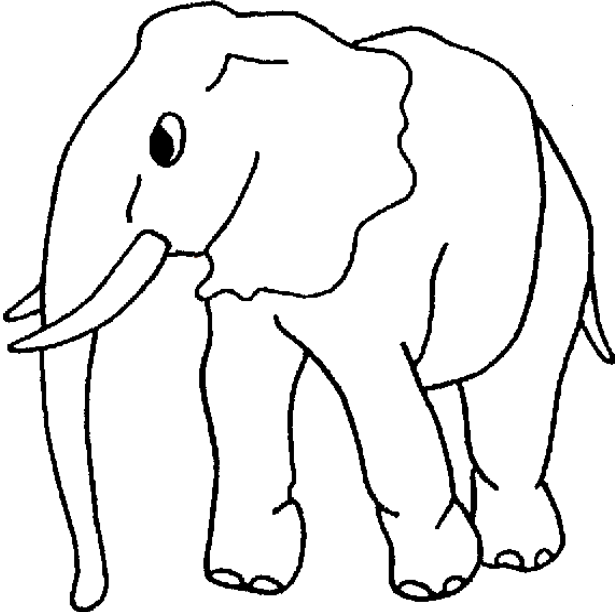
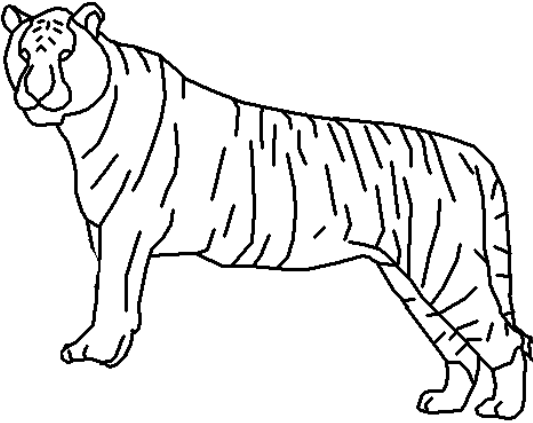
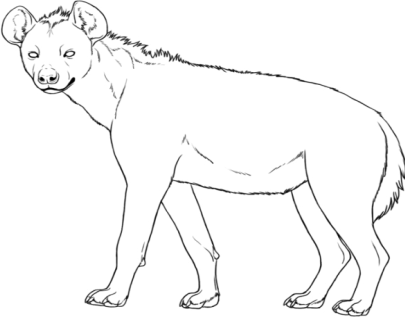

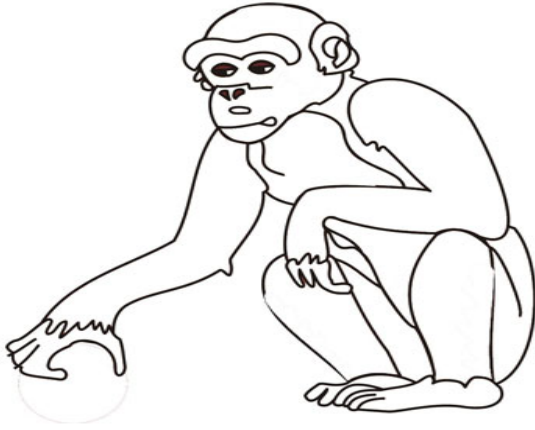
michchiw

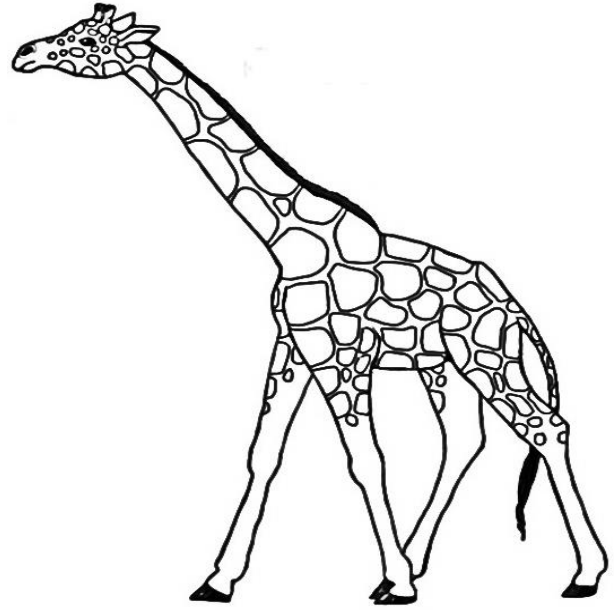
Mala hiillaa paydo 7:- Dumma dumma medosata k’alamiya okkussaa

Tamaarira doyissuwa mats’aafaa bolla dumma dumma medosata misiliya k’alamiya okkanaada hagappe garsara uttide misileta leemisuwadan misilya immidi k’alamiya okkussaa doyanaada udite.

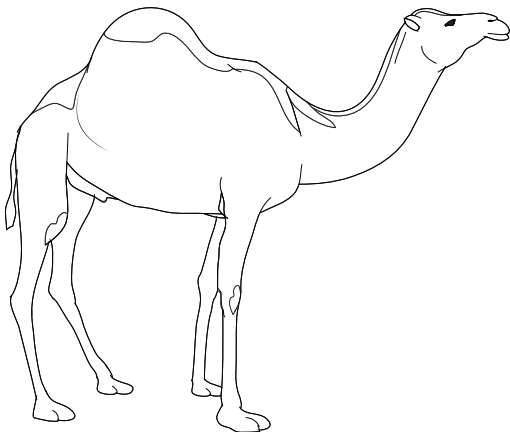
	
Gaammuwa	Dangarsaa
	
Maahiya	Hulluuzuwa

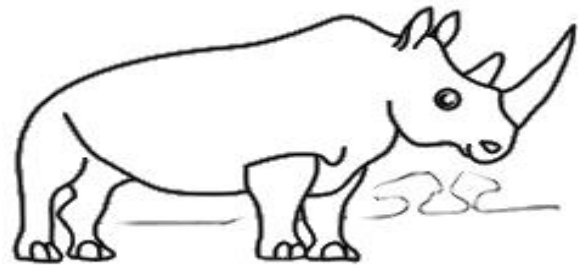
Gelanshuv

Sereetiya

Gaaluwa

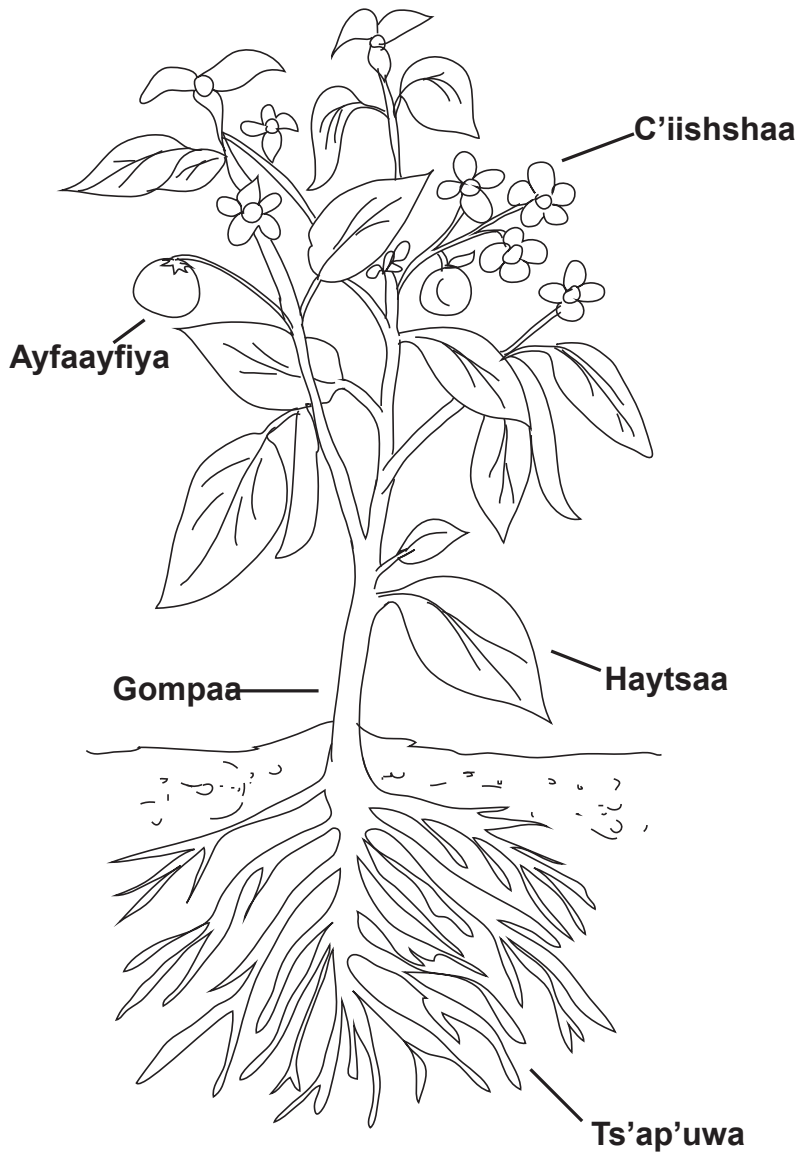
Osuwa

11^{ts} Saamintaa

Mala hiillaa paydo 8:- Dumma dumma dozata misiliya k'amiya okkussaa

Tamaarira doyissuwa mats'aafaa bolla dumma dumma doozata misiliya gompaa, haytsa, ts'ap'oonne c'iishshaa k'alamiya okkanaada hagappe garsara uttide misileta leemisuwadan misilya immidi k'alamiya okkussaa doyanaada udite.

Mala hiillaa paydo 9:- urkaappe golle midosata med'd'ussaa

K'eeri naati gindettide urk'aa go"ettidi golle medoosappe issuwa dooridi med'd'aa med'd'idi doyanaada hagappe garsara uttide leemisuwaadan kaalli de'ee kaaluwa maaraa kaallo.

- Heeraappe beettee med'd'aa giigissanaw hanee biittaa dooridi urk'aa kasetti giigissussaa.
- Urk'aappe golle medosati waatidi med'ettiikko kiiteti bessussaa.
- K'eeri naati dosee medosaa dooranaadanne he med'd'aa kiitetti doyanaada uduwa.
- Wursetsaanikka antati med'd'ide med'aa kifile laggeta bessanaada udussaa.

13^{ts} Saamintaa

Mala hiillaa paydo 10:- C'achchatan pidaleta dantsusaa

- Tamaariyadoyissuwa mats'aafaa bolla c'achchatan pidaliya dantsuwa do yanaada udite.
- Tamaariya doyissuwa mats'aafaa bolla hagappe garsara uttide laamisuwa maaran c'achchatan med'd'ettide yafarata dabbotsidi dumma dumma pidaleta haakkanaada udite.

Ba	Ba	Ba	Ba	Ba
Be	Be	Be	Be	Be
Bi	Bi	Bi	Bi	Bi
Bo	Bo	Bo	Bo	Bo
Bu	Bu	Bu	Bu	Bu

Mala hiillaa paydo 11:- Uk'aappe med'd'ata kiitettussaa

Gindettide uk'aa naatassi shiishussan koshshee golle zaari zaari kiitetanaada udite. Kaallidikka haasayanaada mintsetsite. Kaalli de'ee maaradan kiittissite.

1. Gindettide urk'aa giigissussaa,
2. Gindettide urk'aa naatassi immussaa,
3. Gindettide urk'aappe golle miishshay waati med'd'ettiikko kiitetti bessussaa,
4. Naati be'ide maaradan antati koyyide miishshaa med'd'ussaa do yanaadanne go'aakka odanaada uduwa.
5. Med'd'ide miishshata bantata laggetassi bessanaada uduwa.

15th Saamintaa

Mala hiillaa paydo 12:- Worak’ataa k’ants’eretsussaa

K’alameera de’ee worak’ataa naatassi immidi mak’aseen k’ants’idi bootha worak’ataa bolla oysanaada udite. Kaalli de’ee kaaluwa maaraa kaallidi kiitetsite.

1. K’alameera de’ee worak’atanne irsaasiya giigissussaa
2. Naatassi immussaa
3. K’alameera de’ee worak’ataa mak’aseera k’ats’eretsidi bootsa worak’ataa bolla oysetsidi naata bessussa
4. Neeti be’ide maaradan k’alameera de’ee worak’ateta mak’aseen k’ants’eretsidi bootsa worak’ataa bolla wotsussaa doyanaada uduwa.

Mala hiillaa paydo 13:- Urk’aappe pidaleta med’d’ussaa

Gindettide urk’aa go’ettidi naati pidaleta med’d’anaada udite. Kaalli de’ee kaaluwa maaraa kaallidi kiitetsite.

1. Gindettide uk’aa giigissuwa,
2. Gindettide uk’aa naataw immussaa,
3. Urk’aappe pidaleti waati med’d’ettiikko kiitetti bessuussaa,
4. Naati be’ide maaradan pidaleta med’d’idi doyanaada uduwa
5. Med’d’ide pidaleta bantata laggetassi bessanaada uduwa.

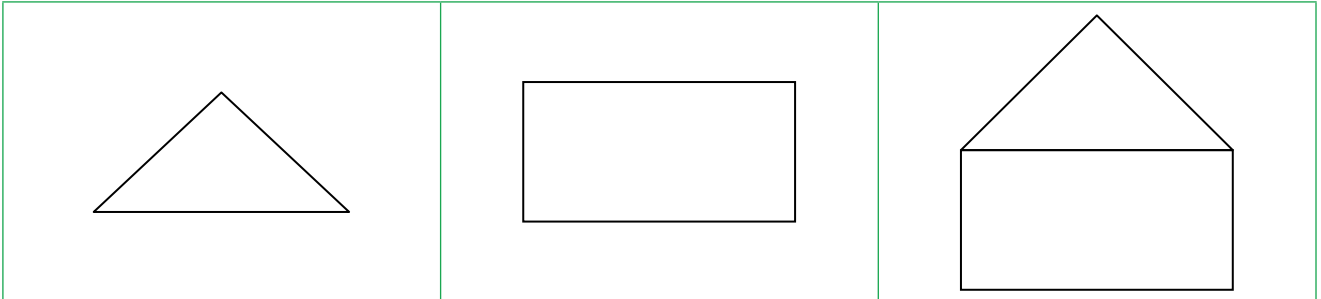

Mala hiillaa paydo 14:- med’d’ata k’ants’idi dantsussaa

Dumma dumma med’d’ata kartooniya bolla md’d’idine yafaraa kaallidi k’ants’ussaan k’ants’ettideega zaari dantsidi doyanaada maaddite.kaalli de’ee kaaluwa maara kaallidi kiitetsite.

1. Kartooinne mak’aseeya giigissussaa
2. Garsara shiik’ide leemisuwa maaradan dumma dumma med’d’ota kartooneen med’d’ussanne yafaraa naagidi k’antsussaa,

3. K'ants'ettide duuts'ata dantsussaan kiitetti bessussaa,
4. Naati be'ide maaradan kartooniya k'ants'eretsidi antati dosee med'd'aa med'd'anaada uduwa.
5. Med'etide med'd'ata kifile laggetassi aybaa med'd'idonaakko odanaada minissussaa.

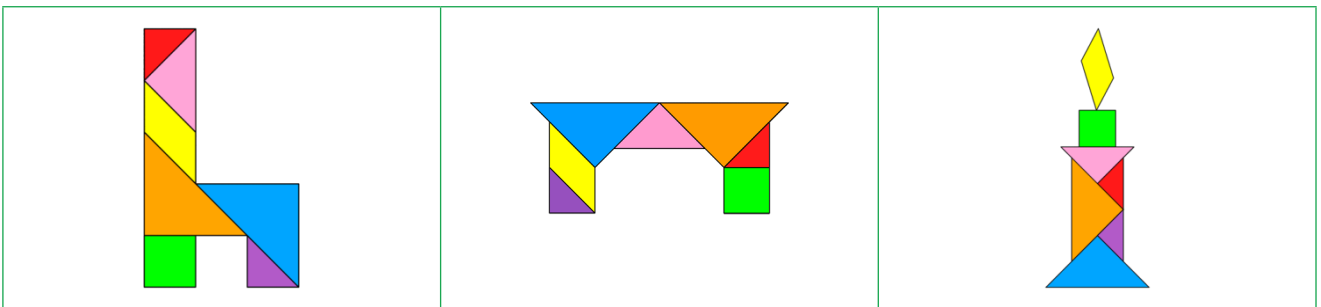

Mala hiillaa paydo 15:- Tangiraamen golle miishshata dantsussaa

Tangiraamiya go''ettidi dumma dumma med'd'ota dants'eretsidi golle miishshata med'd'anaada maaddite. Kaalli de'ee kaaluwa maara naagidi kiitetsite.

Tangiraamiya go''ettidi garsara shiik'ide leemisuwada dumma dumma med'd'ota dantsussaan golle miishshata med'd'anaada udite.

1. Tangiraamiya duuts'ata shiishussaa,
2. Duuts'erettideega naatassi immussaa,
3. Garsara shiik'ide leemisuwada tangiraamiya duuts'ata go''ettidi dumma dumma med'd'oti waati med'd'ottoonaakko kiitetti bessussaa,
4. Naati be'ide maaradan antati koyyide med'd'aa med'd'anaadan doyussussaa,
5. Med'd'ide med'd'ota bantata kifile laggetassi bessanaada uduwa.

17^{ts} Saamintaa

Mala hiillaa paydo 16:- Doosen med'd'ota med'd'ussaa

Ordo doosiya worak'atanne oysetsaabaa go'ettidi k'ants'ereettide worak'atata doosiya bolla oysetsidi med'd'aa kesussaanne oytsussaa doyanaada udite.

1. Ordo dooseenne oysetsaabaa giigissussaa,
2. Miishsha naata zuppen utissidi immussaa,
3. K'ommon de'ee miishshata go'ettidi k'ants'ereettide worak'atata doosee bolla oysetsidi kiiitetti bessussaa,
4. Be'ide maaradan med'd'ata kessussaanne oysetsuwa doyanaada uduwa,
5. Kiiitettide kiiitata kifile laggetassi bessussaa.

18^{ts} Saamintaa

Mala hiillaa paydo 17:- pidaleta k'ants'ereetsussaanne dantseretsussaa

Kardiya bolla ts'aafettide pidaleta k'ants'ereetsidinne dantseretsidi kawusha k'aalaa med'd'anaada maaddite.

1. Kardiya bolla ts'aafettide pidaleta, oysetseebaanne mak'asiya giigissussaa,
2. Kardiya bolla ts'aafettide pidaleta, oysetseebaanne mak'asiya naatassi immussa,
3. Pidaleta k'ats'idinne dantsidi kawushsa k'aalaa med'd'idi bessussaa,
4. Be'ide maaradan kardiya bolla ts'aafettide pidaleta k'ants'ereetsidinne dantseretsidi k'aalaa med'uwa doyussussaa,

27th Saamintaa

Mala hiillaa paydo 18:- joometiriya med'd'ota med'd'ussaa

Worak'ataa k'alam'ussaninne k'ants'ussan duma duma med'd'ota med'd'anaada udidi joometiriya ayfe k'ofaa d'iishanaada;

1. Worak'ataa, yafaranguwa, mak'asiya, irsaasiya, laap'p'isseenne malateebaa misiliya miishshata giigissussaa.
2. worak'ataa go'ettidi joometiriya med'd'aa leemisuwaassi gartuwa, heezzu miyyiya, oydu miyyeyianne malatettee med'd'ota k'alam'idinne k'ants'eretsidi waatidi k'arayanaw dandayettiikko naatassi bessussaa.
3. Kaallidikka ubba naati be'ide maaradan worak'ataa k'alam'idinne k'ants'eretsidi med'd'ata med'd'anaada udite.

30th Saamintaa

Mala hiillaa paydo 19:- pidaletan misiliya dentsussaa

Paydota go'ettidi misileta dentsanaada kaallideegata polite.

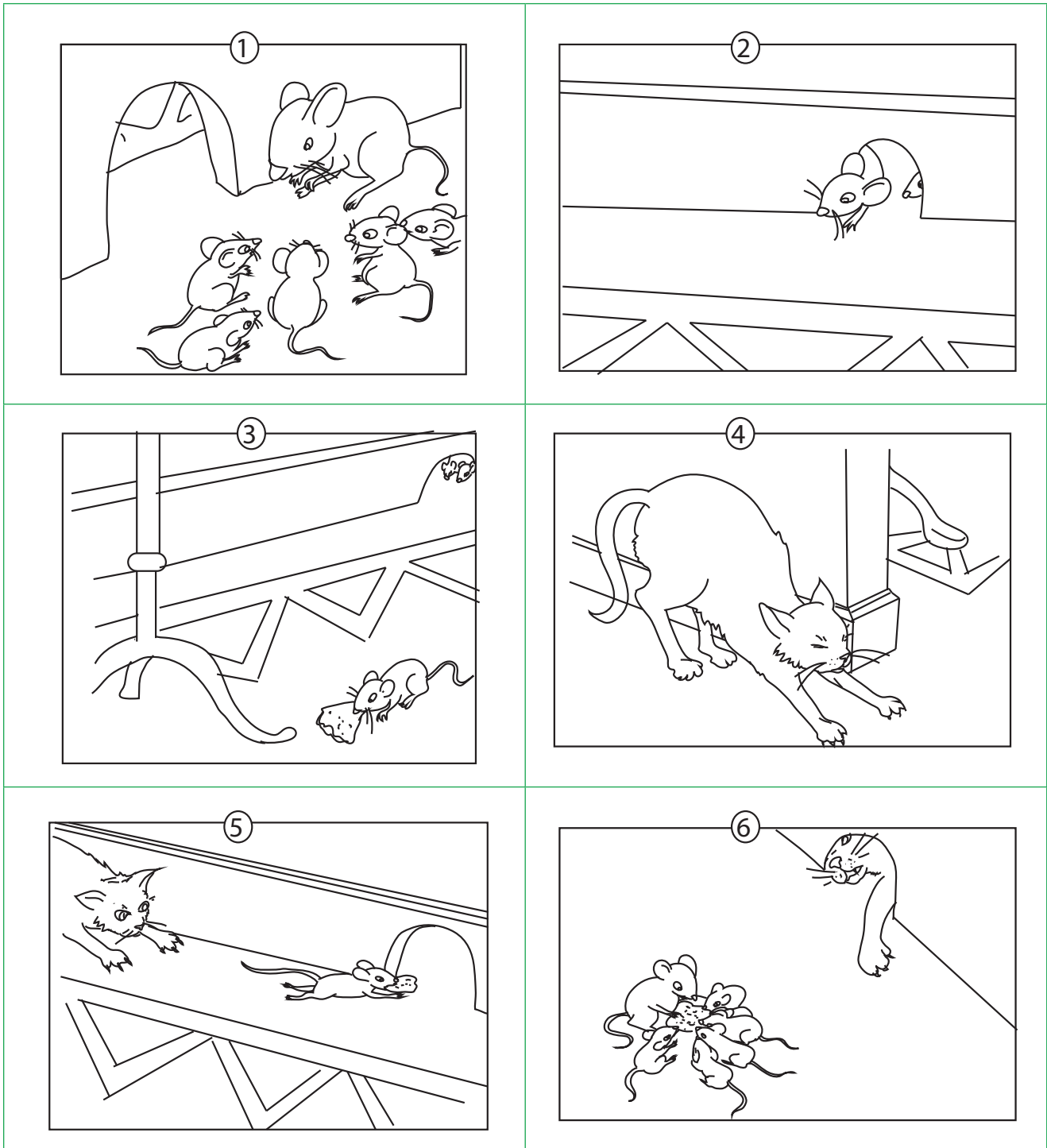
1. Ubba naatika woggan payduwa 3 nne payduwa 8 bantata dawutaraa bolla dentsanaada udite.
2. Payduwa 3 asaa haytsaa paydo 8 gabarii misiliya dentsanaada bessite.
3. Misileta duma duma gallasan zaarizaari dentsanaada udite.
4. Misiliya dentsee burushiya go'ettidi k'alamiya okkanaada minissite.
5. Gujanikka banatata hanideegada heeran beettee duma dammabata misileen woy med'd'on wotsanaada minnissite.
6. Bantata k'ofaa misiliyan k'onc'issuwa dandayanaada duma duma woden injetteegaada udidi kiitaa immite.

31^{ts} saamintaa

Mala hiillaa paydo 20:- Ec'eriw nne I naata

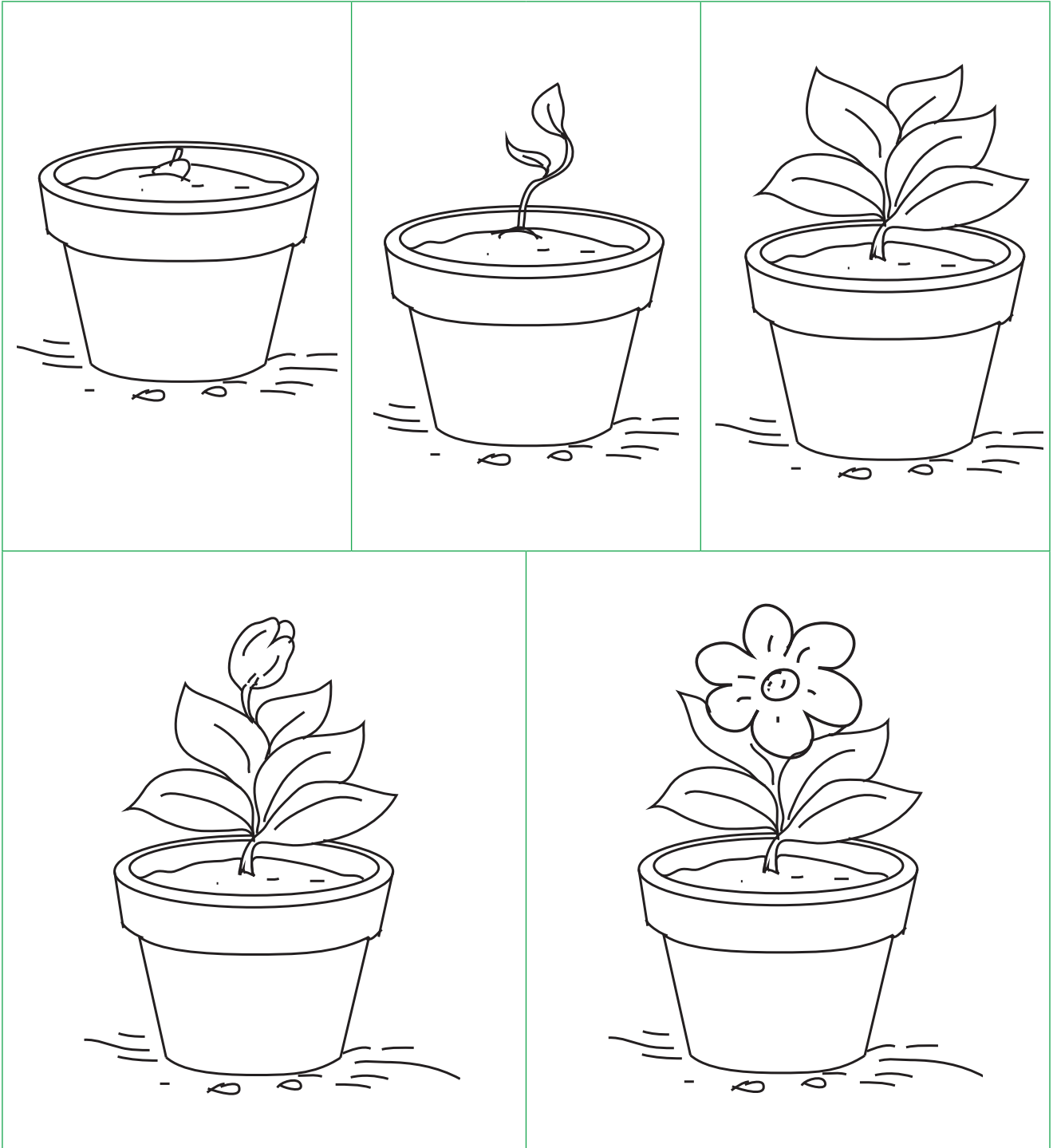
Kaalli de'ee ussuppun kaalereጥee misileta naatassi immidi misileta okkanaadanne misileeppe tossaa woy taarikiya odanaw danadayanaada udite.

Mala hiillaa paydo 21:- puuttii dichchaa taarikiya

Kaalli de'ee kaalereetee misileta naatassi immidi misileta okkanaadanne misileeppe tossaa woy taarikiya odanaada maaddite.

“O” Kifiliya Timirte pirogiraamiya

Kifile gidдон polettee kaassata muujuliya

Kessuwa

Geluwa	122
Kaassaa paydo 1- Aybay si'ettidee?.....	123
Kaassaa paydo 2: Payduwa loottuwa (paydota dabbotsussaa).....	123
Kaassaa paydo 3:- Dumma dumma yeleta laytsay de'ee asata kooshiya dummayussa	124
Kaassaa paydo 4:- Gimbiya kaassaa	124
Kaassaa paydo 5:- Shiik'ota geeddarussaa	125
Kaassaa paydo 6:- k'ohettide asaa naaddussaa	126
Kaassaa paydo 7:- Golle asaa yamata kiitaa	126
Kaassaa paydo 8:- Giyaa kaassaa.....	127
Kaassaa paydo 9:- Pidaliya wots'iya	127
Kaassa paydo 10:- Miishshaa payduwa yafarata	128
Kaassaa paydo 11:- pidaliya gupaa kaassaa	129
Kaassaa paydo 12:- Doominoon pidaleta dantsussaa	130
Kaassaa paydo 13:- Med'd'otanne k'alameta dabbotsussaa	131
Kaassaa paydo 14:- Pidaliya shankattussaa	132
Kaassaa paydo 15:- Med'd'aa koyettee sa'aan yeggussa	133
Kaassaa paydo 16:- Dantsuwa taayyiya	133
Kaassaa paydo 17:- Nu heeraa dichchoytte	134
Kaassaa paydo 18:- Asay med'd'idebata	135
Kaassaa paydo 19:- Biittiya waagadee?	135
Kaassaa paydo 20:- Ta suntsaa gidдон de'ee pidaleta	136
Kaassaa paydo 21:- Birad'd'iya kaassaa.....	137
Kaassaa paydo 22:- kessaa ogeta koshshaa.....	137
Kaassaa paydo 23:- Pidaleta dantsussaa kaassaa.....	138
Kaassaa paydo 24:- Ayfaafiya walakaa.....	139
Kaassaa paydo 25:- Ubbatika Saynnon dosees.....	140
Kaassaa paydo 26:- Hara eeshshaa kochchidi kaa'ussaa	141

Geluwa

Ha moojiliya gidдон kifile gidдо kaassaa polanaassi dandayissee ogeti uttiisona. Ha kifile gidдо kaassay kifiliya gidдон tamariidde de’ee hallata minissanaassi guja k’aats’uwa ts’alaalaa gidennashi waana tamarisso hallaa. Gujjan kaassati zuppen polettee gishaw naati zuppen tamaroonne kiitettussaa eraa, hallanne ts’eelaa dichchoosona.

Koyron issi issi naati kaassaa maaraa wozanaatsideega d’iishite. Kaassaa maaraan kaa’ussaynne kaa’ennan aggussay kaaletsee go”aanne mk’ohaa erissite. Hegappe kaassaa wode mata kaaluwa udidi koshshee k’ofaa immite. issi aassa gidie k’onc’isoy immettideegaw k’onc’issuwa woy azazuwa kaallite.

Ha moojiliya gidдон kaassata polanaassi dandayissee hallati/ogeti uttiisona. Ha hallati doometsaassi shiik’ideegaw de’ee hanotaada gujji aassidi go”ettanaw dandayettees.

1^{ts}o saamintaa

Kaassaa paydo 1:- Aybay si'ettidee?

Naati nashechchaanne dagamaa sissaa dummayanaada kaalli de'ee kaaluwa maarata naagite.

1. Kaassay sissaabaa gidideega naatassi odussaa,
2. Naata baggan garto mallaa med'd'idi bantata deemuwa saleedaakko yuushshidi uttanaada oychchussaa,
3. Dumma dumma antataw si'ettee sissata ts'eeganaada naata oychchussaa leemisuwaassi (hank'uwa, nashechchaa, sid'iya, kayyuwa)
4. Kaalli de'ee c'achchata k'onc'issidi kiitettidi bessussaa,
  - Amaride sissaa misiletan bessussaa, leemisuwaassi: nashechchaa, hank'uwa, kayyuwa yashshaaa h.h.m.
  - Naati misiliya bolla beettee sissay aybaaneekko malanaada udussaa,
5. Ubba naati kaaluwa kaaluwn dumma dumma sissata malatissidi bessanaada udussaa,

Tobbiya oyshata :

1. kaassay woysee? Ayissi
2. kaassaape aybaa d'iishidete?
3. kaassaa kaa'anaassi aybaa aybaa udanaw koshshii?
4. ayba aybay nashechchii? Aybayshe kayyoy?

Kaassaa paydo 2:- Payduwa loottuwa (paydota dabbotsussaa)

“payduwa loottuwa” gee kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwa maarata naagite.

1. Naata 4-6 zuppen uttissussaa,
2. Loottota/payduwa kardeta zuppeessi immussaa,
3. K'ants'ereetide paydota ts'aazan de'ee paydotara dabbotsusnaan kaassaa naata bessussaa,
4. Naati be'ide maaran paydota ts'eegide dabbotsidi dummayanaada udussaa,

Tobbiya oyshata:

1. Kaassaa dosidete? Ayssi?
2. Kaassaa kaa’anaw aybaa aybaa udanaw koshshii?

4^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 3:- Dumma dumma yeleta laytsay de’ee asata kooshiya dummayussa

“Dumma dumma yeleta laytsaa gidдон de’ee asata kooshiya dummayussaa” gee kaassaa kaassanaassi kaallee kaaluwa maaraa kaallite

1. Koyron dumma dumma yeleta laytsaa gidдон de’ee asata kooshiya sissusnaan dummayanaada oychchussaa(leemisuwaassi: c’imaa, donzaa, pantsaa, k’eeeri naa’aa/iw, mac’c’aa, attumaa h.h.m.)
2. Ha maaran dumma dumma yeleta laytsaa gidдон de’ee asata kochchanaada udussaa,
3. Naati kochchide maaraadan kaaluwa kaaluwan de’ee kooshiya sissanaada udidi hara naati k’assi O koosheeneekko haasayanaada udussaa,

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woyseeshsha? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d’iishidete?
3. Kaassaa ts’oonanaassi ayba aybaa udanaw koshshii?

7^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 4:- Gimbiya kaassaa

“Gimbiya kaassaa” gee kaassaa kaassanaassi kaalli de’ee kaaluwa maaraa naagite.

1. Naata 3-4 zuppen gididi uttanaada udussaa,
2. Gimbeessi hanee dumma dumma miishshata leemisuwaassi dantseretee lastik’eta, maarettee ts’awulata, lee’o lee’o zangeta h.h.m. zuppeessi immussaa,
3. Naati zuppeen gididi dumma dumwabata gimbiya med’d’anaada udussaa,
4. Gimbide gimbiya bantata kifile laggetassi bessanaada udussaa,

Tobbiya oyshata:

1. Kaassaay woyseesha? Ayssi?
2. Kaassaa ts'oonanaassi aybaa aybaa udanaw koshshii?

8^{ts'o} Saamintaa

Kaassaa paydo 5:- Shiik'ota geeddarussaa

“Shiik'ota geeddarussaa” gee kaassa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata naagite.

- Joomeetiriya med'd'aa med'd'ota, suuppa shuchchata, mitsaa ayfeta, h.h.m. naa”u naau sibaakota zuppeen wotsussaan naatassi immussaa,
- Naati immettide sibaakkon naa”u dirsata woy shiik'ota med'd'anaada udussaa,
- Kaallidikka naa”u dirsatan antati koyyide keena joomettiriya med'd'aa med'd'ota, suuppa shuchchata, mitsaa ayfeta h.h.m. yegganaada udussaa,
- Hegappe naa”u antati med'd'ide dirsata mataan matan wotsanaada issi issi dirsaa gidдон de'ee paydetteebata paydanaada udussaa,
- Hegappe ayba shiik'oy dariikko, ayba shiikoy laafiikko woy k'ara gidiikko tobbettanaada udussa,
- Shiik'ota geeddaridi kifile laggetassi odanaada minissite.
- Ha doyissuwa zaari zaari kiirttidi shiik'ota med'd'ussaanne geeddarussaa ayfe kofaa d'iishanaada udite.

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woyseeshsha? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d'iishideetee?
3. Kaassaa ts'oonanaassi ayba aybaa udanaw koshshii?

9^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 6:- k’ohettide asaa naaddussaa

“k’ohettide asaa maaddussaa” gee kaassa kaassanaassi kaallee kaaluwa maarata naagite.

1. Naatappe issoy k’ohettidee asaada akkidi leemisuwaassi: burc’uk’k’oy k’ants’ideegaada, uloy sakkideega h.h.m. gididi kiitettanaada udussaa,
2. Hara laggeti ogeera aad’d’ee wode k’ohettin be’etteegaada malatissidi koyron waanideekko oychchanaadanne koyro maaddoy immanaada udussaa,
3. Kosheega gidikko golle asaw kiitteegaada udussaa,
4. K’hettide na’aa golle asat yiidi bantata na’aa maaddeegaada udussaa,

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woyseeshsha? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d’iishideetee?
3. Kaassaa ts’oonanaassi ayba aybaa udanaw koshshii?

11^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 7:- Golle asaa yamata kiitaa

“Golle asaa yamata” gee kaassaa kaassanaassi kaalli de’ee kaaluwa maaraa naagite.

1. Naatai zuppen zuppen gididi dumma dumma yamata kiitaa shaakkoosona (aawayga, aayyiiga, naatayga nne haratayga),
2. Shaakettide golle asaa kiitaa maaraadan malatissidi kaa’ussaa doyanaada udussaa,
3. Doyide maaran kifile laggetassi golle asaa kiitaa malatissidi bessanada udussaa,

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woyseesha? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d'iishideetee?
3. Kaassaa ts'oonanaassi ayba aybaa udanaw koshshii?

Kaassaa paydo 8:- Giyaa kaassaa

“Giyaa kaassaa” gee kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwa maarata naagite.

1. Naati zuppeen zuppen gididi amarideegati zal'eega harati k'assi zal'eegata udusnaan,
2. Shameegatawunne gido zal'eegataw duma duma biraa nooteta immussaa,
3. Zal'eegati duma duma zal'etteebata oyk'k'idi shiik'k'anaada udussaa (leemisuwaassi: irsaasiya, biiriya, kibiriite keetsaa, duma duma aysahaytsa, duma duma suuppa shuchchata h.h.m.)
4. Kaallidi naati koyyidebaa oyhchidi shamaa do yanaada uduwa,

Tobbiya oyshata:

1. Kaassay woyseeshsha? Ayssi?
2. Kaassaappe aybaa d'iishideetee?
3. Kaassaa ts'oonanaassi ayba aybaa udanaw koshshii?

13^{ts'o} Saamintaa

Kaassaa paydo 9:- Pidaliya wots'iya

“Pidaliya wots'iya” gee kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwa maarata naagite. Naati pidaleta eranaadanne geetettide pidaleen doomettide k'aalata k'oppussaa doomanaada udite.

1. “Ts'eellite ! issi saaniya wots'ey de'ees. Hinteta gidoppe aappunati wots'ee miidettee? hagi pidaliya wots'iya, Ha”i wots'iya k'aatsan, hegappe ta ayfiya c'iilimmade issi pidaliya goochchana,” ane hintettikka wots'iya k'aatseega malatite, wots'iya laac'c'ite, k'maamiya gujjeega malatite, kaallidikka hinteti wots'eeppe pidaliya kardiya kessusnaan (pilaash kardiya) hinteta kushen oyk'k'ite.
2. Kardiya bolla ayba pidaley de'iikko naata oyhchite. Kaallidikka naati pidaliya eranaada “ha pidaliyan doomettee k'aalaa ooni k'oppaanaw dandayii?” giidi oyhchite.

3. Naati malatettee pidalen doommoosona gee k'aalata ts'eegeeta. Hinte k'assi ha pidaleta saleedaa bolla ts'aafussan pidaletakko ts'orsite. Naatassi hagi mettootseega gidee gishaw amaride leemisota immidi maaddite.
4. Naati maaradan kaaluwa kaaluwan saaniya gidдон de'ee hara pidaleta dentsussa essoppo,
5. Naati timirte kifile gidдон yuuyyanaadanne dentside pidaletan doomettee aybabaakka koyi demmanaada udite,
6. Naati k'aalaa tamarussaa doommee wode “k'aalaa wots'iyaa” giigissoosona. Kifile gidдон de'ee tamaareta ts'eegettee suntsaa go”ettanaw dandayoosona.

Tobbiya oyshata:

Naati pidaliya wots'iyaa kaassaa kaa'idi dumma dumma pidaliya suntsata dummayussan pidaletan doomettee k'aalata ts'eeganaada oychchite.

Kaassa paydo 10:- Miishshaa payduwa yafarata

“Miishshaa payduwa yafarata” gee kaassaa kaassidi dumma dumma miishshata do'ettidesaan wotsussaa do yanaada udite.

“Miishshaa payduwa yafarata” gee kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwa maaraa naagite. Naati kardiya bolla de'ee paydooda kifile gidдон malatettee miishshata shiishshidi payduwan yufaraa med'd'oosona.

1. “Issi kaassaa kaa'anaw hanooso ! bollan paydoy de'ee kardiya ta hintetaw immana kardey besseebata c'oratetsaa shiishshanaw bessees. Leemisuwaasssi kardiya bolla issibay de'ikko issi miishshaa, naa”ubay de'ikko, naa”u miishshaa shiishsheega gidees. Ubbatawukka gelidee?”
2. Payduwa kardiya guyye zaaridinne naati miishshaa shiishshanaada udite.
3. Issi kaalla haga udikko kardeenne antata miishshaa payduwa yafaraa med'd'anaada udite. “Ayba yafaray kasetii? Paydotappe loytsidi laafay awugee? miishshatappe loytsi guutsa c'oratetsay de'eega shiishshideegi oonee?”
4. Payduwa iissoy dardiya bolla de'ee naati sintsakko yuussan ba ak'uwan wursetsa hadirsa baggan miishshaa miyyen payduwa sa'aa bolla wotsite.
5. Kaallidikka naa”u miishshaa shiishshide kardetanne bantata miishshaa koyro miishshatappe ushachchara wotsanaada udite.
6. Ubba kardetikka sa'aa yafaraa gidдон yaana gakkanaashin udite.

7. Kardeekkonne miishshaakko ek'idi naata ts'eegite leemisuwaassi: payduwa issuwa kardiyakko ek'idi issita giite, hegappe na'ay shiishshide miishshaakko ts'orsite suntsaan ts'eegite, hegappe payduwa naa''aa kardeekko ts'orsidi kaallidi naa''u miishshataakko ts'orsusaan naa''u miishshata suntsaa ts'eegite.
8. Ha udideegappe guyye naati miishshata ehidesaakko zaaridi wotsanaadanne payduwa kardeta zaaranaada oychchite.

Tobbiya oyshata:

- Naati kardiya bolla de'ee paydota kifile gidдон malatette keenaan de'ee miishshata shiishshidi payduwa yafaraa med'd'anaadan oychchite.

Kaassaa paydo 11:- pidaliya gupaa kaassaa

“Pidaliya gupaa kaassaa” gee kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwa maaraa naagite. Naati gupaa kaassaa kaa'idi pidaletanne issi issi pidaliya kooshiya ts'eegide kaa'anaada udite.

1. Heezzu oyddu miyye ts'arap'p'eeza sa'aa bolla kifiliya gidдон chookkeen woy biittaaan dentsoosona.
2. Issi issi oyddu miyyeen issi pidaliya wotsite. Leemisuwaassi:

Ba	C'a	Da
----	-----	----
3. Kallidi kaassaa wogata naatassi k'onc'issite, “ha”l kaassaa kaa'ana issoti issoti guppee wode oyddu miyyeen issi pidaliya guppeeta, issi issi pidale bolla guppee wode pidaliya k'aalaa d'ok'k'u udidi ts'eegeta”
4. Koyron oyddu miyyiya yed'd'idi bessidi nne pidaliya “Ba” geeta, hegappe kaalli de'ee oyddu miyyeekko duppidinne pidaliya “C'a” giidinne kaallidi wursetsa oyddu miyyeekko guppidi pidaliya “Da” geeta.
5. Ubba naati kiitettanaada udite. Haga udanaw dandayide naata galatite nne haga zaaridi polanaw dandayibeennaygati dandayanaada minissite.

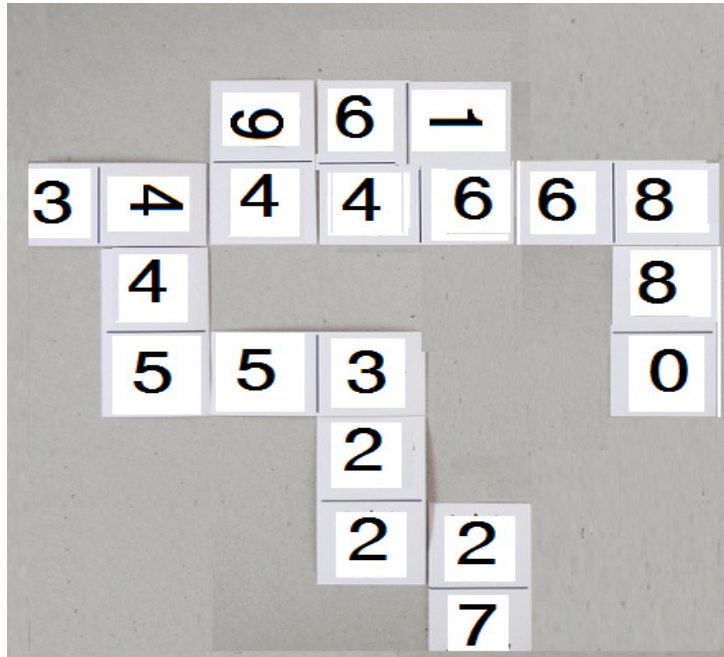
Tobbiya oyshata:

- Naati gupaa kaassaa kaa'idi pidaletanne issi issi pidaliya kooshiya ts'eegide kaa'anaada udite.

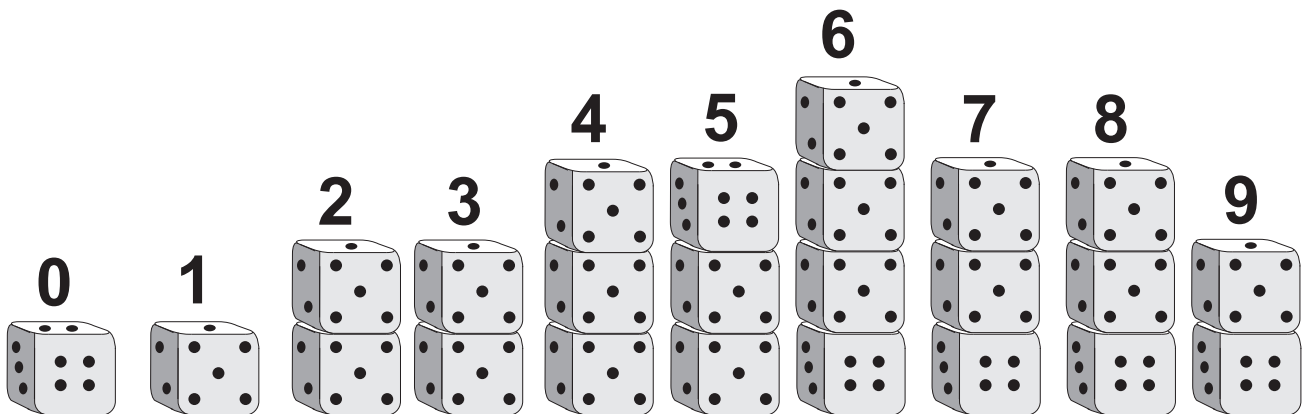
14th Saamintaa

Kaassaa paydo 12:- Doominoon pidaleta dantsussaa

“Doominoon pidaleta dantsussaa” gee kaassaa kaass’di payduwa gidдон de’ee dabbotetsaa d’iishanaada udussaa. astamaarentoo naata ichcheshu zuppen gishussan payduwa, doominota naatassi antata ts’arap’p’eeza bolla gishite, hagappe koyro denduwa immidinne kaassaa bessusaan maadduwa udite. Ha hanotaan kaa’iide dumma dumma misileta bessanaada udussaa.

Tobbiya oyshata:

Payduwa doominota kaa'ussan payduwa shaakkanaada oychchite.

Kuuyetsaa: payduwa doominota kaa'ussan paydota issuwa haaraappe dummayussa d'iishussaa.

Kaassapaydo13:-Med'd'otannek'alameta dabbotsussaa

Med'd'otanne k'alameta dabbotsussaa kaassaa kaassusan yewota gidдон de'ee dabbotsaa wozanaatsanaada udite. "Med'd'atanne k'alameta dabbotsussaa" gee kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwa maaraa naagite.

Naata ussuppaa ussuppaa zuppen gishidi issi issi zuppeessi dumma dumma k'alameta okkettide malatettee med'd'ata hegaadanikka dumma med'd'ay de'eegatanne malatettee k'alameen okettide duuts'erettideegata gishussa. Hegappekka:

1. Malatettee med'd'ayne k'alameey de'eega dabbotsussaa,
2. Dumma dumma med'd'ata k'assi issi mala k'alameera de'eegata dabbotsussaa,
3. Dumma dumma k'alamiya gidoppeattin issi mala med'd'ay de'eegata dabbotsussaa dandayanaada maaddussaa,
4. Koyrottidi dabbotsussaa dandayideegi ts'oonachchaa gidees.

Tobbiya oyshata:

Med'd'atanne k'alameta dabbotsussaa kaassaa kaassidi antata gidдон de'ee dabbotetsaa oychchite.

15th Saamintaa

Kaassaa paydo 14:- Pidaliya shankattussaa

“Pidaliya shankattussa” gee kaassaa kaassussaan pidaliya k’ommota dummayanaadaa udite. Ha kaassaa kaassanaassi kaalli de’ee kaaluwa maaraa kaallite. Issi issi naati pidaley de’ee kardiya akkidi malatettee pidaley de’ee hara na’ay oykkide kardeera dabbotsees.

- Doommanaappe kasetidi issi issi pidaleessi naa’u kardeta giigissooso,
- Issi issi naatassi issi ksrdiya immite (pidaleeppe deride hara naati de’ikko issi issi na’aassi/iissi gidee kardeti de’ana gakkanaw pidaletappe amaride duuk’ettideega giigissidine issi issi pidaliya bolla k’ara c’oratetsay de’ana mala udite)
- Naati ek’k’ee wode “issi issi naatatassi issi pidaley de’ees. Ha’I kifile gidдон yuuyyidi hintataygara malatettee pidaley de’ee na’aa/iw demmite. Malatettee pidaley de’eegaada d’iishanaassi kardiya loytsidi ts’eellite. Hinteta laggiiya demmee wode garto med’d’idi de’ee naatakko simmidinne issi bolla uttite. Hinteta laggay ellekka demmanaw dandayeega d’iishite ”
- Koyron zuppiya med’d’ide naata galatite. Naa’antson, heezantson, oyddantson h.h.m. yuushuwan yee naata suntsaa odite. Ubba naataka galattideegada d’iishite. Issi issi naati dumma minotetsayne tamirteessi de’ee koshshay daranaada k’oppite.
- Issi issi zuppey bantata kardiya bessanaadanne antataw de’ee pidaliya (astamaarey antati tammaribeenna pidaliya suntsaa odanaw dandayees).
- Kardeta walakkidi zaaridikka hega udo. 15 ppe 20 dak’iik’ata woy naatassi koshshay de’ee wodiya gakkanaassi bo.

Tobbiya oyshata:

Pidaliya shankaa gee kaassaa kaassussaan pidaliya suntsaa/k’ommuwa shaakkuwa danday-ideegaada oyshchite.

17^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 15:- Med'd'aa koyettee sa'aan yeggussa

Dumma dumma peezileta dantsussan “med'd'aa koshsheesaan yeggussaa kaassaa” kaassusnaan ak'uwanne keenaa gidдон de'ee dummatetsaa doyanaadan udite. ha kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwea maarata kaallite.

1. Dumma dumma peezulota leemisuwassi gabari, kanaayga, golleega h.h.m. giigissussaa.
2. Piizuleta dantsidi/gasetsidi bessussaa,
3. Naati ts'ellide maaran kiitettanaada udussaa,

Tobbiya oyshata:

Ayba ayba peezulotara erettidete?

18^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 16:- Dantsuwa taayyiya

“Dantsuwa taayyiya” gee kaassaa kaa'anaada udidi antati eree pidalen k'aalata med'd'anaada maaddite. Ha kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwa maaraa naagite.

1. 6-10 dumma dumma miishshata giigissidinne shiishshidi taayyene woy saats'iniya gidдон wotsussaa,
2. Naati hinteppe sintsara gartuwa woy maaran uttissussaa,
3. “Dantsuwa k'aalaa kaassaa kaa'anaw hanooso! Taayyiya yuushuwara aad'd'ana hanooso, issi k'aalaa gee wode taayyiya gidдoppe dantsoy ha k'aalan doometteebaa akkeeta. Dantsuwa k'aalay haga malaa k'aalay de'ee issibaa gidideega k'oppite.” Taayyiya gidдoppee boosiya ekkanaada diikko hinteti koosiya akkeeta. Gaassoykka ha kooshey issoy issuwara malatettee gishaassa. Dank'uwa k'aalati boosiyanne koosiya. Ts'eegettee k'aala suure k'aalaa gidanaw bessennayga dogoppite. Koosiya gee k'aalara kooshiyan malatetteega gidanaw dandayees.
4. Taayyiya koyro na'aakko aatsite. He taayyiya gidдон de'ee miishshatappe isson doomettee dantsuwa k'aalaa ts'eegite.

5. Naati hinte giide k’aaalan doommettee miishshaa akkanaada oychchite.
6. Suure doorikko galataa shiishshidine taayyiya gidon de’ee miishshaa kochchanaada udite. hegarakka kaallee na’aakko/ikko aatsite. Suure doorennan aggikko miishshaa sunsaan kooshiya zaari ts’eegite. Hegappe malatettee kooshey de’eegaada oychchite. Haga issi dak’iik’aassi woy na’ay/iya suure doorana gakkanaw udite.
7. Miishshata c’oratetsappe naata c’oratetsay darikko ooratsa dantsuwa k’aala (naa”antso, hezzantso malatettee wodeessi miishshaa dooree wode) go”ettite.

Tobbiya oyshata:

Kaassaappe ayba ayaba k’aalata med’d’ussaa dandayidette? ayba k’aalaa med’d’ussay hinteta deets’idee?

19^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 17:- Nu heeraa dichchoyite

“Nu heeraa dichchoyite” gee poluwa kaassaa kaassusan heeraa aybeekko d’iishanaada maaddite. Ha kaassaa kaassanaassi kaali de’ee maaraa naagite. Naatara heeraa dichchussaa guussaykka antati doseebaanne k’aratanaw besseebaa bolla tobbettidi kaalli de’ee kaalo maarata kaallidi kaassaa kaa’anaada udite.

1. Pilippe chartiya giigissidi naata 5-6 gakkanaw de’ee zuppen shaakkidi woy astamaarey keyidi lo”o biitttaa mak’uwa doorussaa. Hegappe ha ak’uwa leemisuwa gidee heeraa dichchussaa.
2. Astamaarey ha”i nu heeraa dichchanaw hanooso giidi zuppeessi odussaa kaallidi naati bantata heeraa de’eebata (leemisuwaassi: timirte goolliya, ogiya, dozaa, medosaa, hospitaaliya, giyaa) dummayanaada udussa.
3. Heeraa beettee miishshata (urk’aa, worak’ataa, kollaa, puuttuwa, maata haytsaa, mitsaa, k’alameera de’ee irsaasiya, dumma dumma k’alameta) naatassi immidi k’ommora paatettide heeraa bantataw dooridi med’d’anaada udussa.
4. Worak’atiya bolla med’ettee heeraa gidon amaride haakotetsay de’eega d’iishussussaa,
5. Heeraa dic’c’idi wurideegappe guyye antati kiitettide kiitaabaa naata tobbissussaa.

Tobbiya boyshata:

1. Kaassaappe lotsi hinteti dosideegi aybee?
2. Karatanaw besseebati awugatee?

20^{ts} Saamintaa**Kaassaa paydo 18:- Asay med'd'idebata**

“Asay med'd'idebata” gee kaassaa kaassussaan bantata heeraabaa wozanaatsanaada udite.

1. Golliya, timirte golliya pats'atetsaa ek'uwanne mdumma dumma miishshata misileta shiishshidi naati bantata heeraan asaan med'ettidebata eranaada udite.
2. Kaallidi asaan med'ettidebata gidennaygata dummayanaada wozanaatsissite.

Tobbiya oyshata:

Asay med'd'idebata geetetteegati aybaa aybatee?

22^{ts} Saamintaa**Kaassaa paydo 19:- Biittiya waagadee?**

“Biittiya waagadee?” gee kaassaa kaassissidi heeraa ishalissoy koshsheega eranaada maaddite. Ha kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwa maarata naagite.

1. Naati sa'aa bollan gartuwa med'd'idi uttanaada udussaa,
2. Biittiya k'umaa, haatsaanne malatettee go”ata nuussi immawuso. Ishalissennan aggikko k'assi ha ubbabaa suure immukku giidi k'onc'issussaa,
3. Biittiya doonaa doyyade haasayuwa dandayayiikko nuna waaganaaga malatii? Ane malitee? Giidi bantata k'ofaa k'onc'issanaada oychchite. Leemisuwaassi : Hayyana tana ishalissite, buura olidi urk'ayooppitee, ta gidдон de'ee medoossatanne doozata taappe k'ohoppite,
4. Ubbaykka gartuwa med'idi uttidi naati asaa naassi waaganaw dandayaykkonne biittaa waatidi ishalissanaw bessiikko oychchussaa.

Tobbiya oyshaa:

1. Biittiw aybay si’ettiikko k’onc’issanaw dandayeetee?
2. Biittaa waatidi ishalissanaw koshshiikko aybaa nuussi odanayga malatii?
3. Heeraa waatidi ishalissanaw dandayoonaa?

Kaassaa paydo 20:- Ta suntsaa gidдон de’ee pidaleta

Ta suntsaa gidдон de’ee pidaleta gee kaassaa kaassussaan bantatayganne hara naata suntsaa suntsaa kardeta go’ettidi pidaleta tamaananaada udussaa.

1. Issi issi naataw antata suntsay de’ee kardiya, k’ants’ettide worak’ataanne irsaasiya immite.
2. Naati bantata suntsaa loytsidi ts’eellanaada oychchite.
3. Issi suntsaa kardey de’eesaan (c’ora pidaleti baynna suntsaa Kabada, Darota) na’ay oyk’k’o attide naati na’ay/iya oyk’k’ide suntsaa ts’eellanaada oychchite. Suntsaa pidaleta doyidi pidaleta he suntsaan ts’eegusssa.
4. Kaallidikka naati issoti issotappe malatettee pidaley de’eegaada (koyro pidaliya woy haraa gidданaw dandayees). Na’ay/iya kardiya ekkidi/de yaanaada oychchite. Na’ay/iya malatettee pidaliya woy pidaleta ts’orissi bessanaada maaddite. Hara naati haga ts’eellideegaada d’iishissite.
5. Ha hanotan hara naatara beeta. Na’aa/ii suntsaan de’ee pidaletappe isson doommettee suntsatan de’ee pidaleta oychchite. Hegappe kifile gidдон uttidi de’ee tamaareti pidaliya loytsidi ts’eellideegaada d’iishite. Astamaarekka pidaleta saleedaa bollan ts’aafidi k’onc’issussaa,
6. Kaallidikka issi issi naati bantata suntsaa duuts’a worakataa bolla ts’aafanaada oychchite. Kifile gidдон yuuyussan metuwa de’ee naata maaddite. Kaalli de’ee gallassan hara attide naata suntsaa gujjidi ts’eellite.

Tobbiya oyshata:

Tamaareta suntsaa gidдон de’ee pidaleta oychchite.

23^{ts}o Saamintaa

Kaassaa paydo 21:- Birad'd'iya kaassaa

Kootiya k'ulpiya woy ziippiya dooyusnaan woy kobbussan birad'd'eta sho''ussan kooshiya sissiiide "birad'd'iya kaassaa" kaa'anaada udussan kushiyanne ayfiya issippe kiitettussaa dichchanaada maaddite.ha kaasaan:-

1. K'ulpoynne ziippe de'ee mayota giigissite.
2. K'ulpeenne ziippiya waatidi suure dooyusnaan kobbussaa dandayettiikkonne bantata birad'd'iya go''ettidi kooshiya kessussaa dandayanaada zaari zaari bessussaa,
3. Naati be'ide maaradan k'uloppota dooyusnaan kobbussaa, ziippeta dooyusnaan kobbussaa nne bantata birad'd'iyi go''ettidi kooshiya kessussaa dooyanaada udussaa,

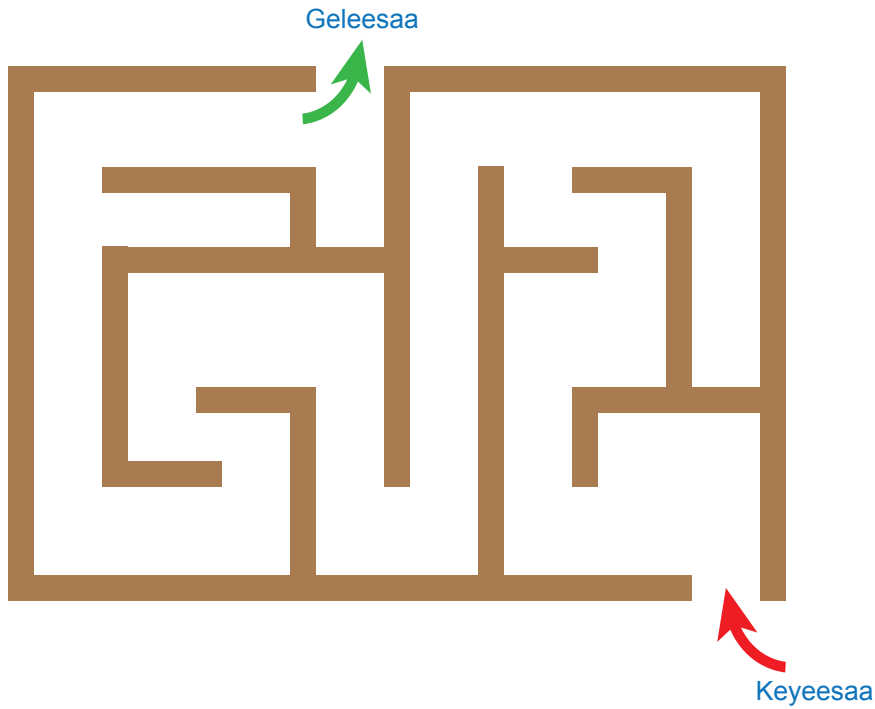
Tobbiya oyshata:

1. Hinteta giduppe ooni bare birad'd'etara kooshiya loytsi kessanaw dandayii? Ayssi?
2. Eeson k'ulpuwa kobbanaassinne dooyanaasi aybaa udanaw koshshii?

Kaassaa paydo 22:- kessaa ogeta koshshaa

Naatassi kaalli de'ee misiliya immidi gelee pengeera gilidi dooya gidide sa'ata ts'alaalaa aad'd'ussan giddo gakkusnaan hegappe keyee sa'aa gakkanaada udussan ts'eelaanne k'ofaa hallaa dichchanaada udite. koyron gakkideegi ts'oonachchaa gidees.

Tobbiya oyshata

1. Kaassaa dosidatee? Ayssi?
2. Kaassay dets'sts'ii? Ayssi?

25^{ts'o} Saamintaa

Kaassaa paydo 23:- Pidaleta dantsussaa kaassaa

Pidaleta dantsussaa geetettide kaassaa kaassussaan k'aalatanne k'ofa k'ashota med'd'anaada kalli de'ee kaaluwa maarata naagite.

1. Naata 5-7 gakkanaw de'ee zuppeen gishite.
2. Ubba pidaleti ts'aafettide kants'ereettide worak'ateta sintsan beettee kaassaa dembaan laalite /issi na'ay/iya guutsa giikko issi pidaliya be'anaw koshshees.
3. Issi issi zuppey guutsa giikko pidaletappe gartuwaappe guutsa mgiikko 5 meetiriya haakkidi sitti giide yafaraan salafettanaada udite.
4. Kaalli de'eegata k'onc'issidi kiitetti bessite.
  - Issi issi zuppiya koyro na'ay/iya ek'k'ee wode guyera de'ee naati utto.
  - Hinte bite gee wode ek'k'ide naati pidaliya dentsanaassi kaa'ettesaa wots'oosona.

5. Zaaridikka bite gee wode sintsara ek'k'ide ooratsa naati bantata maaran hara pidaleta wots'ts'idi ekkanaada udite.
6. Ubba zuppiya yamati kaassay gakkideegappe guyye bantata zuppen gididi shiishshide pidaleta go''ettidi antata wolk'aa peeshshaan k'aalata med'd'anaada udite.
7. Issi issi zuppiya med'd'ide kaalata bolla tobbettanaada udite.

Tobbiya oyshata:

1. Hinteta zuppee gidдон ayba ayba k'aalata med'd'idetee?
2. Ha k'aalata gidдope hinteti erenna k'aalati de'oonaa? Awugatee?
3. Ha k'aalata go''ettussan ayba ayba k'ofaa k'ashota med'd'ussaay dandayettii?

26^{tsо} Saamintaa

Kaassaa paydo 24:- Ayfaafiya walakaa

Ayfaafiya walakaa gee kaassaa kaassanaassi kaalli de'ee kaaluwa maaraa kaallite.

1. Naata 6-10 de'ee zuppetan gishussaa,
2. Naa''u kusheta miyyekko mic'c'idi boshettanaan kusheta haakkotetsaa keenaan gartuwa med'd'idi ek'k'ussaa,
3. Issi issi naatassi ayfaafiya suntsaa immussaa /leemisuwaassi : loomiya, burtukaaniya, manguwa, muuziya/ issi issi ayfaafiya k'ommoy c'ora naatan suntsetideegaada d'iisha.
4. Ne go''ettee ayfaafiya c'oratetsay k'onc'etteegi kaa'ee naata c'oratetsada / leemisuwaassi issi zuppen 6 naati kaa'eega gidikko naa''u ayfaafiya suntsaa doora, 10 naati zuppen de'eega gidikko 3 ayfaafiya suntsaa doora,
5. Issi issi zuppressi issi na'aa/iw doorade gartuwa gidдо gelussan kaasseega gidees,
6. Gartuwa gidдон ek'k'ide naatassi laafa shookkiya woy markerriya immite.
7. Ubba naatakka bantata gartuwa sa'aa bolla yafarideegappe guyye gartuwa gidдон ek'k'anaada udussaa,
8. Kaalli de'eegata k'onc'issade kiitetta besa.
  - Kaasseegi ayfaayfeta kaalo kaalon ts'eegees, hegappe ts'eegetide ayfaafiya sunts'aan suntsettide naati gartuwaappe keyidi ek'k'ee hara maela gartuwa gidдон ek'k'anaassi k'aratees, issi kaalla issi gartuwa gidдон ek'k'anaw besseegi issi na'aa/iw ts'alaala gidees.

Tobbiya oyshata :

1. Ts’eegettide ayfaayfeta giddoppe hinteti loytsi doseegi awugee? Its’ts’eegishe? Ayssi?
2. Ha ayfaayfeta muussay aybaassi go’iikko ereetee?
3. Ayfaayfeti immee go’ata demmanaassi aybaa udanaw bessii?

28^{ts'o} Saamintaa

Kaassaa paydo 25:- Ubbatikka Saynnon dosees

“Ubbatikka Saynnon dosees” gee kaassaa kaassanaassi kaalliya kaaluwa maara naagite.

1. Saamintaa gallassata Saynno mazumureen gatso issippe haga heegide gaana, guusnaan naataw odussaa,
2. Saynno, Saynno ubbaykka Saynnon dosees. Saynno koyro saamintaa gallassaa,
3. Naati koyro mazumuriya astamaarira gaanaw besseega udussaa,
4. Ha hanotan hara saamintaa gallassata guussaa woy zammarron guussaa,
  - Maak’o, Maak’o, ubbatikka Maak’on dosees.
  - Maak’o lo’ee gallassaa.
  - Saamintaa naa’antso gallassaa
5. Ubba gallassatakka ha hanotaan naati zamaranaada udussaa,
6. Kaallidi ubba naati gartuwan ek’k’anaada udussaa, issi na’ay/iya ts’eegidi koosiya oyk’k’anaada udussaann koyro saamintaa gallassaa Saynno giidi woy gaade ts’eegee wode harati Saynnonni mazaranaada udusaa,
7. Harati mazumuriya wursideegan koosiya oyk’k’ide na’ay /iya hara na’aassi/ iissi immussaa, koosiya oyk’k’ide na’ay/iya Maak’o gee wode harati Maak’obaa zamaranaada udussaa,
8. Ha maaran ubba naatikka Woggaa gakkanaw zamaranaada udusaa,

Tobbiya oyshata:

1. Saamintaa gallassati oona oonatee?
2. Koyro saamintaa gallassay oonee?
3. Wursetsa saamintaa gallassay oonee?

30^{ts} Saamintaa

Kaassaa paydo 26:- Hara eeshshaa kochchidi kaa'ussaa

Antati eree tossata dooridi harata eeshshaa kochchidi kaa'anaada:

1. Hagappe kasera antati eree tossaa k'oppaanaadanne antata gid dopamine kaa'anaw injetee tossaa dummayanaada maaddite.
2. Doorettide tossaa gidдон antataw hanee eeshshaa ekkanaada maaddite,
3. Tossaa eeshshaa kochchidi kaa'ee wode tossaa wozanaatside hanotaa d'iishshidi antata giigissota k'oppaanaada maaddussaa.

Tobbiya oyshata:

1. Tossaa waati demmidetee? dosidetee? Ayssi?
2. Ayba kaassaa loytsi dosidetee?

“O” – Kifiliya Timirte pirogiraamiya

♫ Muuziik’aa Moojuliya

Kessuwa

Geluwa	146
Mazumuriya payduwa 1:- Booso Timirte suwa	147
Mazumuriya payduwa 2:- Bollaa Kifileta.....	147
Mazumuriya payduwa 3:- Guutsa guutsa kafota	148
Mazumuriya payduwa 4:- soo medoosata.....	148
Mazumuriya payduwa 5:- kushiya bak'k'oyte nashettooyte.....	149
Mazumuriya payduwa 6:- k'alamiya k'ommota.....	149
Mazumuriya payduwa 7:- kushiya mec'ettussay hagaada	149
Mazumuriya payduwa 8:- Ta ishaa Yayk'oobaa, Ta michchii Siik'otee	150
Mazumuriya payduwa 9:- Ubbati issippe.....	151
Mazumuriya payduwa 10:- Issuwa bolla issuwa gujjade	151
Mazumuriya payduwa 11:- Ta yelo asaa	152
Mazumuriya payduwa 12:- Ichcheshu ts'armuseti ts'arp'eezaa bolla	152
Mazumuriya payduwa 13:- Mec'c'i Ta paraw	153
Mazumuriya payduwa 14:- Shangiw	153
Mazumuriya payduwa 15:- Nu geeshshatetsaa naagoytte	154
Mazumuriya payduwa 16:- Bii'i kaniya	154
Mazumuriya payduwa 17:- pidaliya tamaruwa dosayisse	155
Mazumuriya payduwa 18:- Laafa deeshshiw	155
Mazumuriya payduwa 19:- Eraa d'ayoy gido.....	156
Mazumuriya payduwa 20:- saynisey	156
Mazumuriya payduwa 21:- Ta kafiw gidana.....	157
Mazumuriya payduwa 22:- K'ara tamaruwa	157
Wogaa kaassaa payduwa 23:- Hooyya hooyye	158
Mazumuriya payduwa 24:- Andooli bolee.....	158
Mazumuriya payduwa 25:- saamintan de'ee gallassata mazumuriya	159
Mazumuriya payduwa 26:- He boneen he boneen.....	159
Mazumuriya payduwa 27:- Habba nashettooyta	160
Mazumuriya payduwa 28:- Wontidee-wontibeenna.....	160

Geluwa

“Muuzik’aa kifile wode” ha kaaletsuora oyk’k’ettidi imettide mazumureti saamintaa timirtiya minnisseegeeta. Koyro mazumuriya eeduwa turaa turaan shaakkidinne dantsidi sissite. Kaallidikka naati hintena kaallidi eeduwa do yanaada zammarissidi do yissite. Hegappe mazumuriya eeduwa kumetsa zammaruwa ogiya sissussaa. Gidikonne mazumuriya ok’k’ideega d’iishideegappe guyye mazumuriya siideeppe sissusnaan woy k’aalan gatso mammarussan timirtiya minissite. Zammarideegappe guyye mazumuriya gidloppe si’ide k’aalanne d’iishide ayfe k’ofaa koyrottidi tamaride ayba timirte kifilera gasetsoonaakko oy chchidi tobbissite.

Ha moojuliya gidдон dumma dumma mazumureti shiik’k’iisona. Ha mazumureti doommetsaassi shiik’k’ideegata gidee wode bantata heeraa hanotaada dichchidi dumma dumma mazumureta, wogaa kaassata, yetsata, durota nne kawusha shochchaa muuzik’aa miishshata gujjidi go”ettussay dandayettees.

1^{tso} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 1:- Booso Timirte suwa

Booso timirte suwa (2)
 Shammanaassi eraa (2)
 Booso timirte suwa (2)
 Shammanaassi eraa (2)
     A B C' tamarana
     Paydotakka paydana (2)
     D E nnakka erana
 Booso timirte suwa (2)
 Shammanaassi eraa

Mazumuriya payduwa 2:- Bollaa Kifileta

Ta huup'eynne ta hasheti
 Gulbataynne gede birad'd'eti
 Doonaynne siid'ey, ayfeynne haytsati
 Gidoosona bolla kifileta
 Ta huup'eynne ta hasheti
 Gulbataynne gede birad'd'eti
 Doonaynne siid'ey, ayfeynne haytsati
 Gidoosona bolla kifileta

Mazumuriya payduwa 3:- Guutsa guutsa kafota

1, 2, 3 kafota ta gidana
Ayeren paallana
4, 5, 6 c'iishshata bollara
Pude pude guppana
7, 8, 9 halbahalbuwa gidana
Saluwara ta paalana
Horp'iya ta gidana
Saluwara ta paalana
C'iishshata bollara
Pude pude guppana

Mazumuriya payduwa 4:- soo medoosata

x2 {
Soo medoosati zammaroosona
Ee ee ! ayba goonaa?
Gabariya guppawuso zammarawuso
Nyaw nyaw gawuso
Nyaw nyaw gawuso
x2 {
Soo medoosati zammaroosona
Ee ! ayba goonaa?
Kanayshe waagi ayba ayba gii?
x2 {
Wu wu gees 2x
Mek'etsaa d'ak'ees

2^{tso} Saamintaa

Mazumuriyapayduwa 5:-kushiya bak'k'oytenashettooytte

Issa, naa''a, heezza, oydda
 Kushiya bak'k'oyte nashettooytte
 Ichchesha, usuppuna, laappuna, hospuna
 Uduppuna, tamma 2x
 K'osettooso utuwappe garsara
 1tso, 2tso, 3tso, 4tso, 5tso, 6tso, 7tso, 8tso, 9tso, 10tso

Mazumuriya payduwa 6:- k'alamiya k'ommota

Maataa malaa malay
 Mask'aa puuttoy
 C'iliilo ayba malee
 Burtukaaniya malaa 2x
 Zo'o malay k'assi
 Bonk'o tamaa gidees
 Salo malaa goodee
 Saluwa malateega 2x
 Karetsa k'alamey
 Malatees kasharaa 2x

4^{tso} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 7:- kushiya mec'ettussay hagaada

Kushiya meec'ettussay hagaada hagaada
 Deemuwa meec'ettussay hagaada hagaada
 Huup'iya meec'ettussay hagaada hagaada

5^{tso} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 8:- Ta ishaa Yayk'oobaa, Ta michchii Siik'otee

Ta ishaa Yayk'oobaa Ta ishaa Yayk'oobaa,
Gisadiiyee gisadiiyee,
Daalay shoc'ettiis daalay shoc'ettiis,
Denda denda, Denda denda,
Eeno dendana eeno dendana,
Deemuwa meec'ettade, Achchaa miik'ade,
Mayuwa ma'adee ta k'an'iya maadee,
Timirte golle ta baana,
Lo"o eraakka shammana,

Ta michchee Siik'otee Ta michchee Siik'otee,
Gisadiiyee gisadiiyee
Daalay shoc'ettiis daalay shoc'ettiis,
Denda denda, Denda denda,
Eeno dendana eeno dendana,
Deemuwa meec'ettade, Achchaa miik'ade,
Mayuwa ma'ade ta k'an'iya maadee,
Timirte golle ta baana,
Lo"o eraakka shammana,

6^{tso} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 9:- Ubbati issippe

$x2$ {

 ubbati issppe issppe

 kaa'ana,

 Ubbati issippe issppe

 Kaa'ana

 Ne laggey ta laggiya

 Ta laggey ne laggiya,

$x2$ {

 ubbati issppe issppe

 Nashetanaa

 Ubbati issippe issppe,

 Kaa'ana

8^{tso} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 10:- Issuwa bolla issuwa gujjade

Issuwa bolla issuwa gujjade naa"aa udaase issuwa gujjade
 Naa'aa bolla issuwa gujjade heezzaa udaase issuwa gujjade
 Heezzaa bolla issuwa gujjade oyddaa udaase issuwa gujjade
 Oyddaa bolla issuwa gujjade ichcheshaa udaase issuwa gujjade
 Ichcheshaa bolla issuwa gujjade uspunaa udaase issuwa gujjade
 Usuppunaa bolla issuwa gujjade laappunaa udaase issuwa gujjade
 Laappunaa bolla issuwa gujjade hospunaa udaase issuwa gujjade
 Hospunaa bolla issuwa gujjade uduppunaa udaase issuwa gujjade
 Uduppunaa bolla issuwa gujjade tammaa udaase issuwa gujjade 2x

9^{ts'o} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 11:- Ta yelo asaa

x2 { Taayo taaba dosayisse
Ta michchiw tayishaa ta dosayisse
Sarotan siik'on de'ayissee !
Ta yala asati tana mizoosona
Ta yela asati tana mayzsoosona
Ta yela asati tamarissoosona
Ta yela asati tana dosoosona !

x2 { Taayo taaba dosayisse
Ta michchiw tayishaa ta dosayisse
Sarotan siik'on de'ayissee

Mazumuriya payduwa 12:- Ichcheshu ts'armuseti ts'arp'eezaa bolla

Ichcheshu maata mala ts'arimuseti ts'arp'eezaa bolla,
Issoy wod'd'i me'ikko oydday attees.
Oyddu maata mala ts'arimuseti ts'arp'eezaa bolla,
Issoy wod'd'i me'ikko heezzay attees.
Heezzu maata mala ts'arimuseti ts'arp'eezaa bolla,
Issoy wod'd' me'ikko naa''ay attees.
Naa''u maata mala ts'arimuseti ts'arp'eezaa bolla,
Issoy wod'd'i me'ikko issoy attees.
Issi maata mala ts'arimusey ts'arp'eezaa bolla,
Issoy wod'd'i me'ikko melay attees.

11^{ts'o} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 13:- Mec'c'i Ta paraw

Mec'c'i mec'c'i ta paraw (2x)
 Bootsa paraa bolla ta uttaase
 Mec'c'i mec'c'i gaade sagaarissaysee
 Mec'c'i mec'c'i ta paraw (2x)
 Bula paraa bolla ta uttaasee
 Mec'c'i mec'c'i gaade sagaarissaysee
 Mec'c'i mec'c'i ta paraw (2x)
 karetsa paraa bolla ta uttaasee
 Mec'c'i mec'c'i gaade sagaarissaysee

12^{ts'o} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 14:- Shangiw

Loddan loddan shangiya 2x
 Pude keyaaso
 C'arkoy c'arkidi 2X
 C'arkoy yiidi k'aats'iis
 Iray bukkidi 2x
 Iray yiidi
 Duge duge 2x
 Duge oliis

Mazumuriya payduwa 15:- Nu geeshshatetsaa naagoytte

2x {
Ubba wode guura dendee wode
Koyro naagooso geeshshatetsaa
Nu deemuwa nu kushiya
Meeç'ettooso saamunaan
Nu achchaa nu miik'ooso
Nu k'an'iya nu maanaada
Nu kushiya meeç'ettoso
Timirte soo nu booso
Ubbaade haga udooso
Ubbaade haga polooso
2x {
Ubba wode guura dendee wode
Koyro naagooso geeshshatetsaa 2x

13^{tso} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 16:- Bii'i kaniya

Bii'i kanay buura ak'uwa punan'ettawuso
Meeç'ettenna kushen baad'd'awuso
Sakkiis, c'ooshshiis, gussissiis
Kundaaso, okolittaaso

Mazumuriya payduwa 17:- pidaliya tamaruwa dosayisse

Naato tamarooso tamarooso
Pidaliya eranaw immidi baats'ettooso
“A” gata golliya mala
“B” mants'iriya mala
“C” baac'aa mala
“M” ssi heezzu gedey de'ees

Mazumuriya payduwa 18:- Laafa deeshshiw

Ha laapa deeshshiya kuusawuso
Taayyen ba'ettade giyan pee'aaso
Ha laapa deeshshiya kallaaso
Lo”o maataa made golle pee'aade
Ha laapa deeshshiya waassawuso
Mee'i mee'i gaadde
Ba golle gelaadde.

15th Saamintaa

Mazumuriya payduwa 19:- Eraa d'ayoy gido

De Du Di Do eraa d'ayoy gido!

Tee Tee ubbaykka erite

See see iinikka eris

Suu suu izakka eraasu

Raa raa hane nekka eraa

Raa raa hago nekka eraa

De Du Di Do eraa d'ayoy gido!

16th Saamintaa

Mazumuriya payduwa 20:- saynisey

Saynisey ta d'aley

Pats'atetsaa astamaarisey

Deemuwa meec'ettade k'an'iya ta mega

Kushiya meec'ettade laats'aa ta mega

Gediya meec'ettade k'amma gissega

Ahumuwa be'aase saynisiya ts'annayeega.

18^{ts'o} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 21:- Ta kafiw gidana

1, 2, 3, kafota ta gidana
Ayyeren ta paalana
4, 5, 6, c'ishshata bollara
Pude pude guppana
7, 8, 9 halbahalbuwa gidana
Saluwara ta paallana
Horp'illiya ta gidana
Saluwara paallana
C'iishshata bollara
Pude pude guppana

19^{ts'o} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 22:- K'ara tamaarey

K'ara tamaarey bana naageega
Bee wode ogen loysidi k'oppeega
Kaamey yee wode suure beettanaada
Ogiya haddirsaa oyk'k'idi beega

26th Saamintaa

Wogaa kaassaa payduwa 23:- Hooyya hooyye

Hooyya hooyyee hoy!
Baalay baana gee hoy!
Laytsi yaana gee hoy!
Taabbu Angaamo hoy!
Shammide booray hoy!
Deemo borok'oy hoy!
Waatidi goyyi hoy!
Taaya Maamita hoy!
Katside kuttoy hoy
Waatidi mal'ii hoy h.h.m.

Mazumuriya payduwa 24:- Andooli bolee

Andooli bolee :andoola yooya
Nu wodiya kaassaa :andoola yooya
Wossoolluwa haatsaa :andoola yooya
Azinaa ishaa :andoola yooya
Afiraa tamaa :andoola yooya
Saddallaa beellaa :andoola yooya
Sats'ara gillaa :andoola yooya
Bollotiw uufaw :andoola yooya
Bokkollon k'osaw :andoola yooya
Mac'c'a naatoo :andoola yooya
Matsa etoo :andoola yooya h.h.m.

27^{ts'o} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 25:- saamintan de'ee gallassata mazumuriya

1, 2, 3, 4, 5, tamaarooso kaa'oooso

6, 7 issi saamintay 7 gallassa

Saynno, Maak'o, Orooba, Hamussanne Arba 5 gallassati,

Yiiso timirte golle eraa shammanaassi.

K'eeranne Woggan gollen shempoode

Laamotsees timirte golley kaa'ooode

29^{ts'o} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 26:- He boneen he boneen

He boneen (2)

Haatsay koyyin d'ayin

K'ammin simmidi geliis

Michchiw gelide be'iis

Afanaassi goorara

Afiise dugetsara

Ha''ikka hamettidi

Abbaa gakkidi

Pinnanaw hanee wode

Kooshiya si'idi

Yeekkiis nashettidi

Bukkee wode iray

31^{ts} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 27:- Habba nashetooyta

Habba nashetootayta yelide asati
Habba nashetooyta kumetsa astamaareti,
Loyts nashechchiis darissi alissiise,
Hagawu gakkideega ottoroy si'ettiise.
Aatside woden kifile gam'oon,
De'ees k'ofetteebay de'ees kushiya c'gay.
K'aray tamarissidi hagaw gatsideegatassi,
Galatay gakko nu astamaaretassi.
K'aray tamarissidi hagaw gatsideegatassi,
Galatay gakko nu astamaaretassi.

32^{ts} Saamintaa

Mazumuriya payduwa 28:- Wontidee-wontibeenna

Wontide-wontibeena(4)
Ane naato naato loysidi kaa'ooso
Na'atetsaa wodey simmenayga erooso
Na'aatetsee na'aatetsee
Tawu eessanne maatsee

“O” - Kifiliya Timirte pirograamiya Usuppun Moojuleta

(Tossaa, kifileeppe Karen polettee kaassaa, Poluwan doyussaa,
Mala hiillaa, Kifile giddo kaassanne Muuzuk’aa)

ISBN: 978-99944-2-859-5

Toop’p’iya Peediraale Dimokkiraase Irepubilike
Timirte Minsteeriya

D/Z/Z/D/A/K/A/Timirte
Beeruwa

Gatiya: 100